

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Fellelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft).
Egyes számban Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Dum defluat...

Budapest, november 12.

(v.) A politikai harcér hienái prédára készen leselkednek a csalitban. Dögszagot szimatolnak talán? Nem; csak hallottak egy csatalkialtást s azt hitték, lakoma jut nekik nemsokára. A jó hienák tévednek. Akár el is vonulhatnak más tájakon való portyázásra. Zsákmány nincs, nem is lesz. Nem is lehet. Ami itt folyik, az nem harc, hanem csupán handa-banda; s a vége nem a kormány halála lesz, hanem a viadorok takarodója.

A kormánybuktatásra való törekvés jogosult az ellenzékénél. Ha bírja, hát hadd marja. Ez nemcsak joga, de hivatása is. Am kell, hogy a kormánybuktatásnak valami célja legyen: hogy elháruljon egy veszély a hazáról, vagy megtoroltassék a hatalomnak az alkotmány vagy a közszabadság ellen tervezett valamely merénylete. Ilyenkor az ellenzék bizvást igénybe veheti akár a parlamenti forradalom fegyvereit is. Ehhez persze az egész kisebbségnek az egész közvélemény által való támogatása szükséges. Az ellenzék egy része, egyetlen frakció, sőt ebben magában is valamely frakció nem elégséges e cél elérésére. Pedig a mi parlamentünkben mostanság ilyesmik történik. Egyetlen ellenzéki pártnak csupán egy töredéke viseli a háborút s ez is a közvélemény részéről való minden bátorítás nélkül. Hogy jobban nem sántikál e töredék, azt egy negatív tény bizonyítja. A hadviselő urak nem tudják vagy nem merik nyíltan bevallani motívumait. Valami bujkáló célzat serkenti őket az akcióra. Hogy miben áll ez a célzat, szavaikból nem hámozható ki. Az a két dolog, amit ütökártyául használnak, csupán merő ürügy lehet. Azt mondják ugyanis, a katonai javaslatok és a Szell-formulának állítólag új értelmezése miatt csinálják a háborúságot.

No, ennek sem egyikével, sem másikával, sem egyikével és másikával nem lehet sikeres revolúciót csinálni.

Hogy e kormány megbuktatása után a közjogi ellenzék jutna uralomra, azt maguk Komjáthyék sem hiszik. Ha megcsinálhatnák a válságot, azt tehát nem maguknak csinálnák, hanem mások számára. Kérdés már most, hiszik-e az urak, hogy a mai kabinetet olyan kormány válthatná fel, mely visszavonná az ujoncjutalék emelését s ujév napján felállítaná az önálló magyar vámtérület vámsorompóit? Ami a katonai javaslatokat illeti, ezekre nézve bátran állíthatjuk, hogy még Komjáthy Béla is helyt állana az ujoncjutalék emeléseért, ha valamely szeszélyes fordulat a kabinetalkitásra való megbízást neki játszáná a kezére. Átérezné ugyancsak a politikai és erkölcsi felelősség egész súlyát, mielőtt a negatív könyvelmes hivatásból a felelős aktív rögös utjára lépne át s maga kardoczkodnék a külföldhöz képest nagyon is elmaradt haderőnek harc képes állapotba hozása mellett. De bárki legyen is kormányválság esetén a kizemelt utód, képzelhető-e, hogy a monárkia nemzetközi biztonsága ügyében első sorban érdekelt korona akarki kedvéért lemondjon a véderőnek immár elkerülhetetlen fejlesztéséről? S hiheti-e a közjogi ellenzék, hogy amikor a korona olyan kormányelnököt keres, aki nem ejti el a katonai javaslatokat, a kabinetalkitásra alkalmas férfiak közt egyetlen olyat sem fog találni, aki az ujoncjutalék emelésének alapján is szívesen vállal megbízást?

De lehetséges, hogy az ellenzék csupán arra spekulál, hogy a szabadalvüpart egy része, mely sok évig ellenzéki állásban volt, fázik a népszerűtlen dolgoktól. Vagyis lehetséges az, hogy a Kossuth-párt harcias része

nem kormányt akar buktatni, hanem csupán repeszeni szeretné a többséget. Hát ami igaz, az igaz: a veradó emelése bizony nem népszerű dolog. De azért ez a számítás mégis kudarcot fog vallani. Mert ama tiszteltemeltő férfiak, akikre a harcias taktika sandit, már a szabadalvüpartba való belépésük első pillanatában tisztában voltak e lépésük egész jelentőségével és minden politikai következményével. Számot vetettek magukkal, hogy amely percben elhagyják az ellenzéki padokat, nemcsak parlamenti pozíciójuk módosul, hanem politikai hivatást is cserélnek. A többséghez való tartozás azzal a sokszor kemény kötélességgel jár, hogy a nemzet érdekeit s az állam mindennapos szükségleteit, habár a legnagyobb önmegtartózkodás árán is, de feltétlenül ki kell elégíteni. A vér-és pénzadó behajtani s esetleg emelni, sohasem volt népszerű dolog. De azért a kormányok s a mögöttük álló többségek e kellemtelen kötélességek teljesítése elől nem térhetnek ki. Az ellenzék olcsó szerrel jut tapasztokhoz, csak panaszkodnia kell a közterhek súlyos volta miatt s csak vádolnia kell a kormányt, hogy lelketlen mértékben veszi igénybe a nép teherviselő képességét. A kortársak mindig a kisebbség számára fonják a babérkoszorút. Ellenben a többség a holnapra gondol s a holnaputánra, stoikusán türi a kortársak keserű zugulódását s a jövő nemzedékek elismerésére, a történelmi felelősség lelkiismeretes abszolválására pályázik. A többséghez való szegődés pillanatában világos öntudattal és teljes önértéssel vállalták a szabadalvüpart új elemei ezt az új alkotmányos hivatást. S meglátta a harcias tábor, hogy öntudatos és önértézetes meg is fognak e hivatásnak felelni.

Marad az önálló vámtérület kérdése. Az 1899. XXX-ik törvény cikk szövegét nem fogjuk újra interpretálni. Csak azt kérdezzük:

TÁRCA

Ördög Tóth Pál drámája.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Fezl Géza.

Az Ördög Tóth Pál vagy a Három gyilkos című nagykövati parasztdráma törvényszéki előadásán, felvonások között, vagyis a szünetek alatt sokáig néztem a nyilvánosság képviselőit: a hallgatókat. Azon tűnődtem, hogy mi a különbség egy törvényszéki végtárgyalás és egy színházi első-előadás közönségének hangulata között. Azt hiszem, sikerült megfogtenem a kérdést. A különbség: — semmi.

Kíváncsiság dominál itt is, ott is. De se itt, se ott nem veti előre borongós árnyékát az a gondolat, hogy az emberiség rendeltetése — a tragikum.

A tragikum iránti érzék hiányosságát azonban pótolja a törvényszéki tárgyalásoknál az általános fogékonyság az ötlet, humor és eredetiség iránt. Mikor a védők tuliteltáják védenekiket a tagadásban és nem parasztszszel, hanem tudományos szempontozással letagadják nemsok a csillagokat az égről, de még a földet is az ember lába alól, — ami nagyvárosban annál könnyebb, mert tényleg nem a földön, hanem aszfalton, kövezeten, padozaton járunk — ilyenkor végig zsi-bong a közönség hangulatán az ötletesség nyomában fakadó friss szellemi élvezet. Ilyenkor éleketben csillámlanak a szemek az elkinzött esküdtek padsoraiban és még az elnöknek, valamint bírótársainak arcára is kiül valamelyes csöndes mosoly, mely egybevetve a szemlátomást foko-

zódó érdeklődéssel, a fiziognómia sziffertáblájának megfejtő kulcsa szerint körülbelül ezt jelenti: „Roppant ügyes ember ez a védő...”

E nagy bünper, melynek két halottja már van, két halottja pedig nemsokára meg lesz: megérdemel egy kis utószüretet. Egy kis böngészést, tallóztást a vérszüret után s a vértelen hivatalos emberelés előtt.

E vér lázitja föl leginkább az ember jobb érzéseit, mert a vérontás gondolata, szomszédosági viszonyánál fogva, földiezi bepatunk az emberélet kioltásának gondolatát. Kisérő zenéje, szimfóniája a halálbörgés... A társadalmi rend ravaszága nagybőlesen ki tudja szarni ezt a lázitó külsőséget, mondván, mint ahogy Otello mondja: „vért nem ontom, meg se karcolom a bőrt.” — Nem ontja vért a halálaitéltnek, hanem két erős marokká változik át a társadalom, mely az elítéltnék nyakát szorítja és beléje fojtja a lélegeztet. Es ezt dittingvált közönség nézi, nem csöcselék.

Még ez a formalitás is a farizeusra vall. A képmutató társadalom még a halálos ítélet kialakítása és végrehajtása körül is se nem őszinte, se nem komoly.

Ha a társadalom és a társadalmi rendnek minden faktora komoly és őszinte volna, vajjon történhetnének-e olyan furcsaságok és abszurdumok, melyek a legborzasztóbb tragikumot is — a komikum közelébe vonják?!

Ördög Tóth Pál például a legfurább, majdnem humor ébresztő helyzetben állott egészen az ítéletig életének és halálának urai, elkövetett bűnének bírái előtt. E helyzetnek a szignaturáját megvilágítani a jelenkor szegény. A modern társadalmi élet ezerféle körülményei közt aligha van

egy is, mely társul, képletre alkalmas hasonlatossággal illeszkednék oda e tragikus helyzet kuriózumához.

E helyzet jelképezésére a görög hitrege nyújtja a legalkalmasabb alakot. Ugy állott a törvényszék előtt Ördög Tóth Pál, az a férfias és délece gyilkos, mint egy — Achilles. A nagy görög hősnök is csak egy sebezhető testrésze volt, Ördög Tóth Pálnak szintén. Annak a sarka, ennek — a nyaka. Minden más büntetéssel szemben sérthetetlen. Vértetve van azáltal, hogy ő: gyilkosság miatt élethosszúlan elítelt fegyenc. Kétszer itéli el egy embert élete fogyatig tartó fegyházra, ez neveltségessé tenné a büntetőtörvényt. Az életofgyatig fegyházra itél ember páncélozva van a kódex minden paragrafusával szemben. Kivéve egyet, azt, amely halált hirdet bűnhődés gyanánt. Ha tehát nem itéli halálra, akkor a fegyenc bűne nincsen megtorolva, ha pedig bekövetkezik a kivégzés, akkor a büntető igazságszolgáltatást az a gyanu sújtja, hogy a saját reputációja érdekében viszonylagos tehetetlenségének elpároltálása céljából volt enyire szigorú.

Egy rókáról két bőrt nyuzni nem lehet, akárhányszor szolgáltatott is okot a róka arra, hogy — lenyuzzuk a bőrt.

De ne tessék ezt félremagyarázni. Nem akarunk szijat hasíttatni még az olyan ember hátából sem, aki képes volt arra is, hogy másat elevenen megnyuzzon. Amde minden ártalmas emberi szörnyetegnék megsemmisítésére törekedni, ezt a humanitás abszolut kötélességének tartjuk.

Az igazi humanizmus se nem vigyorog, se nem érzeleg, hanem lelkiismeretes és függetlenül számol és mérlegel. Aki minden bűra búval, minden jajra jajjal, minden sóhajra sóhajjal válszol, az csupán érzékeny echoja a fájdalomhangoknak, de nem humanista.

jöhete-e kormányválság esetén olyan kabinet, mely kijelentené, hogy tévedt maga a törvény-szöveg, tévedett a törvény alkotásánál az egész parlament, tévedtek azóta is az ugynevezett paktum összes aláírói *s az egyedül helyes felfogás a Polónyi Gézaé?* Jöhete-e kormány, mely a Polónyi Géza tekintélyét abszolútnak fogadván el, az ő magyarázata szerint módosítaná az 1899: XXX. törvénycíkket s ehhez képest felállítaná mához hat hétre a vámsorompót? Ugy-e bár, hogy már maga ez a feltevés is az abszurdumok abszurduma?

Világos mindezekből, hogy a háborusdi nyíltan bevallott okai megdőlnék a kritika szellemének első lehelleténél. Lappangó célzait pedig nem érdemes fűrészgetni. Hát csak hadd folyjon tovább a falkó akciója. Majd csak elhőmpölyög valamikor ez a tartalmatlan szóáradat. A többség s a kormány áll nyugodtan a maga helyén, s igazainak tudatában várja: *dum defluat amnis.*

Az indenmitás.

Budapest, november 12.

A mai nap szenzációja az, hogy napirend előtt semmi sem történt és zárt ülés se volt. A t. Ház kivételesen csakis az indenmitással foglalkozott, éppen csak az ülés végén volt két interpelláció.

A vitát ma Szalay László nyitotta meg és Pichler Győző zárta be. Közül persze semmi sem volt, mert amilyen rövidre szabta mondkáját Szalay László, olyan hosszan beszélt Pichler Győző s így kettőjükön kívül más nem juthatott szóhoz. A két szónok közül persze Pichler volt az érdekesebb, mert hiszen ő leleplezések és pikantériák nélkül sohse fog beszélni. Mai leleplezései azonban nem igen voltak a javából valók. A legtöbbje abban a hibában szenvedett, hogy már a t. Ház előtt megfordult, cáfolatra is talált, el is puffogott. De Pichler megint leleplezések avatta őket s azt érte el, hogy az egyes leleplezések után vagy Száll Kálmán, vagy Szentiványi Árpád, vagy Rakovszky István, vagy mind a három jegyezte meg mindenkinnek hallhatóan, hogy: „ez is mese” — „ez se igaz”. De különben is furesse leleplezések voltak ezek. Ami első sorban azt a leleplezést illeti, hogy az önálló vámtérület mért nem került expressis verbis a paktum-javaslatba: hát annak nem kell titkos okát hajszolni. Nem került bele, mert akkor semmi szükség se volt

reá, hiszen a vámközösségnek 1907-ig való rendezéséről volt szó. Aztán meg az önálló vámtérület expressis verbis még a hatvanhetes kiegyezésben sincs benne. Furessebb az a másik leleplezés, hogy Száll Kálmán, mikor a miniszterelnökséget vállalta, valami reverzalísfélét adott volna, hogy *két élőkölő politikus nem lesz a kabinetjében.* Ez egyszerűen bolondság. Az egyes miniszterek kinevezése ügyében a miniszterelnök tesz előterjesztést a koronának s így a korona, ha csakugyan kifogása lett volna a két politikus ellen, ráért volna neveiket akkor törölni, mikor az előterjesztés esetleg megtörténik. Mi értelme lett volna tehát az előzetes kikötésnek, a reverzalísoknak? Semmi. Azt a régi mesét is leleplezésnek találta fel Pichler, hogy a volt nemzeti párt óhajtsásképpen hangoztatta volna, hogy egy helyet kapjon a kabinetben. Ezt a mesét a miniszterelnök megeafolta már a t. Házban, de különben is az ellenkezője igaz. A miniszterelnök ugyanis módot kínál, hogy a nemzeti párt egy helyet kapjon a kabinetben s nem tartották a dolgot időszzerűnek. A leleplezésekkel tehát nem volt szerencsés Pichler Győző, de azért ügyes volt és figyelmet tudott magának biztosítani.

Az ülés végén két interpelláció volt. Kresmarik János a kereskedelmi minisztert interpellálta meg az *Adria hajós-társaság* egy módosított járata dolgában, Barta Ödön pedig a felvidéki inségesekek munkát, azonfelül az amerikai magyaroknak oltalmat sürgetett. Az utóbbi interpellációra Száll Kálmán miniszterelnök nyomban választott s miután kijelentette, hogy a felvidéki inségesekek még a kivándorlási javaslat eldölte előtt szándékozik munkát juttatni és az amerikai magyarok oltalma szempontjából is megnyugtatóan nyilatkozott: választást úgy az interpelláló, mint az egész Ház tudomásul vette.

A képviselőház ülése november 12-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Száll Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza, Darányi Ignác.

Elnök: Megnyitja az ülést. Fölolvassák a múlt ülés jegyzőkönyvét, hitelesítik, előterjesztik a kérvényeket.

Báró Fejérváry Géza: Bonyújt három jelentést az 1901/902. évi önkéntesek vizsgálóiról, az 1901/902-ben a közös hadseregnél és honvédségnél előfordult üngyilkosságokról és a közös hadseregnél a honvédséghez történt tiszti áthelyezésekről. Kéri a jelenléteket a véderbizottsághoz utasítani, hogy az üljönjükről szóló javaslattal egyidejűleg tárgyalják.

A Ház ily értelemben határoz.

Gróf Teleki Sándor jegyző: Jelenti, hogy Kres-

annál kevésbé arra, aki e humanizálás áldozata gyanánt magzatával együtt került a föld alá. A temető nem adja vissza a zsákmányait.

De olyan hatalom sincs, mely Ördög Tóth Pállal szemben az igazságos elbírálás kritériumát még egyszer megadni képes volna. Csak végig kell nézni az egyéniségen és szemre venni élet-történetének vázrajzát.

Tekintsünk rajta végig:

Nem költői fantázia kell hozzá, csak józan következtetés és ki-kicsendül a bünper komoly aktáiból Ördög Tóth Pál notás kedve:

Jó bor mellett, cigány mellett
Betyárokkal énekelget
Kocsárosné kökényszemű lánya . . .

Köztük van-e Ördög Tóth Pál?

Ha köztük van, úgy ő a legény a csárdában. Mert ki van zárva, — tized tesztek egyre — hogy Ördög Tóth Pál ne volna pompás mulatógyerek és vig cimpora — borközi állapotban.

. . . Amde nincsen köztük. Nem is lehet. Mert éppen csak terv volt az egész. Gondolatban előre ivott a medve bőrére. Kackiásan kivágta a dugába dőlt terv sikere reményében egyik pajtásának ezt a jóslatot:

„Majd azután nekem muszikálnak.”

Miért is ne? Miért ne lenne halotti tor buslakodók nélkül, ha majd beköszönt a siker éjszakája? . . .

Csinos, délceg, kackiás a legény. Es ha bevágott a rablógyilkolás és ha Lövinger banknótái ott lapulnak meg e mulatni vágyó betyárlegény szíve tájékán, bizonyosan muszikázó mellett folyt volna a bor valamelyik csárdában.

Ha pedig a cigány azt találja huzni hogy:

Falu végén van egy ház,
Zsidó lakik benne . . .

Nos akkor?

marik János és Barta Ödön interpellációkat jelentettek be.

(Az indenmit.)

Szalay László: Ha bizalommal volna a kormány iránt, akkor sem szavazná meg a javaslatot, mert azt látja, hogy a kormány eljárásában a törvényes szempont hátterébe szorul s mert magában véve már szomorú dolog, hogy a kormány indenmitre szorul. Felserolja a kormány iránti bizalmatlanságának okait. (Halljuk! Halljuk! a baloldalon.) A miniszterelnöknek kiváló személyes tulajdonságait elismeri, amár eddigi miniszterelnöksége erről sem győzi meg eléggé. Helyteleníti a kormányt a Kossuth-kérdésben eloglalt álláspontját. Pedig aki nem ismeri el a Kossuth érdemeit, megingatja a nemzeti köztudatba átmert hitet. Nem enyhíti a kormány távolmaradását az, hogy cinikus nyilatkozatai visszhang nélkül maradtak az országban. A kormány nagyhatalmi törekvések istápolására törekszik. Ha nem lenne súlyos anyagi helyzetben a nemzet, akkor sem lehetne az ilyen kormányt támogatni, akkor sem lehetne megadni ezeket a követeléseket. A kormány akkor áll elő a civilista emelésével, amikor a kis-tisztviselők, a tanítóknomorongnak. A gazdasági helyzet válságos. S cinikus tellogás kell ahhoz, hogy olyan fényre kerüljenek a magyar pénzt, amelynek csillogásában az ország nem is gyönyörködhetik, csak ha Bécsbe, a császárvárosba zárandokol el. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) A kormány irtózik az önálló vámtérület felállítását, mert jól a legfelsőbb akaratall ellentéte helyezkedni. (Helyes és éljenek a szélsőbaloldalon.)

Pichler Győző: Rakovszky Istvánról polemizál. Rakovszky mint koronatanu jelenkezett a paktum-kérdésben. Nevelésügy és a szereplése, mert az akkori politikai viszonyok között ő az egész kérdésről keveset tudott. Mikor a pártok paktuma alá volt írva, Száll Kálmán Bécsbe ment, de a király nem fogadta el a paktumot. A miniszterelnöknek nem kellett a néppárt beleegyezése az önálló vámtérület dolgában, mert a néppárt 67-es alapon áll. Rakovszky nélkül tárgyalta a miniszterelnök ebben a kérdésben Kossuth Ferencel, Polónyi Gézával, Justh Gyulával és a többiekkel. Rakovszky azt mondja, hogy mulasztást követett el a függetlenségi párt, hogy expressis verbis nem vetette be az önálló vámtérületet a törvénybe. A Száll-kabinet alakításának az volt az anyagi feltétele, hogy ő ilyen törvényjavaslatot nem terjeszt el.

Száll Kálmán: Nem igaz!

Pichler Győző: De igaz, sőt ő tudja, hogy meg volt az a személyi feltétele is hogy két kiváló államférfit nem kell bevinni a kabinetbe!

Száll Kálmán: Mese!

Pichler Győző: Szükség esetén tudja tanukkal is igazolni.

Rátér Nagy Ferenc beszédére. Kijelenti, hogy a paktum ereje a törvény létrejöttével nem szűnt meg. A függetlenségi párt megtagadta annak feltételeit, megszüntette az obstrukciót is. Szükséges, hogy a miniszterelnök is tartsa meg a paktum kikötéseit. A paktumnak tulajdonképpen két oldala volt: egy elhalgaltott és egy kodifikált oldala. Tanubizonyosság erre Polónyi Géza, akivel akkor éjjel-nappal tárgyalta a miniszterelnök. Utal Barta Ödön beszédére, melyre azt választotta a miniszterelnök, hogy az önálló vámtarifát nem pium desiderium, mert az önálló vámtarifát meg kell teremteni. Így beszélt a miniszterelnök 1899-ben. A miniszterelnök nem teljesítette kötelezettségeit és ígértét.

Száll Kálmán miniszterelnök: Nem igaz!

Pichler Győző: Mikor Bécsből hazatért a mi-

Vajon nem-e árnyékolták, nem-e sötétítették volna be a zsidó házában lezajlott véres jelenetek fenyegető emlékei az Ördög Tóth Pál *egészleves* szívét?

De nem ám!

Mert először is az árnyék ugyan sötét, de a vér: az *piros*. De meg azért sem, mert aki legény a talpán, azt nem fenyegetik se az emlékek, se a halottak, legfőkébb: — az elevenek.

Ezt így tanulta meg Ördög Tóth Pál a fegyházban. Hogy csakugyan így tanulta meg, az is benne van a bünper aktáiban.

A véres vállalkozáshoz Ördög Tóth Pál meginvitálta egyik barátját, aki azonban nem volt hajlandó elfogadni a neki felajánlott szerepet. A visszautasításra az ajánlattevő így válaszolt: *Nem is vagy te arra való legény, pajtás!*

Milyen tükröz ez az egy kijelentés. Visszasugárzik belőle az egész zsvány-virtus. Ez a haramia-góg. Az embertelenségnek különleges önértéke ez a mondat. Ez a fegyházmorál. Ez az a büszkeség, mely az egyéni értéket a szerinte mérlegeli, hogy mennyire képes számúzni érzései közül az iszonyodást, melyet más emberfia lektüzdni képtelen. A gyilkolásra kész gazembernek eltorzított fogalma ez a férfiaság értékéről.

Ördög Tóth Pálnak ezt a gunyosan odavetett és éppen ezért kétszeresen jellemző megjegyzését bevitte a tárgyalási terebe az egyik tanu és a bünpernek egy másik alakja meghozta e klasszikus mondatnak — a pártját.

„Az ember élete olyan, mint egy veréb.”

Ime, ez a pallérozatlan és eljutott odáig, ahová tekervényes utakon keresztül az ismeretek gazdag tárházának áttanulmányozása után jut csak el az objektív gondolkodás. A görög bölcs definíciója, hogy az ember egy kétlábu tollatlan állat. Ördög Tóth Pál szerint az ember élete olyan, mint egy veréb. Ha nem is testvérpár ez

Kétségtelen, hogy Ördög Tóth Pál energikus gonoszsága nélkül: Lövingerné, az áldott állapotban volt áldozat nem hal meg tizenkét kérésúrás alatt, haramiák kezétől. Kétségtelen az is, hogy Ördög Tóth Pált a törvény betűje szerint tizennyolc év előtt halálra kellett volna ítélni és átadni a porladásnak. Azok tehát, akik tizennyolc év előtt a törvény szellemét a törvény betűjétől eltérően magyarázták, azok: Lövinger Lipótné halálát okozták. Nem szándékosan. Nem, és ismét nem. A szándékoság mindig ki van zárva, valahányszor bekövetkezik az, amit a német úgy nevez, hogy: Justiz-Mord.

Vagy talán brutálisan használtuk e műszót? Csak akkor alkalmazhatók ez a kultufogalom mikor a büntető igazságszolgáltatás — nem az ideális vaksága, hanem a profán rövidlátása folytán — egy „vádolttnak” a halálát idézi elő? Okvetlenül *vádolttnak* kell lennie az áldozatnak? Mikor azokra szabadjára jár a modern justícia a gyilkosokat, akik *nem vádoltak*, akkor a német mészó nem nyerhet alkalmazást? Ha nem, akkor a Justiz-Mord fogalmának nem az a lényege, hogy valaki a törvényszék hibájából és ártatlanul szenvedte el a halálát, hanem az, hogy *vád alatt állott-e* az áldozat. Mert ha még vád alatt sem állott, akkor semmi köze hozzá a justiciának. . . . No bizony. A büntető igazságszolgáltatás faunája a gazemberekre szorítkozik. Minek törődjék még a — becsültesekkel is?!

Tizennyolc év előtt kellett volna kivégezni Ördög Tóth Pált a büntetőtörvénykönyv betűje szerint. Hogy a törvény betűjétől való eltérés az igazságszolgáltatás botlása volt, azt a következők bizonyították be. Az évek előtt elhangzott *humanizáló* ítéletet az események logikája ítélte el és bélyegezte meg. Lehet-e tizennyolc év múltával jóvá tenni ezt a mulasztást?

Nem. Még csak a fegyencre nézve sem,

niszterelnök és reggel a néppárt és nemzeti párt vezérleírati fogadta, ezek már tudták, hogy 1907-es lesz a felmondás.

Rakovszky István: Nem úgy van! **Gabányi Miklós:** Ott vagyunk, ahol a mádi zsidó! **Fichler Győző:** Tudja igazolni! Ő nem volt ott, de biztos információkat szerzett. A miniszterelnök azt mondta az önálló vámtérület felállításáról szóló határozati javaslatok benyújtásakor, hogy a javaslatot mellőzzék, mert a kormány így is megteszi intézkedését. Miért nem mondta akkor azt, hogy ez a határozati javaslat nem felel meg a megállapodásoknak? A javaslatot visszavonták, mert a miniszterelnök szavaiban és személyében látták az önálló vámtérület felállításának palladiumát. Idezi Polányi Géza beszédét annak bizonyítására, hogy nem 1907, hanem 1903 volt a terminus az önálló vámtérület felállítására. Rakovszky a multban szerzett tapasztalatai ellenére vádolja a függetlenségi pártot, különösen pedig Polányit tudatlansággal és rosszhiszemiséggel.

Rakovszky István: A multa nem ad semmit a zsidó!

Fichler Győző: A képviselő ur azonban ad a multa, a névre, a régi előjogokra. En azonban nem adok rá semmit.

A miniszterelnök eljárása okozta azt, hogy ma nincs semmiféle vámtarifánk sem önálló, sem szövetséges, sem autonóm vámtarifák. Ezt a tételt bizonyítja. Vámszövetség nincs, tehát a törvény értelmében szövetséges autonóm vámtarifánk sincsen. Az önálló vámtarifát pedig a paktum ellenére sem oldotta meg eddig a miniszterelnök. Mit tesz a miniszterelnök, ha valamely külfölddel vámháborúba keveredünk? Követelnünk kell azt, hogy a miniszterelnök nyújtsa be az önálló magyar vámtarifát. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.)

A kiegyezés kérdésével foglalkozik. A kiegyezést a miniszterelnök Ausztriával nem fogja megosnálni, hisz a mostani választásoknál is a keresztény-szocialista-párt győzött, mely Magyarország ellen küzd legjobban az osztrák pártok között s a német szövetségre támaszkodik. Ausztria a külföld előtt mindig igyekszik Magyarországot a sajátban lerántani, aminek illusztrálásául egy csomó kivágott külföldi lapvélemény letesz a Ház asztalára. (Thaly Kálmán és Rákosi Viktor rögtön az asztalnál termettek s kezdtek tanulmányozni.)

Mivel még hosszabban akar beszélni, öt perc szünetet kér az elnöktől. (Éljen az önálló vámtarifán.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggesztjük.

Szünet után.

Fichler Győző: Az adóreformról beszél. A pénzügyminiszter már régebben ígéretet tett, még a Bánffy-kormány idejében, az adóreformra. Még sem tett semmi intézkedést. Felhívja, hogy ne odázza el már tovább a progresszív-adó behozatalának kérdését. Attér a katonai javaslatok tárgyalására. A katonai követelések évről-évre erősödnek, a nemzet pedig gyengül. A függetlenségi párt kész az utolsóig küzdeni az ország újabb véradóval való megterhelése ellen. A katonaság és a katonai követelések iránt pártkülönbség nélkül ellenszenvvel viseltetik. A hadsereg a dinasztia nagy hadserege amely ott áll a király és a nemzet között. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Megdöbben, ha a hármasszövetséget nézi. A német és orosz hadsereg létszámát emelik. De nem olyan az osztrák hadsereg, mint ezek. Az osztrák hadsereg csak egyszerű eszköz. De a németeknél eszköz a kereskedelem, az ipar, az ország nemzetgazdasági életének fejlesztésére.

a két gondolat, de annyi bizonyos, hogy legalább is — szomszédok.

E fagyasztóan hideg elvben kulminál a parasztembernek az életfölközlője. Erre képesítette őt a fegyház, a gyámokdó államhatalom, a humanizáló társadalomnak tutoroskodása.

Végiggondolva ennek az éles- és tiszta eszű, ennek a kemény és hidegszívű embernek az élete folyását, illetőleg annak vázrajzát és fordulópontjait: a vádák egész sora támad fel a köz ellen és ugyanannyi mentegető érv szólal meg a halálraírt mellett.

Azt valjha a percsmó, hogy anyai szeretet nem melegítette föl Ördög Tóth Pál szívét soha. *Gyermekkorra draságban mult el, anyánál.* Akinek kijutott az anyai szeretetből, o lelket nemesítő, nagy és szent hatalomból, az vegye figyelembe itélkezése pillanatában ezt az óriási méretű differenciát. Parasztsorsban született, ahol a gyöngédség ritka vendég, az ételogyasztó aprócsop pedig — teher. Nőtt, ahogy nőtt. Elég az, hogy felnőtt és vad lett, gonosz lett. *Egy jogcime sem, de két oka is volt rá, hogy gonoszszá legyen.* Az egyik az, hogy nem érezte az anyai szív pazar szeretetének jóságát termelő hatását. A másik az, hogy éreznie kellett éles elméjének kivétel voltát. Akinek csak a látóképesség adatott, mintegy azért, hogy az előnyöket, javakat, élvezető szituációkat annál inkább szemlélhesse, de neki a földi jókból rész nem jutott, annak lelkében ok-szerűen és fokozottan fejlődik ki az irigység, ká-jánság, gonoszság és az anyátlan parasztfü hu-szongony éves korában elkövette azt a nagy bűnt, melyért őt ki kellett volna törölni az élők sorából. Gyilkolt. De nem törölték ki a büntető igazság humanizált és kegyelmet gyakorolt. El-zárták a 21 éves embert holtig tartó raboskodásra a fegyházba. *Hajgyad vissza a reményt, a szabadságnak, az életnek, az emberi pályafutásnak reményét!* — ezt mondta neki a törvény, mikor fiatalága virágában *humanitásból* bezárták.

Tekintélyt és hatalmat szerez a tengerentúlon is a német népek. Provinciákat hódít, hol a német megveti a lábát. A német ezredék megteremtik a nemzet omnipotenciáját a nemzetiségi vidékeken. Legye-nek meggyőződve a nemzetiségi képviselőkről arról, hogy ha ennek az országnak nemzeti hadserege lenne, ezzel meg tudná teremteni a nemzet omnipotenciáját. (Taps és helyeslés a szélsőbalon.) Ausztriában roska-dozik a hadsereg, a kirukkoló katonák pánzsáv dalkol énekelnek és állandósan zászlókkal ékesítik a vasuti kocsikat. Azt akarja, hogy javítsák meg a had-sereg erkölcsöt. A 10 hadtestről olvas fel egy statisztiká-t, amely szomorú képet vet a kegyetlen katonai bánásmódra, csak szűk fordult elő négy száz. A had-testeknél órászáhszozonot eseten fordult elő súlyos fegyház-büntetés. Negyvenkilenc sajtóper indítottak meg egyes lapok ellen, amelyek mind felmentéssel vég-ződtek. A néppárt azt kérte az ujoncjutalék megszavazá-sánál, hogy tartsák a katonákat imádkozni. Így tanítják őket istenfélelésre és becsületérzésre.

Ráter a civilista felemelésnek kérdéseire. Stat-istizikát olvas fel az egyes államok civilisztjáról, amelyből kitűnik, hogy az európai fejedelmek kö-zött Ausztria császára, Magyarország királya kap legtöbbet a civilisztára. Pedig közgazdaságilag leg-hátrább áll Ausztria-Magyarország a nagyhatalmak sorában. Az ország erőmegiesztésével annyival járul hozzá az udvartartás költségeihez, mint Ausztria, mégis antidinasztikusnak és illojálisnak akarják fel-tüntetni a nemzetet. Nálunk nem Isten kegyelmé-ből uralkodik a király, a Szent István koronája adja neki uralkodásához az alapot. Az országban az a köz-hangulat, hogy a királyi palota berendezésére kell a két millió. A tisztviselők fizetésének javítására nincs pénz. az udvartartás költségeit mégis emelik. Példá-ka hoz fel arra, hogy régi, elavult tételek szerepel-nek ma is kiadásként az udvartartás költségeiben. A löhercegek már a böcsőben huzzák a hadnagy fizé-tést. (Derültség.)

A miniszterelnök a mai közállapotok között, amikor a nemzet közérülete rossz, a nemzetiségek izgatnak Ausztriában, kümeletlenül támadnak magyar-ságnak ellen, nehez terheket akar rakni a nemzet vállaira. A függetlenségi párt fel fogja ébreszteni a nemzet szívében az alvó tüzet s a támadó vihar esdendorhatja a miniszterelnököt. (Ugy van! a bal-oldalon.) Nem szavazza meg az imdemny-javaslatot. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

(Interpellációk.)

Elnök: Következnek az interpellációk.

Kroszmarik János: Az Adria beszüntette a flume-mogadori hajójaratot. Ez pedig főleg magyar keres-kelemi érdekeknek árt. Dicsérrellel adózik az Adriá-nak, mert ezt a hajójaratot annak idején megindította. Nem tudja megérteni, hogy miért szüntette be az Adria a mogadori hajójaratot. Igaz, hogy veszélyes az a vidék s a társaság egy hajója ott zátonyra is jutott, az is igaz, hogy ezeket a járatokat eddig nem igen használták a magyar kereskedelmi világ. De egy ipacnak meghódítása nem lehet pár hónap munkája. Nézete szerint semmi ok sincs a járat beszüntetésé-re. A magyar kereskedelem és ipar jövője érde-kében létellenül szükséges ez a hajójarat. A kö-vetkező interpellációt intézi a kereskedelmi minisz-terhez:

1. Van-e hivatalos tudomása arról, hogy az Adria m. kir. tengerhajózási részvételű társaság a folyó év őszén a flume-mogadori hajójaratot be-szüntette s illetve olyképpen változtatta meg, hogy ezentul csak Tangert érinti s Marokkó államnak

Hát nem könnyebb meghalni a 21 éves em-bernek, mint fegyházban reménytelenül vegetálni, hervadni? Es nem könnyebb-e az elvirágozott embernek tovább vegetálni a szabad élet szám-űzőttjei közt a fegyházban, semmint a bitón ki-szenvedni?

Miféle erkölcsi jog alapján gyakorolt a tör-vény *kegyetlen kegyelmek* a gyilkos suhancok szem-ben? Es miféle erkölcsi jog alapján dobták vissza a szabad élet forgatagába a férfiuvá érlelődött suhancot akkor, mikor a fegyház már letörölte lelkéről az emberséges vonásoknak még a legutolsó pontját is?

Képmutató volt! — ezt mondja a megoko-lás. Hát a fegyvenetől, akinek rablánc a címere, kényszer a házirendje, cella az otthona, egy ud-var a hazája, parancs és tilalom az irányítúje, — nyílt és nemes ösztiniséget várunk? Nem a fe-gyencek parancsoló uraitól várjuk-e — az ember-simereget? Szánandó mentegetődzés! Szánandó és hihetetlen. Mert tizenöt éven át nem bírja ki az állandó képmutatást senki. De tizenöt év is kevés idő a megfigyelésre annak, aki az emberi lélek spektrumába hályogos szemmel kandikál.

Ördög Tóth Pál életének minden fordulójánál balsors és korlátozottság tartotta a gyepőt. Az anyai szeretet hiánya vezette a lejtőre. Erzelgős hu-manizálás változtatta fegyházra a kiérdemelt köteleit. A fegyház törölte le lelkéről az utolsó emberi vonást. Korlátozottság nyitotta ki előtte a fegyház kapuját. És most, mikor a tények logikája megafollos az igazságszolgáltatás bölcsességét, most... pót-akasztás fogja betetőzni a végze-tos hibák sorrendjét, a tévedések szomorujá-tékát. Megsorult az igazság. Kiközszörülni nem lehet. Es ha csakugyan pót-akasztásra ke-rül a sor, nem kisebb lesz a csorba, hanem — nagyobb.

nyugati partvidékein fekvő Casablanca, Mazzagán és Mogador kikötőket nem keresi föl?

2. Mi az oka a hajójarat ezen módosításának s hozzájárult-e a miniszter ur az Adria emez intézkedéséhez?

3. Ha nem járult hozzá, szándékozik-e a részvénytársaságot fölhevni, hogy az eredeti hajójaratot mielőbb újra életbe léptesse s oly pontosan, amint azt a multban tette, a jövőben is iontartsa?

Elnök: Az interpelláció kiadatik a kereskedelemügyi miniszter urnak.

Barta Odón: Felhívja a kormányt a kivándorlás kérdésében el nem odázható lépések megtételére. A kivándorlási javaslatok beterveztettek és a minisz-terelnök ígérete szerint rövid időn tárgyaltnak is. A szociálpolitikával foglalkozik, azt tudja, hogy a gyen-gék támogatása érdekében gyorsabban kell intézkedni. A helytelen gazdasági politika szünte nagygyrészt a kivándorlást. Az ezzel kapcsolatos bajok érezhetőkké váltak abban is, hogy a kivándorlót honfitársak nem találták meg kint a magyar állam támogató kezét. A kivándorlást végképpen elszakítja fölünk azokat, akik eltávoztak, különösen a katonai súlyos bajok miatt. Ha a kivándorló látja, hogy ott egész éven át munkát kap eldorádonak talál minden helyet, ahol pénz kerülhet. Odakint üldözik azokat, akik nem hajlanak az orosz propaganda felé és nincs senki, aki őket megvédelmezze. Ha ezek hazaérkeznek, munkájuk nincs, szívesen fogadják az izgatók feléjük nyújtott kezét, ha az állam segélyükre nem siet. Az idei rossz gazdasági helyzet, a rossz termés folytán a szegényeklata vidékeken, különösen a rutének kö-zött már nagy a nyomor ma is. Kéri a kormányt, hogy intézkedjen, hogy a nép az inséges vidékeken, az észak-keleti Kárpátok alján, munkát, kenyérkerese-tet találjon. A következő interpellációt intézi a mi-niszterelnökhöz és a földművelésügyi miniszterhez:

1. Van-e tudomása arról, hogy a káros gaz-dasági politikából eredt bajokon felül még súlyos helyi bajok állt is sokszorosán sújtott számos vidékrezek közt főleg az észak-keleti Kárpátok alja, Bereg-vármegye és kiválólag Bereg felvidé-kének földműves népe körében az inség minden tünetet jelentkeznek s egyelőre még kiállítás sincs arra, hogy a nép nagy rétegei megszerezhessek a hosszú télre szükséges kenyert? Szándékoznak-e a miniszter urak sürgősen intézkedni, hogy az ottani nép képességének megfelelő munkát kapjon és a fellépt inség terjedelme meggátoltságok vagy legalább enyhíthessék?

2. Minő okokat tulajdonítja a miniszter-elnök azokat az üldözéseket, melyek Ameriká-ban élő magyar alattvalók ellen újabb időben fokozott mértékben nyilvánultak? Történek-e megfelelő intézkedések arra, hogy az üldözések folytán esetleg visszatörlő honfitársaink itt mun-kát, kenyérkeresetet találjanak és itthonmaradá-suk lehetővé tétessék?

Szél Kálmán miniszterelnök: Rögtön felel. Van tudomása arról, hogy Bereg-vármegye egy részében mostoha természeti viszonyok vannak. Igaz, hogy tul-zottak voltak a közlekek az általános jó termésről. De azt sem lehet mondani, hogy rossz termés volt. A buza közepes jó, a kukorica ellenben nagyon rossz termést adott. A kormány tudja, hogy az or-zszág egy pár megyéjében inség fenyeget s segély-ről, nem alimizsnáról kell gondoskodni. Intézkedtek, hogy kukoricát méltányos áron kaphassanak. A ki-rendeltség tett már jelentést a fenyegető inségről. Bereg-vármegye nagy kölcsönt akar felvenni megyei munkák építésére, ezenkívül az állam is munkát fog adni. Egy vasut is épül ott. A kormány figyelemmel fogja kísérni ezt a dolgot s ha szükség lesz, közbe-lép. (Helyeslés.)

A kivándorlásról azt mondja, hogy azt korlá-tozni akarja, erre nézve intézkedni fognak s gondos-kodás tárgyát képezi a repatriációs törvény is. A ki-vándorlók nagy része csábítás folytán megy ki, nem szükségéből. Ezt az egész ügyet megbeszélés tárg-yává akar a tenni. Van tudomása, sajnos, azokról az izgatásokról is, amelyek kivándorlót honfitársaink között vannak. Intézkednek is ez ellen, de természet-sen minden téren nem léphetnek tel sikerrel ez ellen. Képviseletünk künn figyelemmel kíséri ezt a kérdést. Ki van küldve oda több hazafias lelkész is, akiknek működése máris eredményt mutat. Érintkezésben van minden felekezettel s a főpápsággal, csak elismerését fejezheti ki a magyar főpápságnak, amely váltatve működik vele. Egy vizitátor is van künn. A maga részéről ezt eleinte nem tartotta helyesnek. Altaliban kijelentheti, hogy foglalkozik ezzel a kérdéssel, hisz kötelessége is. (Helyeslés a jobboldalon.) Kéri vála-szának tudomásul vételét.

Barta Odón: Köszönettel tudomásul veszi a választ.

A Ház is tudomásul veszi a választ.

Elnök az ülést 2 órakor berekeszti.

BELFÖLD

Minisztertanács. Ma délután miniszter-tanács volt, amelyen a kabinetnek a fővárosban időző valamennyi tagja résztvett.

A polgári perrendtartás. A képviselőház igazság-ügyi bizottsága ma folytatta a perrendtartási javaslat tárgyalását. Hosszabb vita után eljutottak a 3. §-ig, amely a kereskedelmi bírói hatáskört állapítja meg. E pontnál **Günther Antal** előadó a törvényjavaslat álláspontjával szemben a kereskedelmi hatáskör teljes kiküszöbölését indítványozza. Nézete az, hogy a

váltó- és kereskedelmi törvényszék megszüntetésével külön kereskedelmi szaktanács volna alakítandó a közpölgári törvényszéknek.

Báró Fejérváry jelentése. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter a képviselőház mai ülésén előterjesztette szokásos évi jelentéseit az önkéntesek tiszti vizsgáinak eredményéről, a közös hadsereg magyar ezredeiben és a honvédségnél előfordult öngyilkosságokról és végül a közös hadseregekből a honvédségre történt tiszti áthelyezésekről. A jelentéseket a következőkben ismertetjük.

A vizsga letelése az 1901—1902. évben teljesített tényleges szolgálat után hivatólt volt a közös hadseregnél 1699, a honvédségnél 464, ezek közül a vizsgát sikeresen tette le 1332, illetve 385, visszavettél 339, illetve 3. A vizsgálatot le nem tette betegség miatt a közös hadseregnél 12, a honvédségnél 5, önként visszalépett a hadseregnél 9. A második évet szolgálat a közös hadseregnél 85, a honvédségnél 12, ezek közül a vizsgát letette 11, illetve 2, megbukott 6, a többi nem jelenkezett vizsgára.

Az 1901—1902. évben öngyilkosság történt a közös hadsereg magyar ezredeinél 151, öngyilkossági kísérlet 53, a honvédségnél 37 öngyilkosság és 10 öngyilkossági kísérlet. A jelentéshez egy kimutatás van csatolva, mely ezredenkint mutatja az öngyilkosságok számát, az öngyilkosság okát és hogy melyik szolgálati évben következett el. A honvédségnél a legtöbb: 12 azért lett öngyilkos, mert félt a katonai büntetéstől, 12 esetben ismeretlen az öngyilkosság oka. A közös hadseregnél 49 a katonai szolgálatból való idegenkedés, 35 a katonai büntetéstől való idegenkedés, 25 szerelmi bánat, 5 sértelt önérték, 2 elmebaj, 5 adósság, 11 életuntagság, 6 rossz bánásmód, 17 családi viszonyok, 2 betegség miatt lett öngyilkos, 53 esetben pedig ismeretlen az öngyilkosság oka.

Az 1901—1902. évben áthelyeztetett a közös hadseregből a honvédségre, a gyalogságnál: 1 altábornagy, 2 ezredes, 1 alezredes, 2 őrnagy, 2 I. oszt. százados, 1 II. oszt. százados, 8 őrnagy; a huszárságnál: 1 ezredes, 1 őrnagy és 2 I. oszt. százados, összesen 21 tisz. A honvéd tényleges tisztikar rendszeresített létszámának 0.86 százalékát képezik az áthelyezett tisztek.

A budget a bizottságban. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután Falk Miksa elnöke alatt ülést tartott, melyen a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök, Dárday Sándor számvéleznőki alelnök, Papp Elek pénzügyminiszeriumi osztálytanácsos jelentek meg. A hallgatóságban gróf Apponyi Albert hárelnek is megjelent.

Horvátország belügyviteli szükségletéről Barla Ödön a horvát kiegyezés ügyében tett kérdést és a horvát nuncium tárgyalásának megkezdését sürgeti, mert a mai provizorium nem használ a testvéri viszonyok. Egyelőre a tárgyalás elhalasztását kéri, mit Széll Kálmán miniszterelnök ellenez, annál is inkább, mert a költségvetést a Ház csak a jövő évben fogja tárgyalni, holott a horvát provizorium még ez évben ideiglenesen lesz meghosszabbítandó. A maga részéről óhajtja a tárgyalások folytatását s a jövő héten a magyar regnikoláris-bizottság üsszeül.

Komjáthy Béla a függetlenségi párt nevében íjálja, hogy a horvátországi képviselők nem vesznek részt a Házban az emérgesedet magyar-horvát helyzet tisztázásában. A helyzet most rosszabb, mint régebben volt. A mostani ban alatt a „nagyhorvát” igazatások és a magyar emisersértések szaporodtak. Ma a horvát előkelőségek nem tanulják nyelvünket és Pliverics államogunk ellen tanít. A függetlenségi párt óhajtja a testvéri békét és a jelenlegi rendezetlenség megszüntetését.

Széll Kálmán miniszterelnök örül a testvériség ily hangoztatásának, mert a horvátokkal kölcsönösen össze kell tartanunk s az összetartozandóságnak érzelmii bensőségben is kell nyilvánulnia minden centrizugális törekvással szemben. Elisméri, hogy vannak méltányos kívánalmak, de a történelmi fejlődés sokat megmagyaráz. Lehet, hogy nem találkoztunk mindig és mindenütt a multban kellő előkészítéssel áldo: aktségségünkkel szemben. A miniszterelnök aztán érdekesen és részletesen fejtegette a jelenlegi helyzetek régebbi antecedenziát és végül a bán működését melegen védelmezi, mivel soha léteérése nem volt s aki úgy a magyar állameszme, mint Horvátország szempontjából teljesen korrekt álláspontot követ.

A nagy tetszéssel fogadott fejtegetések után Barla Ödön röviden válaszolt és a horvát státárium ellen tiltakozott, mire Széll Kálmán miniszterelnök megadta a tevilágosításokat és kijelentette, hogy teljesen alapiatanok azok a hírlapi közlemények, mintha ő a bannak a pénzügyi egyezsére nézve koncessziókat ígért volna.

Komjáthy Béla a Muraköznek a magyar klerus alá helyezését kéri, mire Széll Kálmán miniszterelnök kijelentette, hogy e kérdés régebb idő óta tárgyalatik. A tétel erre megszavaztatott.

A közigazgatási bíróság lassuságát Barla Ödön hozta fel, míg a bíróságot Hieronymi Károly védelmezte. Széll Kálmán miniszterelnök a hibát nem a bíróságban, hanem belyeg- és illeték-törvényeink kusztáságában találja.

A miniszterelnökség címénél Széll Kálmán miniszterelnök ezeket válaszolja a felszólalásokra: A miniszterelnöki palota építése szükséges a Szent-György-tér szabályozása miatt is és legközelebb döntésre viszi ezt az ügyet, valészinűleg a hadtestparancsnokság tekéna elhasználásával. A fűmei kereskedelmi ügyeket tárgyalni fogja, politikai tekintetben a tavalyi fűmei tör-

vény lényegesen javította az állapotokat. A költség-szaporodással az egyik új állást elejt, mit a bizottság örömmel vett tudomásul. A költségvetésnek ezen csökkentésével, amind régóta nem fordult elő, a tétel megszavaztatott.

A király személye körüli miniszteri állást Komjáthy szükségletennek tartja. A bizottság a kisebb tároák többi részletét ellogadta. Ho nap délután a belügyminiszterium költségvetése kerül tárgyalásra.

A katonai javaslatok ellen. Aradról jelentik: Arad város törvényhatósági bizottsága ma tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a katonai javaslatok ellen íelir a képviselőházhoz és hasonló lépésre felkéri az összes törvényhatóságokat.

Tizenhét mentelmi ügy. A mentelmi bizottság most terjesztette a képviselőház elé a nála tárgyalás véget levő ügyekről szóló jelentést. A jelentést a Ház közelebbi ülésében veszik tárgyalás alá. A bizottság rágalmazás vétségével vádolt dr. Krasnay Ferenc, sajtorendőri vétség miatt vádolt Molnár Jenő, eltitolt zászló használatával követeit kihágással vádolt Pavlovics Ljubomir, párviaadl vétségével vádolt gróf Forgách Antal és Olay Lajos, nyilvános becsület-sértés vétségével gyanusított dr. Ováry Ferenc, nyomtatvány utján elkövetett becsületértés és rágalmazás vétségével vádolt Lovász Márton, csalás büntette miatt íeljelentett Pichler Győző, sikkasztás büntetvével vádolt dr. Eötvös Bálint, becsületértés vétség, esetleg hatóság elleni erőszak miatt vádolt Kubinyi Géza, párviaadl vétségével vádolt Luby Géza és Győrfy Gyula, hamis vád, esetleg nyilvános rágalmazás vétségével vádolt Udáry Ferenc képviselők mentelmi jogának feljegyzését hozza íavasatba a Háznál; becsületértés vétségével vádolt Eremits Pál és Boncza Miklós, párviaadl vétsége miatt elítélt Holló Lajos, párviaadl vétségével vádolt Pichler Győző képviselők kiadásának pedig megtagadását íavasolja.

Az ökörmézel mandátum. A Kuria első választási tanácsa ma folytatólag tárgyalta a gróf Teleki Gyula ökörmézel mandátuma ellen beadott petíciót. Báró Zachár Emil bírta ma is a vizsgálat anyagát ismertetve, úgy, hogy a perbeszédre csak holnap kerül a sor.

KÜLFÖLD

A ruszcsuki találkozás. Megvan a kibékülés, immár jó barátok Károly román király és Ferdinánd bolgár fejedelem, pedig ezeltől harmadfél évvel még akkora antagonizmus volt ez országok közt, hogy majd harcra került a dolog. Az ily találkozásnak elmaradhatatlan mellékterméke a diszbehd s az azon kölcsönösen mondott pohárköszöntő. A tisztiklub diszbehdjén Ferdinánd bolgár fejedelem a következő pohárköszöntőt mondotta:

— Öszinte megelégedéssel üdvözlöm a felséges szomszédot bolgár földön. A király ő felségének a jelenléte a két ország barátságos viszonyának bizonyítéka. Kijelentem, hogy én és kormányom semmit sem fogunk elmulasztani, hogy a jó viszony megerősítük és ífejlesztjük. A látogatás ebben a pillanatban annál fontosabb, mert egybeesik huszonötödik élvordulójával a íőszabadsításnak, melyből a király ő felsége és a román hadsereg a Duna és a Balkán közötti harctereken dicsőségesen kivette részét. Mi bolgárok hálás emlékeztünkben tartjuk ezt. Ezzel a gondolattal a király és a királyné ő felségeik egészségére, Románia dinasztijára és jólétére írtem poharamat.

A román király válaszában köszönetet mondott a meleg fogadásért, amelyben a fejedelem, a hadsereg, a nép és Ruszcsuk városa részesítette, amely utóbbinak a fejlődése bámulalta ejtette. Ez a fejlődés csak a huszonöt évvel ezeltől lezajlott íőszabadsító háborúnak köszönhető. Örül, hogy ennek emlékét most megünneplik a két nemzet viszonyának javítása érdekében. Poharát a fejedelem, a fejedelem anyja, a hercegek és hercegnők egészségére és Bulgária népére írti. Mind a két beszéd viharos tetszést keltett.

Waldeck-Rousseau Olaszországban. Waldeck-Rousseau volt francia miniszterelnök jelenleg Firenzében tartózkodik, az Itálié római levelezője szerint azért, hogy puhatolódzék, nem lehetne-e Franciaországot közelebb hozni a hármasszövetséghez és Angliához. Meggyőződése ugyanis, hogy Franciaország, Németországgal együttműködve, óriási sikereket érhetne el; azt pedig, hogy Oroszországgal nem rokonszenvez és hogy az angolokat szereti, soha sem titkolta. A német császárral már tanácskozott a Balti-tengeren tett útutása alkalmával, most pedig Viktor Emánuel királytól óhajt kihallgatást nyerni. A levelező végül azt írja, hogy tulajdonképpen még mindig Waldeck-Rousseau a francia politika irányítója. Es ebben igazza is lehet neki, mert Combes francia miniszterelnök, amikor a kamarában ki-

fejtette programját, kijelentette, hogy ideáljának Waldeck-Rousseau tekintti és ezért nyomdokát fogja követni, sőt tanácsot sem röstel kérni tőle.

A forrongó Macedónia. Mihajlovszki tanár, a macedon bizottság elnöke azt mondta egy francia hírlapíróknak, hogy Macedóniában négyezer bolgár főkkel az egész télen át folytatni fogja a guerrilla-harcot. Macedónia tudatában van annak, hogy Anglia és Franciaország támogatása nélkül semmit sem tehet, de ezeknek az államoknak is érdekében áll, hogy a délszláv államokat megvédjék a pángermánizmus terjeszkedésétől.

Koerber beszéde s a helyzet.

Budapest, november 12.

Koerber beszéde a német pártoknál nem talált osztatlan helyeslére. Az állománylvről szóló passzus a németeket elkedvetlenítette. Az alldetschok azt hányják szemére, hogy az ő beszéde voltaképpen előszó a cseh államjoghöz. A lengyelek a beszéd után nem tartják indokoltnak a cseh obstrukciót. A csehek szerint a beszéd semmi változást sem fog okozni a helyzetben.

A parlamenti helyzet jövő fejlődését illetőleg kétféle nézet uralkodik. Az optimista fölfogás szerint a házat rövid időre el lehetne napolni s azalatt meg lehetne indítani a cseh-német meg egyezési tárgyalásokat. Ennek végeztével a Reichsrath ismét összeülne a budgetprovizoriumot tárgyalni, karácsony után pedig megkezdődhetnének a tulajdonképpeni kiegyezési tárgyalások.

A pesszimisták azonban azt hiszik, hogy a kormány az esetleges cseh obstrukciót vagy két hétig nyugodtan szemlélni fogja és el van határozva ezen az időn túl, ha a ház munkaképtelenné bizonyul, a képviselőházat feloszlatni. Az epilógus tehát a 14. §. lenne.

Végül megemlítendő még, hogy tegnap is szó esett egy koalíciós kabinet lehetőségéről, dr. Koerberrel az élen — esetleg azonban nélküle is. A lengyelek, akik ezt a harmadik tervet propagálják, Koerber maradását mellett vannak.

A nagynémetek a haladópartot és a néppártot közös értekezletre hívták meg, amelyen meg akarják beszélni a Koerberrel szemben követendő eljárásukat, miután a nagynémetek Koerber tegnap beszédében a németek érdekeinek megsértését látják.

Nyelvita az osztrák képviselőházban.

Az osztrák képviselőház: mai ülésén a csehek négy sürgősségi indítványt nyújtottak be, azután pedig Zauvorkának személyes kérdésben való ífőszólalása után a ház folytatta a kormány nyilatkozatának a tárgyalását.

Nowak köszönetet mond Fortnak azért, hogy egészen őszintén megmondta, hogy az egész nyelvviszály a hatalomért való versengés. Azok az urak — ugymond — jól tudják használni hatalmukat. Az egyetlen helyes dolog, amit a miniszterelnök a nyelvkerdes rendezésére mondott, az, hogy ugynevezett alapelvei módosíthatók. Ha azonban a csehek kiélenkít, hogy ezek az alapelvek nem tárgyalhatók, minek törjék rajtuk fejteket a németek? Völképpen pedig a cseh belső hivatalos nyelv az első lépés a cseh államjog felé. Csehország közigazgatási ketőosztását követeli.

Hruby azt mondja, hogy a miniszterelnök tegnap beszédéből az tűnik ki, hogy a kormány ragaszkodik a nyelvkerdesre vonatkozó alapelveihez. De ezeknek megvalósítása a politikai helyzet szempontjából lehetetlen.

Herold azt bizonyítja, hogy a csehek a miniszterelnök alapelveit nem íogadhadják el a csehországi nemzetiségi kérdés rendezésének alapjául és hogy a csehek álláspontja a miniszterelnök tegnap beszéde után sem lehet más. A csehországi németeknek csak hasznukra válhatik, ha a tartomány másik nyelvt is értik, valamint hasznukra válik a cseheknek, ha németül is beszélnek. Koerber tegnap beszéde csak a németek programjának íelje meg. A miniszterelnök tegnap beszéde más viszonyok között talán kiélíghette volna a csehekét. Talán jobban hatott volna, mielőtt az alapelveket előterjesztette de ebben a pillanatban szavainak nem lehet más jelentősége, mint hogy beismeri tévedését. Ha a miniszterelnök azt állítja, hogy az alapelvek reális alapul szolgálhatnak a nyelvkerdes megoldására, akkor azt kérdezi szóló, hogy mi marad meg ebből az alapból, ha, amit a miniszterelnök mondotta, annak minden betűje megváltoztható. A nyelvkerdes megoldásának részletei moikékesek, de az alapelvek csak a két nemzetiség teljes egyenjoguságát stanáthadják. A miniszterelnök beszédében az államnyelv szót is használta. Nagyon jól ismeri ennek a fogalomnak a jelentőségét s azért ezt a fogalmat semmi szin alatt sem írthetik meg, nem azért, mintha magát a fogalmat perhorreszkálnók, hanem a következmények miatt, amelyeket Magyarország is látunk. Nem viselhetünk bizalommal a miniszterelnök íránt. A csehek nem engedhetnek a miniszterelnöknek a nyelvkerdesben. A csehek nagyon jól tudják, hogy mi a köteletségük a monarchiával szemben. (Heiyesés.) A jövő embere is akiről Koerber tegnap beszélt, mindig kiélesedett helyzetet fog találni ebben a kérdésben, akár teljesíti a csehek jogos követeléseit, akár nem. A miniszterelnök tegnap

nyilatkozatai talán tömpitották első nyilatkozatainak élet. de a helyzetet semmit sem változtattak. A csehek azt hiszik, hogy az a lamszükségletekkel szemben való kötelezettségük alól mindaddig fel vannak mentve, amíg a nép kívánását nem teljesítik. A parlament lap-pangó válságban szenved, amely megőrli a monarchia alapjait s amely nem enyhülne, hanem még inkább nagyobodnék, ha esetleg megint a 14. §-száikarnak kormányozni. Várjuk a tettet, majd a tett után határozzunk. (Helyeslés.)

Herold beszéde után berekesztik a vitát.

Bareuther vezérnök (pro) azt mondja, hogy a miniszterelnök tegnapi beszédéből nem igen lehetett többet megtudni, mint amit már október 16-iki nyilatkozatából lehetett kivenni. Ahhoz, amit Baernreither a költségvetésről és a Magyarországgal való kiegyezésről mondott, ő is hozzájárul. Csak-hogy arról nem beszél Baernreither, hogy Magyarországgal való mostani viszonyunk a 14. §. kor-lálatlan alkalmazása következtében törvénytelen alapon nyugszik és hogy egyre szaporodnak azok a jelek, amelyek arra vallanak, hogy Magyarország a legelső kényszerű alkalmammal sét akarja lépni a vámközösséget, amit a nagyméretű, alkalmi és személyes alapján állának, csak örömmel üdvözölnének. A miniszterelnöknek a nyelvkérdés vonatkozó alapelvei csak arra valók, hogy a német nyelvet korlátozzák. A cseh belső hivatalos nyelvhez a németek sohasem fognak hozzájárulhatni. Előbb birodalmi törvényvel állományvetni kell tenni a német nyelvet, csak aztután lehet az egyes tartományokban a nyelvkérdés megoldásához látni. A nagyméretű nem titkolták hogy a német birodalom-hoz való legbensőbb csatlakozást követelik. Rossz néven vehetik-e főünk ha abban az esetben, ha ebben a birodalomban az uralom a szlovák kezébe jutna, jobb szeretnénk a német birodalomhoz tartozni? (Élénk tetszés a nagyméretű padján. *Berger* azt kiáltja: Údv a Hohenzollerneknek!) A németek és csehek közt nincs kiegyezés. Hatami kérdésről van szó és ilyenkor kell kezelnünk. (Élénk tetszés a nagyméretűknél.)

Stransky (vezérnök contra) kijelenti, hogy a vita nem vezetett az eszmék tisztázására. Midőn a miniszterelnök kérésbeszítette a pártoknak nyelvi elveit, a válság már nyilvánvaló volt és megállapított dolog volt hogy a mostani kormányzat nem dolgozhat tovább. A három nagy leiadat közül melyre a kormány hivatva volt, egyet sem odoitak meg. A nyelv-viszaly nemcsak hogy megoldást nem nyert, hanem ellenkezőleg kiélesedett. Az osztrák-magyar kiegyezés még a kormányok közt sincs megállapítva és a parlament viszonyok rendezése sem sikerült a kormánynak. Nem marad tehát egyő hátra a kormánynak, mint hogy a koronához forduljon avval a kéréssel, hogy tegye meg e ház tekintetében a további intézkedéseket.

Ezután tényleges helyreigazítások következtek, amivel, minthogy hásszabály szerint szavazásnak nincs helye, az úgy el van intézve. Mután még a kereskedelmi miniszter és a vasúti miniszter több interpellációra válaszolt az ülést berekesztették. A legközelebbi ülés holnap lesz.

Bécs, november 12.

A politikai helyzet ma is nagyon komoly. Az optimisták Koerber beszédétől sokat vártak, de alaposan csalódtak. A cseh-klub kijelenti, hogy taktikáját a miniszterelnök beszéde után sem hajlandó módosítani, mert nem szavak kel-lenek a pártnak, hanem tetteket kíván látni.

Beszélik, hogy a kormány mennél hamarabb meg akarja kezdeni a csehek és németek között az egyeztető tárgyalásokat s azért a miniszter-elnök pénteken tudatni fogja, hogy a képviselő-ház elnöksége a legközelebbi ülés idejéről írásban fogja értesíteni a képviselőket s így időt nyer-vén, a jövő héten megkezdni a békéltető tárgyalásokat. Ezzel szemben azonban a kormányhoz közel álló körökben az a vélemény, hogy a kormány egyelőre semmi békéltető konferenciát nem tervez s most is, mint eddig, szilárdan ragaszkodik ahhoz a követeléséhez, hogy a költségvetési provizórium és a véderőjavaslatok mennél rövidebb idő alatt letárgyalassanak, a cseh-német egyeztető tárgyalásokra pedig csak karácsonykor kerülne sor.

Ami a véderőjavaslatokat illeti, az ősszes pártok megegyeznek abban, hogy azok mostani formájukban elfogadhatatlanok. Hír szerint a had-ügyi kormány hajlandó is a véderőjavaslatok ama rendelkezését kihagyni, amely a póttartalékosok bentartásáról szól, hogy így a javaslat megsza-vasztást biztosítsa.

Holnap nagyon viharos ülésre van kilátás, mert a keresztény-szocialisták és a szocialdemokraták sürgős indítványokat fognak benyújtani a favoriteni pótválasztás tárgyában.

Bécs, november 12.

A német néppárt ma este ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a véderőjavaslatokat, amelyek ellen éppen olyan aggodalmak vannak, mint voltak a vissza-vont törvényjavaslat ellen, nem fogadják el és követelni fogja, hogy a kormány új javaslatot terjesszen elő az unio-kontingens tárgyában. A szónokok egyénymelyke hangsúlyozta, hogy amíg Krieghammer áll a hadügyi kormány élén, addig nem remélhető, hogy a polgár-ság és a katonaság közt jó legyen a viszony, mert a hadügyi miniszter mindig ellenléte helyezkedik a nép képviselőivel.

Bécs, november 12.

A szocialdemokrata párt ma este a kerületekben gyűléseket tartott a véderőjavaslatok ellen. A favoriteni népgyűlésen *Daszynski* hangsúlyozta, hogy e javaslatok megmérhetetlen új áldozatokat követelnek a néptől s azért a szocialdemokraták elhatározták, hogy egyetlenegy fillért sem szavaznak meg erre a célra.

A hernalsi gyűlésen *Schuhmeier* volt a szónok. Kifejtette, hogy az osztrák kormány nagyhatalmi rögészmejében 356 milliót áldozna a gyilkosság cél-jaira, holott a népiszkoláknak nem juttat többet 5,700.000 koronánál. A szocialdemokraták el vannak tőklélve, hogy mindenképpen megbuktatják a véderőjavaslatokat.

XIII. Leó rossz szelleme.

Budapest, november 12.

A *Berliner Tageblatt* római levelezőjének alkalma volt egy igen magas állás egyháziértelmevel beszélni. A pápa az utóbbi kihallgatások alkalmával többször célozott közeli halálára. Ily körülmények közt rendkívüli érdeklél bir az a kérdés, hogy *Rampollának*, a római egyház ez idő szerint leghatalmasabb férfiak van-e kilátása a pápai trónra. A magasállású egyházi férfiú így felelt:

— Bizonyára *Rampolla* most a legbefolyásosabb bibornok. Valóságos diktatúrát gyakorol, úgy, hogy most ő a pápa. A dolgoknak ez az állapota természetesen nem tetszhetik a többi bibornoknak, mert az ő befolyásukat *Rampolla* teljesen elnyomja. Az államtitkár jelenleg annyira dominál a Vatikánban, hogy még bibornokok is nehezen juthatnak be a pápához, ha csak nem kongregációknak az elnökei, s ha beszélhetnek is a pápával, lemondanak arról, hogy politikai vagy egyéb ügyeket érintsenek, mert tudják, hogy mást, mint *Rampolla*-féle nézeteket hangoztatni, teljesen fölösleges. *Rampolla* e növekedő prepotenciájával nő azonban ellenségeinek a száma is egy új konkláve esetén.

Kérdés: Nem sikerült *Rampollának* új bibornokok krealálásával szaporítania barátainak a számát?

Felelet: Tény, hogy *Rampolla* évek óta a legmértvadabb faktor a bibornokok kinevezésénél s így az utolsó informáta is az ő műve, hogy a jövőd konklávénak többséget biztosítson magának. Nem kell azonban felelni, hogy aki egyszer bibornok, (ha mindjárt százszor is *Rampolla* kreaturája) az kizárólag a maga érdekeit tolja, mert ebben a milieuban ismeretlen a hála. Ha halaki egyszer prelátus, mindenki azt teszi, ami neki leg-egyszerűbb. Ez okból *Rampollának* nincs oly többsége a Vatikánban, melyre támaszkodhatnék.

Kérdés: De *Rampolla* legalább a franciákban és a spanyolokban bizhatik?

Felelet: A spanyol bibornokokban igen, mert ezek a legengesztelhetetlenebbek s *Rampollának* különösen a világi hatalom visszaállítását célzó politikáját támogatják. A francia bibornokok azonban — csekély kivétellel — elkeseredett ellenségei neki, mert ultrarepublikánus politikájában a francia egyházi érdekek veszedelmét látják. A bibornok-államtitkár jelöltséget különben egy másik körülmény is akadályozza, az, hogy men-nél tovább él a pápa, annál nagyobb szükségét éri a vatikáni politika megváltoztatásának. Tény is, hogy most majdnem valamennyi bibornok torkig van *Rampolla* politikájával és személyével.

Kérdés: Hát nincs *Rampollának* egyetlen hatalmas barátja sem a szent-kollégiumban?

Felelet: *Rampollának* nincs egyetlen barátja, nem bízik senkiben, azért benne sem bízik senki. Megközelíthetetlen, uralomra vágyó jellemének megfelelően mindenkitől visszavonulva él és sem a prelátusok, sem a bibornokok közt nincs oly ember, ki valami súlylaly bírna. Az ő jelöltsége ellen észrevehető az áramlat. Az első választásnál lesz talán öt-hat szavazata, de ezzel vége urasá-gának, s legfőkébb azon iparkodhatik, hogy ke-rostulvígye egyetlen barátjának, Di Pietronak a megválasztását, ami azonban valószínűtlen, te-kintve a bibornokoknak iránta való érzelmeit.

Kérdés: *Rampolla* állását nem az ő francia politikájának a kudarcra rendítette meg?

Felelet: Bizonyos, hogy az ő diplomáciájának a legvéra romokban hever. *Rampolla* az egyház sorsát a francia-orosz szövetséghez akarta lán-csolni. E helyett most a Vatikán a Franciaországgal való szakadás küszöbén áll, s Olaszország, mely elvén *Rampolla* összes államférfiúi művészete irányult, jó barátja Franciaország és Oroszországnak. Ha XIII. Leó csak tíz évvel lenne fiatalabb, akkor már régen megszabadult volna ettől a veszedelmes diplomatától. Az egész római klérusban egy a vélemény *Rampolla* bibornokról, az, hogy XIII. Leónak rossz szelleme.

HIREK

Budapest, november 12.

— **BUDAPESTI NAPLO.** November 15-én új cízfizetés nyílik a Budapesti Naplora. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A király beteg.** Bécsből jelenti tudósítók telefonon, hogy a király gyöngéledik és e miatt szobájából sem távoztathat. Ő felségét rheumatikus fájdalmak gyötrik és orvosai tanácsára a holnapi általános kihallgatásokat nem tarthatja meg.

— **Gróf Lónyayné házát vett Budán.** Stefánia főhercegnő, gróf Lónyay Eleménné valószínűleg több időt tölt ezután Budapesten, mint eddig. Ez ideig tudniillik alig állott még meg a magyar fővárosban. Eppen csak átutazott a pályaudvarainkon. Házát vett a főváros budai oldalán. Az Albrecht-ut selső végén, a Csónak-utca első számú házát vásárolta meg. A ház régi épület. Kétemeletes, gyönyörű, gondozott kert közepén s erkélyéről remek kilátás nyílik a Dunára és Pestre. Most Forinyák Gyula nyugalmazott altábornagy lakik benne. A második emeleten, amelybe a magasabban fekvő Albrecht-utról direkt kapubejárás vezet be. A ház ez ideig Lónyay Pálma grófnőé, a családnak egy még kiskoru tagjő volt. Százhetvenezer koronát fizetett érte az új tulajdonos.

— **Adomány a Nemzeti Múzeumnak.** A Magyar Nemzeti Múzeum százéves jubileuma alkalmából nagyszerű adománnyal gazdagodott. *Farkas Sándor* szentesi múzeumtulajdonos ugyanis 10 ezer darabból álló néprajzi gyűjteményét kimerítő jegyzetek kíséretében a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának adományozta. Az első, körülbelől ezer darabot kitevő gyűjtés, mely rendkívül becses az alföldi magyarság megismerésére, már meg is érkezett Budapestre. A gyűjteményt bemutatják és ismertetni fogják a néprajzi társaságban is.

— **Konfliktus a belügyminisztérium és a főváros között.** A főváros közgyűlése a tavasszal az adófőszólaló-bizottság tagjának többeik között megválasztotta Véri Károlyt. A belügyminiszter azonban Véri megválasztását megsemmisítette, mert nem adó-fizetés és főlihvta a főváros, hogy helyette mást válasszon. A közgyűlés azonban Polónyi Géza indítványára nem teljesítette a miniszter fölhívását, hanem törvénytelennek mondotta a miniszter határozatát s fölihvta, hogy a határozatát vonja vissza. A belügyminiszter ma válaszolt a fölihvatra. Válaszában kijelenti a miniszter, hogy a közgyűlésnek nem is volt joga fölihvni, mert nem miniszteri rendeletről, hanem egy konkrét ügyben hozott felsőbb fokú határozatról van szó. Mégis a főváros iránt való figyelemről foglalkozik a leirat a közgyűlési határozat érveivel s azokat cáfolva, azt vitatja, hogy a főváros közgyűlésének határozata törvénytelen s azért a Véri Károly választásának megsemmisítésére vonatkozó határozatát föntartja.

— **A városiégi jégpálya jövő szezonja.** A korosolyázók kárpótolni kell valamivel azért, hogy tavaly egyetlenegy olyan nap se akadt az egész télen, amelyen korosolyázni lehetett volna. Ugy emlékeztünk, hogy egy se, de semmiesetre se több, mint: egy, kettő. Ha tehát az idén kedvezőbb lesz a szezon, szép ünnepekben, látványosságokban lesz része a városiégi pálya publikumának. Az egyesület január közepétől nemzetközi korosolyázó kongresszust fog rendezni s erre már meg is hivta a külföldi legjele-sebb korosolyázókat, akik meg is ígérték előjvetelüket. A kongresszus ünnepek keretében egy nagyszabású jégünnepélyt akar az egyesület beleilleszteni. Az ünnepek Mátyás királyly választás tárgyánál. Az ujonnan fölépült vajdahunyadi vár pompás és stilszerű háttérét képezi majd az ünnepeknak, amelyben való részvételre egy a magyar arisztokráciát, mint az egész magyar korosolyázó társadalmat föl fogja szólítani az agilis rendező, Rohonczy Gida, akik erre a tisztségre az egyesület fölkért. Az ünnepeket úgy tervezik, hogy a vajdahunyadi vár környékén gyülekezzenek a királyválasztók — a jégen, majd megtörténnek a királyválasztás s az új királyt nagy ünnepi menetben kísérendő az egész közönség a jégen át a korosolyacsarnokba.

— **Lefokozott főhadnagy.** Nemrég történt Csaszlanban, hogy *Polesny* főhadnagy, aki a 21. gyalogezredben szolgált, kincstári pénzek elsikkasztása után kedvesével, egy csaszlani jómodu család leányával Oroszországba menekült, Polesny aztán elhagyta barátinőjét s titokban visszatért Csehországba, ahol letartóztatták. Prágából táviratozzák, hogy a hadütrvényeszték a sikkasztó főhadnagyot leokozásra és három évi börtönrre ítélték, Polesnyt Möllersdorfbá fogják szállítani.

— **A cár Szvengalija.** Nemrégiben átszá-
vargott a jól örzött muszka határon a hír, hogy
Livádiába hívták Mertesevszky doktort, aki Orosz-
ország leghíresebb orvosa. A livádiai beteg
pedig a cár. Száz millió ember abszolút ura állt.
Spiritiszta lett, egy Philippe nevű franciát tart
maga mellett, akinek a segítségével állandóan az
égiekkel tanácskozik, a helyett, hogy meghallgatná
a sokkal érthetőbb földi okos szót. A francia
spiritiszta tökéletesen hatalmába kerítette a cárt.
— Mindezt Pétervárról megcáfolták ugyan, de ez
a cáfolat nem sokat bizonyít. Újabb hírek érke-
znek, amelyek már régensséggel vagy trónváltá-
zásról beszélnek. A cár az utóbbi időben semmi
kormányzói dolgot nem intézett el a nélkül, hogy
a francia spiritiszta segítségével előbb tanácsot
ne kért volna III. Sándor cá szellemétől. A Hol-
stein-Romanov-házban gyakoriak voltak a misz-
tikus emberek. I. Sándor vallásos rajongás se-
gítségével hajlította kénye-kedve szerint a kör-
nyezete; testvére, II. Miklós is buskomor lett
a krimi vereség után és ez a buskomor-
ság siettetette a halálát. A mostani cár ösei kö-
zött ott van a porosz II. Frigyes Vilmos, akinek
politikáját élete utolsó éveiben szintén szellemid-
zés irányította. Hogy a mostani cár is ösei után
halad, bizonyítja az, hogy anyja szellemével tan-
ácskozik. Tudják, hogy 1895. június 29-én a
nemzeti küldöttségnek szerény konstituációs in-
deményekért beadott kérvényét kegyetlenül
visszautasította, de reszketett a hangja, a szemé
könnyezett. A visszautasítás azért történt, mert az
anyja figyelmeztette arra az ígérethez, amelyet el-
hunyt apja szellemének tett. A cár elnöbajáról
szóló hírek nem egészen alap nélkül valók.
Mennyire terjed a baj, gyógyítható-e, vagy ka-
tasztrófával fog-e végződni, még nem tudják, de
finn körökben, amelyek mindig jól vannak érte-
sülve az orosz udvarban történetekről, azt mon-
dják, hogy a cár baja veszedelmes.

— **A párbaj ellen.** A Magyar Országos Béke-
egyesület vasárnap, e hó 10-ikán délelőtt 11 órakor
Andrássy-n 2. szám f. n. (Pénzületi Tisztviselői
Országos Egyesülete) választmányi ülést tart, amely-
nek napirendjén a párbajellenes mozgalom ügye is
szerepel.

— **Mascagni amerikai Odüsszeája.** A Mascagni
amerikai kalandjáról abban a következő részleteket
jelentik: A művészi körút impregziója két gazdag
amerikai: Wittenthal és Kronberg volt, akiknek va-
lami Mr. Schmidt nevű fizetőse képviselője költötte
meg Mascagnival a szerződést. A szerződésben ki-
vált köve, hogy Mascagni az egész körút tartama alatt
heti huszszor lírát kap, amely összegből már a szerző-
désnek Livornóban való megkötésekor esedékesé válik
40.000 lírányi előleg, 30.000 líra pedig a New-Yorkba
érkezés napján. A vállalkozók kötelessége volt a művé-
sek, karfőcsékek és zenekari tagok fizetése is. A
körutat 105 nappal állapították meg a műsorába
Mascagninak Parasztbeesület, Zanetta, Ratoiff és Iris
című műveit vették fel. A szerződés ügyében a vál-
lalkozóknak szerződötteni és fizetni kellett az Olasz-
országban toborzott ötven-hatvan zenészt is. A szer-
ződésnek ez a pontja lett azután a katasztrófa egyik
főokává, mert a kapzsi vállalkozók annyira lenyom-
ták az árakat, hogy azon a pénzen utolsórendű mu-
sikuskokat lehetett csak összeszedni. Mire a hajó megin-
dult, ezek közül is elmaradt néhány, ugy, hogy a ze-
nekari tagok száma negyvennégyről nem volt több. Mikor
New-Yorkban kikötött a hajó, csak akkor vette észre
a társaság, hogy a hangszereket mind Nápolyban
lelejtették. Nagyobb baj volt azonban ennél, hogy
az amerikai hivatásos zenészek egyesülete, amelynek
huszonöt tagjával Mascagni ki akarta volna egészí-
teni zenekarát, nemcsak hogy megtagadta tagjai-
nak az erre való engedelmet, de sőt a bevándor-
lási törvény alkalmazását követelte a hatóságtól a
Mascagni-zenekar tagjaira nézve. A társulat tag-
jaival ennek olytán *vándormentesítők* módjára bán-
tak el és szörnyen megzaklatták őket. Ez a körü-
lmény már rögtön akadályozta a zenekart a próbák
megtartásában. Pedig hogy a vállalat művészi részét
ért kudarcra nem Mascagnit terhelte a felelősség,
annak regebbi bizonyossága éppen az, hogy a
maestro roppant komolyossággal és buzgalommal látott
maga a próbáknak. Ugyanakkor, hogy mikor az
amerikai olasz énekesek Pietro Mascagni Egyesülete
lényeges bankettet rendezett honfitársai tisztelőre,
esté hat óra is elmúlt már, amikor a maestro
végre megjelent az előben. A vendégek javarésze
eltávozott már akkorra s a telenvoltak is lagyas
nehezítéssel vették tudomásul Mascagninak azt a
menését, hogy az Iris próbái fogták le annyira. A
próbák közben a Metropolitan Opera Houseban
olytak nagy ügygyel-bajjal. Egyszer az történt, hogy
éppen mikor Mascagni a *Parasztbeesület* dirigálásához
készült, megjelent hangszereivel a Metropolitan-szin-
ház zenekara is és mikor a maestro pálcáját felemelte,
s intén játszani kezdett. Száz ilyenféle kellemetlenség
keserítette Mascagnikat, a döntő csapást azonban a

közönség hideg viselkedése mérte reájuk. A ame-
rikaiak ma sem tudják még megbocsátani Mascagni-
nak, hogy annak idején vonakodott a kért Dewey
admális-himnuszát megkomponálni.

New-Yorkból jelentik mai kelettel: *Mascagnit*
impregziójának, Smith Józsefnek az indítványára
újra letartóztatták. Smith vezette Olaszországban
a tárgyalásokat és ő hozta létre az amerikai
hangversenykörutat, a miert 1200 dollárt köve-
telt. Mascagnit biztosíték ellenében *szabadlábra*
helyezték.

— **A király kegyelme.** Egy szentesi szabó-
legény, Gracsó János a neve — szörnyű bűnbe esett
nemrégiben. Galambot lopott, öt galambot — s ezért
elítéltek hat hónapra börtönrre. Ez bizony sok öt ga-
lambért, hanem a tizenkilenc esztendő legényke gyé-
rekességét az súlyosította, hogy lakat alól vitte el a
galambot. Neki azonban nehéz megmagyarázni azt,
hogy az ő tolvajága súlyosabb beszámítás alá esik,
mint a másé, aki egy-két egészséges pofal menekül
az ilyes huncutság következményei alól s miután most
már végérvényes lett az ítélet s be kellett vonnia a
szegedi Csillagbörtönbe, alázatos irást küldött a ki-
rálynak — Bécsbe. Megírta, hogy mi a bűne, mennyit
kell ilnie érte s megírta azt is hogy ez a súlyos
büntetés nemcsak őt sújtja, hanem az édes anyját is,
aki most már, miután a bírák, okos emberek mon-
dják, biztosra veszi, hogy elvetemedett gazember a fia.
— A kegyelmet kérő írások nem az lett a sorsa,
a miben a legtöbb ilyen instáncia részesedik, hogy
visszajön véleményezésre egy csomó torumhoz, hanem
hirtelenben elintézték. A fia kegyelmet kapott. A ka-
binetiroda telegrammban értesítette erről a börtön
igazgatóságát s Gracsó Jánost rögtön ki is bocsátot-
ták a szürke falak közül.

— **Az Old Moore.** Az Old Moore minden esz-
tendőben megjelenik Londonban s örömet okoz azok-
nak, akik szeretik a jóslatást. Az Old Moore poli-
tikai jós de alig akad valaki, aki az esztendő elmulta
után azsal álhatna elő, hogy ellenőrizte, vajjon az
Old Moore igazat mondott-e. De azért nagy közön-
ségre van mégis az Old Moore című kiadványnak,
amelynek az 1903-ik év első jelére szóló része ezeket
jezenti:

Januárban az orosz medve át akar mászni
a kínai falon és ennek következménye az lesz,
hogy az érdekeit hatalmasak között ellenségeske-
dés támad. Angolországban a jobb társadalmi osz-
tályok leányai között növekedik a hiszterikus ro-
ham és pedig ama felsőbb leányiskolák nagy tan-
anyaga következtében, amelyek azzal kérkednek hogy
sokidit imitának. Spanyolországban nagy pénzügyi
válság lesz. A szeszeti italok eladása Angolországban
csökken, ami annyira árt az angol vendéglősöknek,
hogy februárban a vendéglősök nagy zavarosokat
fognak e ördösi. — Február tehát zavarossal kezdőd-
dik. A török vasuti alkalmazottak között sztrájk lesz
és lázadás, katonaság lép közbe és sok vér folyik.
Angolországban pusztító erővel terjed a hólyagos himlő.
Dél-Afrikaiban új gyémántmező fedeznek föl, amely-
nek gazdagsága az eddigieket mind felüli. A gazdasági
viszonyok kiélesednek. Nagy-Britannia je-
lentékeny adót fizet és Joan Bun puskaporos börtön
ül; e közben Sam bátyó meghizik és örül sikerének;
a német sógor a tultermelés nyomása alatt ösönhajt
és a francia, mint mindig, beéri a tróváltással. —
Márciusban a szudáni fölkelés nagyobb angol csapa-
tok kiküldését teszi szükségessé. Ceylonban sok arany-
és drágakövet találnak. Sok kalandor megy
Ceylonba. — Áprilisban New-Yorkban nagy bűze-
krach lesz és a vas ára alább száll, ami sok
nagy céget tönkre tesz. Egy ismert álamiériumi
megtal. — Májusban a brit asszonyok között
anyira terjed a moriuméveszel, hogy a kor-
mányi foglalkozni kénytelen a dologgal. Vasuti se-
zerecsenés lesz. A gyógyításnak új módját fedezik
föl, amelyben bántulatos eredmények előzhatnak a
zenét. Szenziációs válópor kerül a nyilvánosság elé
(a részleteket azonban szerencsésen eltakarjuk). Wind-
sorból szomorú hír érkezik, amelyet azonban több
jelentés kimagyaráz. — Júniusban ismét pénzügyi vál-
ság lesz Spanyolországban. Németországban egy
nagy nagyragun személyiség veszedelmbe kerül,
de az anarkista összeesküvést jókor fűtedezik és
megbúsítják. Az északi tengeren borzalmas hajó-
összeütközés történik és sok derék ember a vízben
leli halálát. A londoni börtön nagyon mozgalmas lesz
az élet és mintha pánik lenne.

— **Elhárított merénylet.** Kézből jelentik, hogy
az utóbbi napokban a köln-mainzi vasutvonalon több-
ször találak dinamitöltéseket, amelyek úgy voltak
letéve és megerősítve hogy egészen kétségtelennak
látszó, hogy a vonatok ellen merényletet terveztek.
A rendőrség kiderítette, hogy a vasutépítésnél a kal-
mazott, de elbocsátott olasz munkások követték el a
merényletet. A hatóságok megtették minden intézke-
dést hogy efféle merényleteket jövőben ne követ-
hessenek el.

— **Öngyilkos szobrász.** Kassáról telegrafálják,
hogy Petrencsik József szobrász ma este agyonlőtte
magát. A boldogtalan ember egy hónappal ezelőtti fe-
leségét temette el és ezen való bánatában lett öngyil-
kossá. Petrencsik a dom restaurálásánál közel egy
esztendőig végzte a szobrászati munkát az műve-
tőség legnagyobb megelőgedésére.

— **Törvényszék gyermekek számára.**
New-Yorkban egy idő óta érdekes és rendkívül
üdvös intézmény működik. Külön törvényszéket
szerveztek gyermekek számára, akik elkövettek már
valami bűnt, de akiknek a társadalom javára való
megmentése elsősorban attól függ, hogy ne ke-
rüljenek a nagy bűnösökkel egy helyre, mert
akkor szinte menthetetlenül el vannak veszve.
Az ilyen kis bűnösöket tehát nem zárják el nagy
tolvajakkal és betörőkkel egy fogházba addig, amíg
kibaltagásukra kerül a sor, hanem egy egyesületre
bizzák például arra az éjszakára, amikor elfogták
őket, mely egyesület a gyermekvédelemmel foglalkozik.
Másnap azután a gyermekek törvény-
székének bíráló elé kerülnek a kiskorú vádlottak,
akiket csak súlyosabb beszámítás alá eső gonosz-
ságért, büntetést miatt sujtanak fogházbüntetéssel,
különben csak egyszerű megdorgálásban részesül-
nek, vagy javítóintézetbe kerülnek. A törvény-
szék és annak fogházai a legmondásabban van-
nak berendezve, egészségügyi és humánus szem-
pontból a legkifogástalanabbak, maga az ítélkező
bíró pedig tele van emberszeretettel, humorral és
irgalommal. Amióta ez az új törvényszék fennáll,
naponként tucatjával vonulnak fel a bűnös gyer-
mekek, fiúk, leányok vegyesen, a tárgyalóterem
szomszédságában pedig a szülők várakoznak
aggódnak, siránkoznak, hogy vagy visszakapják
gyermeküket, vagy pedig elbucuzzanak tőlük,
mielőtt a fogház cella-ajtaja bezárul mögöttük.
A tárgyalások tele vannak érdekességgel, s igazán
kis tragédiák táruznak fel a hallgatóság előtt.

— **Amikor már megvan a baj.** Egy hajdu-
mezei faluban nyugodalmas, flegmatikus ember a
bíró. Nyugalomból nem képes kiközökenteni semmi.
A napokban is beallított hozzá egy kackiás paraszt-
menyecske s szapora beszéddel adta elő az ő batát.
— **Bíró uram, az éjszaka,** míg távol voltam
hazuról, ellopják a libámat. Teremtessé elő azokat
megkövetem szépen.

Bíró uram az asztal mellett könyöklő helyzeté-
ben e birre is megtartotta nyugodalmit s nagy bü-
lösen intézte el a kriminális ügyet emigyen:

— **Te is Borcsa,** akkor gyűsz mindig, mikor
már megvan — a baj.

— **A fiatal Nikolaeff orra.** Bécsből jelentik
lapunknak: Néhány nap előtt a bécsi bolgár ügy-
vivőség Paprikoff tábornok aláírásával Szófiából tele-
grammot kapott amelyben felszólítják, fizessen ki az
átutazó Nikolaeff gárdahadnagynak ötszáz frankot.
Nemskóffra egy szállodai a kalmazott levelet hozott
Nikolajefftől, aki megérkezését je entette, egyben pedig
az ötszáz frankot kérte. A levélhez igazolásképpen
egy telegrammot csatolt, a következő tartalommal:
„Vegye föl az ügyvivőségnél e sürgöny elömu-
tatása mellett a már kiutalványozott 500 frankot.”

Paprikoff tábornok.

Sírmadjeff ügyvivő a szolgált azzal a választal
küldte vissza a szállodába, hogy a pénzt nemskóffra
elküldik; minden feltűnés nélkül tudniillik bizony-
ságot akart szerezni a felelő, vajjon nincs-e valami visz-
szelésnek köze. Atadta tehát az összeget titkárnak,
dr. Samanoffnak, akiről tudta, hogy személyesen
ismeri a hadnagyt. A titkár otthon találta felölti honfi-
társát: csakugyan Nikolaeff volt, de polgári ruhában.
Négy év óta nem látta és ezalatt az ifju kissé meg-
félhasodott, arca megbarnult és bajszja kiserkedt.

— **Érdekes,** — mondá a titkár. — hogy meg-
változott az ön arca. Azelett keskenyebb volt, most
meg feltűnően széles.

— **Igen,** — felelt nevetve a hadnagy, — nagyon
sajnálom, mindenki mondja, — de mit tegyek?

Majd elmondta, hogy most csakhamar el kell
utaznia Klementina hercegszonyhoz, Ferdinánd feje-
delem anyjához, aki mellé uti marsalnak neveztek ki.
Végül nyugtázta a pénzt és melegen bucsuzott el
Samanoff titkártól.

Masnap Nikolaeff személyesen jelentkezett az
ügyvivőségnél, de oly korán jött, hogy Sirmadjeff
nem fogadhatta. A komornyiknak meghagyta, adja
át az ő és édesanyja üdvözlőit az ügyvivő feleség-
nek, aki tényleg baráti viszonyban van a Nikolaeff-
családdal. Ezzel távozott és többé nem látták.

Aznap este, amikor a hadnagynak az ötszáz
frankot kifizették, az ügyvivő Szófiába jelentést kü-
ldött, ahonnan postafordulattal azt felelték, hogy Niko-
lajeff hadnagy el se hagyta a bolgár fővárost és
hogy Paprikoff tábornok semmiéle utasítást se küldött
a bécsi ügyvivőségnek.

Világos, hogy az ügyvivőséget egy bolgár család
szedte rá, aki feltűnően hasonlít a hadnagynak — az
orr kivételével. A bécsi rendőrség kinyomozta, hogy
a huncutságot egy Tonjev nevű Bécsben tanuló bolgár
diák követte el, aki két napelött Dél-Franciaországba
utazott. Mint egy grenoblei távirat jelenti, Tonjevet
mz ott letartóztatták.

— **Pénzhamisítók** Aradról jelentik, hogy Uj-
Aradon pénzhamisító bandát fedeztek fel, amely már
régóta gyárt namis ezüstfontokat. A banda feje
Pintye György, volt detektív.

— **Háboru a kőd ellen.** A londoni ködről van szó, ami a maga óriás tömegében néha úgy rátelepszik a világ legnagyobb városára, hogy egy lépésnyire se lát maga elé az ember, s persze ezer meg ezer veszedelem kutforrása s valóságos termő talaja a nyavalyáknak. Nemsokára újra elkezdedik a szezonja s a londoni hatóságok most már alaposan meg akarnak ismerkedni vele, hogy ha ez egyáltalában lehetséges — védekezni próbáljanak ellene. A vizsgálatast főként a tüzőltetés végzi. Minden tüzőltetőállomás nyomtatott ívet kap, amelynek rovatait pontosan ki kell töltenie. Föl kell jegyezni a sötétség fokát, a kőd fölületét, kiterjedését, irányát, a hőmérséklet és más egyebet. Meg kell figyelni az ég állapotát és a szél irányát és erejét. Azt hiszik, hogy a különféle jelentés összeállítására révén teljes képet lehet alkotni a ködről. A kőd, amely valószínűleg úgy keletkezik, hogy a londoni kéményekből kiszálló óriási füst a nedves időben nem tud fölszállani, nagyon lokálisan lép föl, úgy, hogy a legkülönbözőbb városrészekből sok jelentést kell összegyűjteni. Megtörténik, hogy az egyik állomást napfényes időben hagyja el az ember és a következő állomáson már olyan sűrű kőd fogadja, hogy egy lépést sem lát a kocsiából kiszálló ember. A kőd legyőzése egészségi tekintetből komoly szűk-szélesség, mert arra a statisztikai kimutatásra, hogy Londonban az összes városok között a legcsekélyebb a halandóság, nem lehet sokat adni. A halandóság csekély száma azzal magyarázható meg, hogy Londonban csak addig maradnak az emberek, a meddig dolgozni tudnak, de azután elköltöznek az óriás városból. Aki Londonban megbetegedett, másutt hal meg és másutt írják a halálzába számához. A ködöt nemcsak a siklóföldön, hanem a magasabb helyeken is, mint Viktória Tower, Westminster és a többi, meg fogják figyelni. — Ha a viharfelhők ellen lehet védekezni, kell hogy valami módja legyen annak is, hogy egy akármilyen nagy város feje fölé elűzzék a ködöt. S ha van mód erre, elég későn jutott eszükbe a londoniaknak, hogy megszeressék.

— **A szegedi színház vendégei.** Két szegedi gyerek, akiknek pesti mintára a tömérdek meg'egre fűtött szobában egy csöpp helyecske se jutott nagy Szeged városában, arra a merényletre határozta rá magát, hogy éjszakára belopózkodott a színházba. Gondolták: éjjel ugye se kell a színház senkinek. Felopóztak tehát a harmadik emeletre s míg lenn valami operettet játszottak, aminek az éneke meg a muzsikája csak csendes zümmögésként hallat fel a magasba, a két fiú meglapult a légtűtés csövei mellett s mélyszélesen elaludt a sok kóborlás után. Így találta meg őket a tüzőltető-őr és persze fölrakta őket az álmából s reggelre kelve a két fiú a rendőrség elé került. Szepegre mondták el, hogy éppen csak aludni akartak és kivételesen fődél alatt. Egyébképpen semmi gonosz szándékuk nem volt. Ezt el is hitte nekik a rendőrkapitány, de mert rendnek kell lenni, huszonnyó órára beosoktatta őket. Előbb azonban kioktatta arra is őket, hogy a színház nem a hajléktalanok menhelye.

— **Szerencsétlenség. Diebelsheimből (Hessen) táviratozzák: Gräse mezőgazdát, teleshégét, leányát és unokáit a reggel halva találták a pincében, ahol erjedő mustot tartottak. — Egy cardiffi távirat szorint Merthir Tydwl mellett az Ocean szobánynában egy szállítócska, amely 30 bányamunkást vitt fel, a gép megromlása következtében megakadt. Ugyanakkor megakadt a ventiláció is, úgy, hogy öt bányamunkás megfulladt.**

— **Leégett kastély.** Rouenből táviratozzák, hogy az eui kastély, amely az orleansi herceg tulajdona volt, teljesen leégett. Ez a tüzvész Franciaországban egyik legrégebbi kastélyát pusztította el. A kastély Nagy Károly idejében épült, de 1475-ben leégett. Később az orleansi hercegek birtokába jutott; a nagy forradalom alatt kórháznak rendezték be az első osztrácsi idejében pedig I. Napoleonnak egyik székhelye volt. A restauráció alatt visszaküldték az Orleansok birtokába és Lajos Fülöpnek legkedvesebb tartózkodóhelye volt. 1852-ben az Orleans-osalád többi birtokával együtt elkobozták, de 1870-ban a nemzetgyűlés visszaadta nekik. A kastélyban 1886. óta nem volt sem butor, sem semmiéle műtárgy.

— **Házasság.** Polgár Vilmos a Polgár és Fuchs cég beltagja eljegyezte Fischer Jenny kisasszonyt, Fischer Sámuel leányát.

Rechnitzer Miksa nagykereskedő Székesfehérvárról eljegyezte Gavegy Deutsch Józsefné Berta leányát Szombathelyről.

— **Robbanás egy tűzijátékon.** Stettinből jelentik, hogy a Rugon-szigete mellett fekvő Boruholmszigeten tegnap nagy szerencsétlenség történt. Ugyanis Néző irodahelyen az új gyógyház felavatása alkalmával tűzijátékot rendeztek és egy rakéta felgyújtotta a puskaporkészletet. Borzasztó robbanás következett erre, amely három nézőt megölt, tizenháromat életveszélyesen és vagy százat könnyebben megsebesített.

— **Megláncolt örültek.** Oroszországban, ahol a tébolydók száma nagyon kevés, a nép pedig tudatlan, a falusi bíró egyszerűen megláncoltatta azokat, akik megőrülnek. Sok ilyen esetre jött rá egy orosz orvos, aki nemrég szemleutalt telt a Baikal vidékein. Az orvos, dr. Molotkov, például egy „örül” parasztra akadt, aki már tízenyolc esztendő óta fölött így láncon s ez a lánc nem hosszabb egy méternél s a mellett a lánc karikája közvetlen a meztelen testére volt verve, a cipő fölött. Az a legborzasztóbb, hogy a paraszt nem is volt örül s mikor az orvost megpillantotta, kérve-kérte, hogy szabadítsa meg szörnyű helyzetéből, hogy visszamehessen a feleségéhez és gyermekeihez. Az orvos természetesen azonnal teljesítette kérését. Egy másik hatvanöt éves öreg embert a saját fia láncolt meg. Ebben a barbár eljárásban a buta orosz paraszt nem lát semmi különösöt. Egy másik orvos, dr. Szálin, olyan parasztra akadt, aki huszonegy évig volt láncolva; egy parasztot pedig úgy láncoltak meg a kezén és nyakán, hogy föl sem kelhetett. S hogy az ilyen szerencsétlen meg ne szűkhessék, negyven kiűös vasgolyót kovácsolnak a lábához. A két orvos fotografiai felvételt csinált ezekről a borzalmas esetekről s beküldte az irkuzi földrajzi múzeumnak.

— **Az esőernyő-javitók kenyere.** Az esőernyő-foltozás nem ad valami bőséges kenyeret. Sokszor végig kell kiabálni az utcákat, míg a mester összeszed az anyyi rongyos ernyőt, amelynyivel érdemes hazamenni a műhelybe. S micsoda nagy munka az: újja varázsolni a sok rokkant umbrelát... A publikum pedig, amely nem dobjá el az új ernyőt, hanem javításba adja, remekül alkuszik. Szegény népség, amelyből persze becsületlen munkával csak nagyon szegényesen lehet élni. — S ezt a szegényes ipart is megtámadta a jogosulatlan konkurrencia. Ma egy nagy csapat esőernyőjavító járt a városházán a jogügyi osztályban s elpanaszolták, hogy iparukat veszélyezteteli a külföldi bevándorlás. Egész csomó idegen vetette rá magát a magyar esőernyőkre, legtöbbször kontár, aki a mesterséget se érti s csak ront az amugy is rozoga ernyőn, amit a kezére bíztak. Ilyentórmán a közö is azt követeli, hogy a főváros teljesítse az esőernyőjavító kérelmét, ami abból áll, hogy ezután csak az általhozason Budapesten ernyőt, aki tagja az esőernyőjavító testületének.

— **Halálozás.** Augenstein Márk ma életének 37-ik évében Budapesten elhunyt. Temetése e hó 14-én délután lesz.

Fröhlich Lajos lovag nyugalmazott tábornok nagyra ma 80 éves korában meghalt Bécsben.

Bécsben az éjszaka meghalt Herfelder Nándor nagyiparos és gyár tulajdonos 73 éves korában. Az elhunynak Brűnben és Aspangban voltak gyártelepei.

— **Elpáholtt kritikus.** Drezdából jelentik, hogy Starko tanárhoz, a Dresdener Nachrichten zenekritikusához tegnap egy ismeretlen ember lépett be, aki minden bevezetés nélkül bottal rátámadott az újságíróra és véresre verte. Az orvátámod azután elmenekült, de botját hátrahagyta. A támadás azért történt, mert Starko kedvezőtlenül nyilatkozott egy Appleday Bell nevű amerikai énekesnőről, aki a drezdai színházban fölépett.

— **A legújabb tröszt.** A hidalgók napfényes hazájában a bikaviadali arénák trösztbe léptek; ez a modern tröszt-szellem legújabb diadala! Ez az egyetemes és közönség kényezetlené folytán túlságosan követelőző toreadorok tulkapásainak akar gátat vetni, továbbá a bikatenyésztők visszaéléseinek is. A hidalgók éppen úgy vannak a bikaviadorokkal, mint mi a tenoristákkal: amott a toreador, náunk meg a magas O lovagja beözött kedvence a közönségnek. De az arénatulajdonosok a bikatenyésztőket is szeretőik megrendszabályozni, mert ezek az utóbbi időben ropant lelkiismeretlenséggel jártak el az aréna-vállalattal szemben. — Ez a tröszt a legújabb szenzáció Hispániában.

— **A nyomdászok bosszúja.** A nyomdászok sztrájkja előtt Rubin Izidor Király-utca 15. szám alatt lakó nyomdatulajdonos szedői tárgyalásokat folytattak Rubinnal az új árszabály dolgában. Rubin elfogadta az új árszabályt, de kijelentette, hogy semmiféle nyilatkozatot nem ír alá. Ez a munkások kibúvónak veittek és bosszúból összelörték a gyorsajtó-gépet, ami által ezer korona kárt okoztak a tulajdonosnak, ezenkívül még az üzemet is megakadályozták. A rendőrség kinyomozta a tetteseket, akik Szombathelyi István gépmester, Neufeld Altréd és Schiffmann Zsigmond nyomdászok voltak. Szombathelyi titokban seprűt tett a gépbe, Neufeld pedig addig hajította, amíg a gépnek tiz foga kihört. Amig ezek romboltak, Schiffmann őrt állt. Schiffmann Zsigmondot, aki külföldi illetőségű, a rendőrség letartóztatta. Szombathelyi megszökött. A rendőrség körözi. Neufeld ellen is folytatott a vizsgálatot.

— **Az asszony ajtaja.** Lisle de Lille márkiné négyhónapos asszony korában úgy értelmezte hitvesi jogait, hogy a férje orra előtt bezárta lakása ajtaját. Nyilvánvaló, hogy a márkí rászolgált erre a bánásmódra. Viselte hát a bűntetést annak rendje-módja szerint, úgy, ahogy azt francia vigjátékok hősei szokták. A legkör-mőfontosabb vigjátéki marquiséről is tudni kell azonban, hogy a harmadik fölönvalónak kinyitja az ajtót, vagy legalább is tudni kell, hogy a függöny legördülte után a marquis megbocsát az urának, Lisle de Lille marquisé azonban nem bocsátott meg. Bezárta az ajtót s komolyan zárta be. Az idők végeig zárva akarta tartani, sőt megparancsolta a szolgának, hogy férjét még a lépcsőig se ereszkék. A márkí végre is elunta a dolgot, nevetésgesnek tartotta a helyzetét s olyan helyre fordult, ahova vigjátéki férfiek ritkán szoktak fordulni: a bírósághoz s fölhatalmazást kért arra, hogy felesége ajtaját erőszakkal is kinyitathassa. A francia bíróság így aztán abba a helyzetbe került, hogy egy boldogtalan férj előtt ő nyitatta meg a felesége ajtaját. A bírói ítélet kétségkivül nem volt híján a pikantériáknak, de a szankció hiányzott belőle. Mert mi haszna volt ereje a bíróságnak arra, hogy fölnyitatta egy duzzogó asszony ajtaját, ha nem tudta rábírti arra, hogy karjaiba szaladjon a nyitott ajtó küszöbén megjelenő férjnek?

— **Rohling telepezése.** A vérvád meséjének terjesztői közt az első helyet foglalja el Rohling osztrák teológiai professor, akinek neve tudvalevőleg a tiszaeszlári pör idején is elég sűrűn szerepet a lapokban. Rohling tudományát azóta már sokszor kellő világításba helyezte az objektív kritika, de senki sem jellemzte oly híven, mint dr. Strack Hermann berlini teológiai professor, egy antiszemita lapszerkesztő ellen indított pörének tárgyalásán. Ez a lapszerkesztő ugyanis azt mondotta egy antiszemita gyűlekezletben Strack professzorral, hogy a vérvád ellen irányuló irataiban oly hibák vannak, amiért egy iskolásgyermeket is megbüntetnének és mégis az az ember meri tudatlansággal és hamis esküvel vádolni Rohlinget. E sértő nyilatkozat miatt keresett elégtételt Strack professzor a bíróságnál, amely a rágalmozás szerkesztőt 200 márká pénzbürságban marasztalta el. Strack hosszabb beszédében fejtegette ki véleményét Rohlingről.

Elmondta egyebek közt, hogy Dewald antisemita könyvkereskedő pörében ki kellett kérnie Rohling véleményét a rituális gyilkosságról. De ő kijelentette, hogy ezt meg nem teheti. Strack professor ugyanis Rohlingot „A vér az emberiség hitében és babonáiban” hamis esküvel és hamisítással vádolta. A hamis eskü vádja azon alapszik, hogy Rohling esküvel erősített oly véleményt mondott a zsidó-keresetről, Grumkow ügyében, hogy a szakvélemény megsebezésénél vagy gonoszul járt el, vagy hogy azt a pártzenvedőtől elvakarta a da meg. Hogy hol van a két alternatíva határa, nehezen mondató meg. Rohling oly dolgokat csempézett bele a szövegbe, amelyek hamis bűnös szándékra vallanak, oszakis patológikus esetek által magyarázhatók. O tehát az esküt objektíve hamisnak tartja és emlékszik a következőképpen: I Bloch rabbi annak idején hamis esküvel vádolta Rohlingot, egy panaszt emelt Bloch ellen. Bloch többször megismételte vádát, de amikor a határdőt kitűzték volt, Rohling az utolsó pillanatban visszavonta panaszát. Rohling azelőtt Münchenben volt professor, később Prágába került, ahol különösen Schwarzenberc-hercegrek becsülté nagyra.

A védő kérdéseire válaszulva Strack professor Rohling szakvéleményéből néhány részletet citált, amelyeket nyilvánvaló haugságok és hamisítások. Ha csak egyetlen egy szekta volna is a zsidóságban, szólt Strack, amely a rituális gyilkosságot megengedi, ő volna az első, aki ezt megmondaná és hirdetné, hogy a keresztényeknek kötelességük tüzzel-vassal kiirtani a zsidóságot. O azt állítja azonban, hogy a zsidók maguk is kirtanak az ily szektáit. Azt állítja továbbá: Nincs semmiféle titkos tan a zsidó vallásban, nincs egyetlenegy hely a zsidó litteratúrában, amelyet szakismerettel bíró keresztény is meg nem találhatna; a legrosszabb esetben a zsidók elleneségei segítségére volnának. Rohling professor annak idején azt is állította, hogy egy Mendel nevű galiciai rabbi egyenesen tanította a rituális gyilkosságot egy közreadott könyvében. O (Strack professor) kérte Rohlingot, engedje meg, hogy a könyvből beiktathasson; azt a választ kapta, hogy a könyv nagyon drága és nem engedheti át. Aztán azt az ajánlatot tette, hogy a könyvből biztosítékok mellett szeretne betekinteni, erre meg semmi választ sem kapott. Erre ír Galicziában és onnan azt a választ kapta, hogy ilyen könyv egyáltalán nem egzisztál.

— **Megvert rendőr.** Nagy csetepaté volt tegnap este az Úteg-utca 28-ik számú házában. Hungyák Pál kocsis albértelen lakott Ozmann Pál fuvarosnál. Tegnap elköltözött Hungyák és három inget követelt Ozmannétól. Ebből nagy verekedés lett, amelyben a ház több lakója részt vett. E közben a házból lakó Halász Lajos 888 számú rendőr közbelépett, de veszte, mert a verekedők egyesült erővel estek a rendőrré. Elvették a kardját, és valaki baltával, meg téglával febeverte úgy, hogy a szerencsétlen rendőrt a mentők a Rókusba vitték. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Rendőrségi botrányok.** Előrebocsátjuk, hogy az *altónai* és a *braunschweigi* rendőrségekről van szó. Altónában történt, hogy egy uriaszonyt a család pusztá gyanújára egy rendőrhivatalnok a lakásán le akarta tartóztatni és mert az asszony nem akart ajtót nyitni, a rendőrbiztos erőszakkal behatolt szobájába, letartóztatta s két hétig fogva tartotta a legalsóbb gonosztevőkkel együtt. A tárgyalásan kiderült, hogy az asszony teljesen ártatlan volt. Erre védője bünvádi feljelentést tett a rendőrség ellen személyes szabadság megsértése, testi sértés és becsületéért miatt. Altónában ez az eset nagy izgalmat keltett. Múltó párja ennek a braunschweigi botrány. Egy ottani tőkepezést, aki ellen az volt tévesen a vád, hogy egy törvényszéki ítézésre nem jelent meg, a rendőrség letartóztatta, harminc napig fogva tartotta betörőkkel együtt, majd egy fejenccel összeláncolta a kisértette át a törvényszékhez a tárgyalásra. A megzaklatott polgár beporította a rendőrséget.

— **Öngyilkosok.** *Huttira* József Nándor huszonkét éves Ganz-gyári hivatalnok hétfőn délután Margitkört 45-ik szám alatt lévő lakásán mellesé magát. Este nyolc óra volt, amikor a házbeliék észrevették az esetet s elhívták a mentőket, akik veszélyes sebet bekötözve az új Szent János-kórházba szállították. Az előkelő családból való fiatalember reménytelenül szerette egy magasállású tisztviselő leányát s e miatt akart meghalni. A Ganz-gyárban az életunt kezelése alatt álló ügyeket átvizsgálták, de mindent teljesen rendben találtak. A szerencsétlen fiatalember aligha marad életben. — *Lehoszky* Miklós házmaster e hó 3-ikán *Holzer* Adoliné született *Liptay* Julia háztulajdonosnőnél 683 korona házbért elikkasztott és az Or-utca 6-ik számú lakásáról megszökött. A sikasztás, mikor már a pénze fogytán volt, a pestmegyei Vadkerten háromszor mellesé lötte magát. Most haladoklik. — A gróf Nádasdy-kaszárnya mögött, a kerítésen ma reggel egy elakasztott férfi-holttestet találtak. Megállapították, hogy az illető öngyilkossá lett. A szobében *Krajčí* János zubbái születésű huszonkilenc éves gyári munkás nevére kiállított munkakönyvet találtak. — *Nadhal* Rezső hatvannyolc éves kertész ma reggel a Róza-utca 6. számú kertjében egy fára felakasztotta magát. Amikor észrevették, meghalt. Hátrahagyott levelében azt mondja, hogy betegsége, aggkora és nyomora kergeti a halálba.

— **A prágai sikasztás.** Prágából jelentik, hogy a Szent Vencel bankban eddig hét millió korona hiányt konstátáltak. Eddig két millió koronát fizettek be a restaurálási alapra.

— **A három kalandja.** Ez a címe *Líncke* Pál, a *Luna* asszony muzsikája révén nálunk is népszerűvé lett berlini zeneszerző operettjének, amelyet *Waldmann* Imre, a *Fővárosi Orfeon* igazgatója előadásra megszerzett. A bemutatás-előadás november 16-án lesz.

— **Betörés egy ékszeres boltba.** Említettük, hogy *Serényi* Miksa ékszerész Fő-utca 21. szám alatt lévő üzletébe betörték. Ma megállapították, hogy a kár 4266 korona. Ellopják 24 férfi és női arany remontoir órárt, 30 küllődi 16 karátos arany férfi és tiszti, továbbá női aranyóra láncot, 12 darab *Mária*-amulettet, 2 darab talléralaku briliáns kövel ékített arany amulettet. Az ellopott tárgyak nem voltak biztosítva. A rendőrség nyomozza a tetteseket.

— **Tolvajfogás véletlenségből.** Ma reggel a Zugligről induló villamosra felszállt egy fiatal szubano, nagy batyuval a karján. A villamoson két rendőr is utazott, akik előtt gyanúsak tűnt föl a fiatalember. Igazolásra szólították föl és mintán nem tudta magát igazolni, bevitték a rendőrségre. Itt kiderült, hogy *Kriszmann* Gyula az illető s budapesti születésű huszonöt éves csavargó. Csomagjában betörő-szerszámokat, ruhanevelőket és egyéb holmit találtak. *Kriszmann* erre bevallotta, hogy a holmik betörésből származnak. A Zugligről-ut 11. számú villába, amely *Matkovics* Sándor nyugalmazott államtitkáré, a háztetőn és kéményen át leereszkedett és amit talált, elvitt.

— **Lopás a vonaton.** Münchenből jelentik, hogy a *Münchener Neueste Nachrichten* közlése szerint tegnap reggel a *Garnischba* készülő vasúti postakocsiról ellopják egy huszonöt ezer márkás postacsomagot. A tolvajnak még nem akadt nyomára.

— **Török A. és Társa** bankháza (Budapest, Teréz-kört 46.) mai hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

(x) **Kávő, tea- és rum-különlegességek** legolcsóbban kaphatók *Fratelli Deisinger*-cégnél Budapest, Ferenciek-tere, királyi bérpalota, Raktárak Fiume-Trieszt.

(x) **Szép tiszta, úde arabőr** érhető el a világ hírv Főides-tele Margit-Crème által. Eltávolít szepítőt pattanást, redőket stb. Nagy tégely 2 K., kicsi 1 K kapható minden gyógyszerárban.

(x) **Osztálysorsjáték.** A legtöbb főnyereményt osztálysorsjegyeken eddig bezonyíthatólag a *Nemzeti Pénzváltó Részvény-társaságnál* (Budapest, Haas-palota) nyerték. A nevezett intézetet, hol a nyereményeket

bármily összegben lejárát előtt is jutalékmentesen kiűzhetik, mint a legmegbízhatóbb beszerzési forrást ajánljuk az osztálysorsjegyet vásárló közönségnek.

Natalia barátja.

— *Camereos hercegnője.* —

Budapest, november 12.

Lausanne mellett, saját villájában meghalt egy nagyon szép és érdekes asszony; egy szerb herceg özvegye, *Pericé Camereos* hercegnő, akinek a házában gyakran voltak együtt a Lausanneban és környékén élő amerikai hölgyek. A hercegnő maga is amerikai nő volt, s különösen nevezetessé tette az, hogy *Natalia* királynénak meghitt bizalmasa volt. A belgrádi konaknak sok csinos történetekjét beszélte meg a társaság a hercegnő szalonjában, a ház urnője pedig maga állította, hogy ideget, amelyek miatt olyan sokat kellett Svábjában időznie, a szerb udvarban szakadatlanul kiállott izgalmak gyöngítették meg. Egy külföldi lap *Milán* király életéből csipős epizódot közöl, amelyről az elhunyt hercegnő még csak kevéssel halála előtt vonta le a titok leplet. Azt is mondotta a hercegnő, hogy szerződő idegeinek ez az eset adta meg a kegyelemfödfest.

Körülbelül fél évvel azelőtt, hogy *Natalia* királyné odahagyta *Belgrádot*, a királyné félrevonta *Camereos* hercegnőt és sutlogva arra kérte, hogy másnap reggel pontban hat órakor jelenjék meg a palotában. Nagyon fontos dologról van szó, ami a benne résztvevőkre nagyon kellemetlen lesz, de a dolognak mindenesetre meg kell történnie. Az amerikai származású udvarhölgy, aki urnője minden babjába be volt avatva, biztosan tudta, hogy a királynak valamelyik újabb szerelmét fogják leleplezni, azt azonban éppenséggel nem sejtette, hogy micsoda rendkívüli intézkedéseket tett ezáltal a királyné terve végrehajtásához.

Camereos hercegnő pontosan megérkezett a palotában és éppen csak annyi ideje volt, hogy az udvaron várakozó két fogat egyikébe üljön. Nagy meglepetésére látta, hogy a kirándulásban *Boissey* Basilius metropolita is részt vesz, aki a királyné mellett ült. *Milán* *Camereos* és egy tábornok, akit mint *Natalia* szolgálatrakész barátját ismerték, szemben helyezkedett el. A második kocsiiban egy fiatalabb udvarhölgy, egy ezredes és két polgári öltözetű ur következett. Hosszas, unalmas kocsiút után *Osvietár* ben egy fakapu előtt megállottak a fogatok. *Natalia* arcon kárörvendő mosoly ült, mikor a házfelügyelővel egyetértőleg összepillantott. Kísérőivel a királyné aztán fölment a tölgyléposón az első emeletre. Poros, rozszant ajtó mellett a társaság megállt. *Natalia*, minden ajtó kerülve, kinyitotta az ajtót va ami sajátságos alakú kulccsal, amelylyel a kocsiiban játszott. Maga elé tolvá a papot, gyorsan ő is bement. Akik könn maradtak, csak egy átható kiáltást hallottak, amelyre a szitkok egész áradata következett. Halottalvány arocal fordult a királyné a kíséretéhez, az ijedten hátrál *Camereos* hercegnőt kézen fogta s bevonta a szobába. A többiek is bejöttek és kinos meglepetésükre ott látták *Milán* királyt és madame G...t, az udvarnok egy alaposan ismert szépségét, aki ellen már régóta élt a gyanu, hogy a királylyal közelebbi vonatkozásban van.

A metropolita, aki ugyancsak kellemetlenül érezte magát, menekülni akart, de a királyné nem bocsátotta.

— Nem, atyám — mondotta — az ön jelenlétében írják ök alá mind a ketten ezt az írást, amelyet magammal hoztam.

De még mielőtt *Natalia* elővette volna az írást, *Milán* eltűnt egy titkos ajtón a hölgyével.

Az esetről mindazok, akik tanúi voltak, hallgattak, mint a sir s G... urhölgy rögtön azután eltűnt *Belgrádból* *Camereos* hercegnő osaknem elfeledte már egészen a dolgot, amelyre csak rossz érzéssel gondolt, amikor közleget a husvét, s az ünneppel együtt egy fontos egyházi szertartás is. *Milán* királynak és *Nataliának*, akik hónapokig egyetlen szót sem váltottak, a székesegyházban az egybegyűlt udvar és az egész község jelenlétében ajkon kellett csókolniok egymást. Azonkívül a királyi kíséret minden férfitagjának a királytól kellett egy csókot kapnia, a palota hölgyei pedig a királyné elé voltak járulandók, hogy térden állva fogadják el tőle ezt a kegyet.

Milán és *Natalia* hüvösen és dacosan meredt maga elé, de a csókváltásnál kifogástalanul viselkedtek. Az urakon azonban meglátszott, hogy szívesen lemondanak arról a kiuteltelésről, hogy a király megcsókolja őket. Az előkelő szerb hölgyek azonban annál szívesebben, mosolyogva közeledtek az oltárhoz, letérdeltek, majd fölállottak és odakinálták ajkukat. Már-már végére ért a ceremónia, amikor mindenki ámulatára egyszerre csak előkerült valahonnan G... urhölgy is. Ártatlan arckifejezéssel, amelyet pikáns aróca erőszakolt, ment a királyné

felé. A királyné erősen elhalványult és összeráoólt homlokával, összeszorított ajakkal várta a gyűlölt asszonyt. Keziesen térdelt le a bűnös, aztán hirtelen felállott és odanyújtotta csóbitó ajkát.

Natalia mintha kővé meredt volna. G... urhölgy még közelebb lépett, a királyné egy lépéssel hátrált. Ebben a pillanatban *Milán* odahajolt a feleségéhez és félig halkán így szólt: — Azt hiszem, feleséged nem vette észre G... urhölgyet.

A rendreutasított királyné meg sem rezzett. Ekkor a király ingerülten, magánkívül megragadta karjánál a királynét és a föllébe sziszegte: — Csókolja meg G... urhölgyet!

— Nem, ezt az asszonyt nem fogom megcsókolni! — felelte a királyné és szava a templom utolsó zugába is elhallatszott. A jelen voltak elsözörnyésére a király megragadta feleségét a vállánál fogva és utálattal eltorzult aróat erőszakkal oda akarta kényseríteni kegyeltnőjének az ajkához. Ebben a pillanatban a közelben lévő *Camereos* hercegnőben fel támadt a szabad amerikai nő. Mint a tigris, vette rá magát a királyra, visszarántotta a karját és éles, amerikai hangon kiáltott rá a királyra: — Bocsássa el, nyomorult!

Míntha csak villám sújtotta volna, *Milán* karja lehanyatlott, egy-két pillanatig szózatlan meredt felesége vakmerő hivére. Saját merészességétől megrémülve, a hercegnő remegve, az ajúláshoz közel térdre hullt a királyné előtt és megkapta az atól a másik hölgytől megtagadott csókot. A királyné néhány hibe ezekben között szikszolta a botrány okozóját, mire a megzavart szerztárs tovább loyolt.

Két nappal később *Natalia* *Bukarestbe* ment és magával vitte *Milán* *Camereost*. A bátor kis amerikai hölgyet azonban csakhamar elvitte az ura. Helyzete az udvarban türhetetlen lett, mert mindenki féltéken visszahúzódott tőle. Idegessége nőttön-nőtt a templomi jelenet óta és mikor az ura meghalt, oda hagyta Szerbiát. Svábjában akart magához térni s tíz év alatt sok kellemes napot is élt ott földie körében.

A fáradt belga.

Szájról-szájra száll a híre: Hogy ön fáradt volna, Sire! És a trónról lemond Kegyed, Nem gyakorlati félség-kegyet. Felség! Felség! — Ilyet még se! Nem akarja azt az ég se, Hogy egy kedves, vidám, bohó Szerelemre, vágyra mohó Örök itju minden baját Elveszítse; — koronáját.

Ami önnek oly jól áll ma, Felség, minden el-eiszállna, Annál lakáj, udvarférfi Parancsszavát meg nem érti. S alig, hogy utódja lép be, Elfelejt majd a népe, Hogy kormányzott, hazát védett, Tartott olykor trónbeszédet, Kegyelmezett, kinevezett, S ha rosszat tett, mosott kezet.

Gondolja meg jól, Felséged! Főképen a balett végett: Mert, — s ó higyen nekem, Sire, Hogy a balettlányok híre, — Habár mindenik erényes — Kissé kétes, kissé kényes, S ezért, hogyha ön lemondott, Elkövetik a bolondot, Megszeretik az utódját, Tudják ök az újját, — módját.

S aztán higye el, hogy semmi Örök inkognitót venni, Amit le sem vehet néha, Ha a kedves, bájos, léha, Világhírű ballerina Koronája vesztén rina, És hazug lesz a szép mese, Hogy egy király a kedvese. Ezért Lipót, ó Leopold, Tanácsolom, öreg kobold, Hogy a trónját el ne hagyja, Maradjon a népnek atyja!

— xi.

FŐVÁROS

(*) A főváros szőlőtelep. Mivel a főváros szőlőtelepei nem hozzák meg a befektetett összegek kamatait, a közgyűlésen felvetették azt a kérdést,

nem lenne helyesebb dolog, ha a területet magánembereknek adnák el. A közigazgatási és közlekedési ügyosztály régóta behatóan foglalkozik a szőlőtelepek ügyével s nemrégiben megbizta Deák Tamás intézőt, hogy a telepek jövő rendelkezéséről természetesen elő javaslatot. Ez megtörtént s a szőlő- és gyümölcs-gazdasági bizottság ma délután foglalkozott az intéző javaslatával, amelynek a lényege az, hogy egységes rajokat kell az egyes táblákban kultiválni s jobb módszert kell használni az értékesítésben, akkor alapos a remény arra, hogy a jövődelmezőség tetemesen emelkedni fog. A bizottság, többek hozzászólása után az intéző javaslatát — némi változtatással — elfogadta. Megemlítjük, hogy a kőbányai minta-szőlőtelep az idén mintegy 1050 hektoliter bort termelt, 390 hektoliterrel többet, mint tavaly.

SZÍNHÁZ, ZENE

**** A Sutrák.** A Nemzeti Színházban pénteken, 14-ikén ismétlik a *Sutrákot*, amelyben *Elaha* Lujza, mint a Nemzeti Színház örökös tagja, hétfőn lépett föl először, teljesen zsutolt ház előtt s művészpályájának egyik legfényesebb sikerét aratta. Vele együtt újra föllépnek Szigligeti és Balázs színművének több szereplői is, akiknek az egész sajtó szintén nagy elismeréssel adózott: *Jászai Mari, Ujházi, Saacsay, Gabányi, Gál, Török Irma, Rózahegyi, Rákosi Szidi, Molnár, Mihályfi, Dező.*

**** Niobe és Casanova.** A Népszínház két legnagyobb sikerű darabja, *Pásztor Árpád* és *Stoll Károly* *Niobe* című operetteje s *Faragó Jenő* és *Barna Izsó* regényese nagy operetteje, a *Casanova* tölti be a hét műsorát. Mindkét hazai operett oly nagy sikerrel kerül színe estéknél s *Kéry Klára* nagy művészetével mindegyiknek akkora hatást kelet, hogy a Népszínház e darabjai még hosszú ideig fogják a műsort dominálni. Vasárnap délután *Csicséri Bors* és *Tsa. Egy görbe nap* című énekes bohózatát adják, amely a múlt szezon egyik legnagyobb vonzóerejű darabja volt. A *Niobe* szombaton és vasárnap kerül még színe a hét során.

**** Az új hangversenymester.** Az *Operaház* első hangversenymesteri állására, amely *Kranacsics* távozásával megürült, *Szvertkát*, a bécsi *Operaház* negyedik hangversenymesterét szerződtették. Az új hangversenymesternek már régebben kellett volna el foglalnia új állását, de mindegyre újabb terminust kért. Végre azt a kötelező ígéretet tette, hogy november elsején okvetlenül megkezdni működését. De hiába várták. Amint Bécsből jelentik, *Szvertka* nem is jön le Budapestre, hanem Bécsben marad, ahol *Mahlertől* újabb szerződési kedvezményeket kapott. Már most *Máder* igazgatónak más hangversenymester után kell néznie, és igen helyes, hogy mindenképpen magyar művészt akar a díszes polcra szerződtetni. Örömmel halljuk, hogy *Arányi Frigyes*, az ismert jeles virtuóz, van erre az állásra kizemelve. *Arányi* a bécsi konzervatóriumban végezte tanulmányait, ahonnan az első díjat távozott. Berinben *Joachim* vezetéssel mellett tökéletesítette művészetét, majd három esztendőre a Bilsó-zenekarban működött. Ezután Neumann Angelo Wagner Richard-társulatánál *Seidl* karmestersége alatt két évig hangversenymester volt, legutóbb pedig tíz évig Kölnben működött, mint hangversenymester és konzervatórium tanár. — Jelenleg a *Nemzeti Zene* tanára. *Arányi Frigyes* mindenestire elsőrangú művészi erőt nyerne zenekarunk, továbbá pedig — ami zenekari viszonyainknál fontos — magyar művészt.

**** Hektor kirasszony.** A Népszínház egyik legközelebbi udjomsága *Weinberger* Károly *Hektor kirasszony* című operetteje lesz, amely a múlt szezonban a bécsi Karl-Színházban sikert látott. A darabot javában próbálják és közelebb színekerül. A címszerepet *Hejgyi Aranka* fogja játszani.

**** Hangversenyek.** *Mérő* Jolán zongoraművésznő a jövő héten szerdán a Royal-teremben tartandó hangversenyére a következő nagyszabású műsort állapította meg: *Liszt* Prelüdió, 2 Sonettó di Petrarca, *Etüde* f-moll, *Bach* Préludium, *Beethoven* Sonata c-moll op. 111, *Brahms* h-moll Ábránd, *Schumann* Kreisleriana (teljesen), *Chopin* Etüde C-moll, f-dur, Nocturne, scherzo cis-moll, *Wagner* Tűzvárós és *Tschaikowsky-Liszt* *Onegin* Polonaise. E minden tekintetben érdekes estélyre máris elkelt a jegyek legnagyobb része. — *Grossi* Félix hegedűművésztől, ki hétfőn, november 24-én rendezi a Royal-teremben első önálló hangversenyét Budapesten, a *Leipziger Tagblatt* a következőképp nyilatkozik: Tegnapi alkalmunk volt az Albert-hallóban egy ifjú hagedűművészzel megismerkedni, kinek örömmel jósoljuk a legszebb jövőt. Mindjárt a Bruch-verseny előadásával mély hatást tett a nagy és előkelő közönségre, amelyet *Wienawsky*, *Spohr* és *Sarasate* virtuóz darabjainak briliáns előadása után teljesen meghódított. *Grossi* budapesti hangversenyén részt vesz *Bárdossy Irén* ismert énekesnő is. — Jegyek a fenti estélyekre *Méry Béla* zeneműkereskedésében (Ábrassy-ut 12.) kaphatók.

**** Zenél pályázat.** *Debrecenből* jelentik lapunknak, hogy a Kövesdi-léle 400 koronás pályadíjat, amely hazafias szövegű férfínegyese volt kitűző, a *Messey* Sándor kollégiumi, *Nagy* Zoltán tanítóképzői és *Brück* Gyula zeneiskolai tanárokól álló bizottság *Lányi Ernő* miskolci zeneiskolai igazgató, *Rákóczy* a batáron című pályamunkájának ítélte oda.

**** A Budai dalárda** november 8-án tartotta tisztújító közgyűlését. Előnknek újból *Rózahegyi*

Gyula alpolgármestert választották meg, karnagy *Belovics* Imre zeneigazgató lett, alelnök *Schmalcz* Engelbert és dr. *Stockinger* László, jegyzők: *Kápolnai Gyula* és *Starcker* Károly, pénztárnok: *Wichmann* Ede.

**** Gyermekszínház.** Vasárnap, e hó 18-án nyílik meg a gyermekvilág legkedveltebb mulatóhelye, a fővárosi *Gyermekszínház*. Ez alkalmával az igazgató-ság a *Csiphéroszka* és a *tündérek* című regét s *Feld* Mátyás *Szévezes remete* vagy a *tűzszájú boszorkány* című új tündérrégióját adta elő. Mindkettőt fényes kiállítással, gondos betanulással adják. Az előadásokra az ismert elővételi helyeken már pénteken lehet jegyeket kapni.

Szentivánéji álom.

— Közös előadás az Operában. —

Budapest, november 12.

A vak, szeszélyes, változékony és bohó szerelemnek ez a legpoétikusabb, legedesebb szatirját ma este az asztalélás Opera roppant színpadán láttuk. Egyesült erővel mutatta be az Opera és a Nemzeti Színház, mérsékelt helyárrakkal, rendkívüli bérletszűnben.

Fájdalom, csak a bérletszűn volt rendkívüli. Az előadás nem volt az. Pedig az egyesült erőtl nagyon sokat vártunk.

A közös produkciónak az volt a legértékesebb része, hogy Mendelssohn csodaszép zenéjét a nagy és teljes zenekar játékaiban barbár megosonkítások nélkül élvezhettük. A zenekar jótórnám meglelt a feladatának, bár ezt a tündéri enyelgést, ezt a holdfényből és gráciából szőtt végtelenül finom csipke-munkát nem mindennél interpretálta az a könnyűséggel, azzala diskrecióval, azzal a szellemes játékszíggel, amit ez a shakespearai színvonalon álló, páratlan zenei illusztráció megkíván.

De a zenekarral aránylag még meg lehetünk elégedve. Ellenben a kiállítás és a rendezés mélyen alatta maradt a várakozásnak. Egyetlen egy dekoráció volt megfelelően szép az utolsó felvonásban: a *Szép Galathea* című operethez készült háttér, tündökölő fehérségű görög épületeivel, oszlopos templomával. A többi díszlet a fantázia nagy szegénységének volt a bizonyítéka.

A darab tulnyomó része Athén berkeiben játszódik. Ott vetélkednek a szerelmes párok, ott szövi genialis intrikáját Oberon az akaratos Titánia ellen, ott tartanak főpróbát „unalmas és kurta tragédiák”-ból az együgyű kézművesek, ott hancurázik tündérmaliciával a pajkos Robin-pajtás, ott énekelnek és táncolnak könnyű, légies idommal Oberon és Titánia tündérei. Arra számítottunk, hogy ez az athéni liget az Opera nagy és tágas színpadán tele lesz a tündéries sceneriának minden pompájával, minden titkos szépségével. És e helyett mit kaptunk? Egy rengeteg üres színpadot. Háttér leboosított egy régi erdő-díszletet, néhány fesselt lával és bokorral; jobbra balra kitoltak néhány zöldre mázolt kulisszát; és ennyi volt az egész. A világ legkopárabb, legjözanabb erdőrészelet volt ez, budakeszi svábok, nem tündérek számára való.

Amilyen volt a liget, olyan volt a Titánia lugasa is, ahol a tündérlány né misztikus csilingelések közt szunnyad a bűvös, viráglatos nyári éjszakában. Ezt a lugast az erdő legmélyebb sűrűjében kellett volna föllátni, lombokból összefonva, nagy, exotikus virágok kelyhei közt, káprázatos, buja színpompában, zöldes-jéher, fénybogarászruvilágítással, hogy a dekorációnak minden részlete harmonikus erővel költészet és misztériumot leheljen.

Az Operában ezt a tündérlugast kitétték az országutra, egy pár szegényes bokor közé és a már említett józan erdőrészet alá.

A Nemzeti Színház régi és szűk színpadán valamikor — évtizedekkel ezelőtt — százszor szebben, százszor több fantáziával állították ki azt a tündérlugast. Pedig az az előadás nem volt rendkívüli előadás.

Mit mondják a rendezésről? Úgyes, ötletes összehasonással három-négy színben le lehetett volna játszani az egész darabot hét órátl föltízni. A ligetben játszó összes jelenetek tündéries gyorsasággal egymásután pereghettek volna le és Zuboly fölbredése után következhetett volna mindjárt az utolsó felvonás: Thezeus ósnak és a siralmas színmű. E helyett a vasfüggöny órnok-szerűly nehezedett rá az előadásra. Könnyű fátyolszövettel, nyílt változásokkal kellett volna dolgozni. És ők vasfüggőnyvel dolgoztak, lomhán, nehézkösen. Mendelssohn gyönyörű köz-zenéjét leboosított függöny előtt játszották és nem hagyták ki azt a rövid, föltűnő jelenetet, amikor Zuboly visszatér kézműves-pajtásaihoz. Sőt ez után a jelenet után hosszú, vasfüggőnyös pauzát kaptunk, csufságára minden modern scenikai technikának.

A táncos produkciókban sok ballerina velt részt, de a táncok híjával voltak a tündériesnek. Hiányzott belőlük a finom, poétikus hangulat, a játékszí, a

grაციózus lebegés. És a világosító éppen úgy nem tudta kihasználni a kedvező alkalmat, mint a balletmester. Ragyogó fél-homály, bűbajos derengés, meglepő fény-hatások helyett sablonos villanyfényvel operált.

A *Szentivánéji álom* mai előadásán új szereplőket is láttunk. *Ligeti* Juliska játszotta Robin-pajtást, *Gabányi* Zubolyt és *Beregi* Lizandert.

A pajkos Puok fényes szerepe volt *Nagy* Ibolyának; alakítása csupa jókedv, ürgesség és igazi báj. *Ligeti* Juliska inkább a csintalan, vásott szellemet emelte ki. Nagyon kedvesen ugrált, nagyon természetesen beszélt és mosolyog arcával nagyon jól festett, de mintha ennek a mai szép, egészséges Robin-pajtásnak több teste lett volna, mint amennyi egy légies tündérhez illik.

Gabányi, mint Zuboly, egy pár jelenetet kitűnően kidoigozott. A közönség sokszor nevetett rajta. De Zubolyt első sorban a szélesség jellemzi. Naiv mohósággal, fiatalos tüzzel fog hozzá a dolgaihoz; ambíciója, buzgósága olyan heves, hogy a *Pramus* és *Thise* című komédiában ő akarna eljátszani minden szerepet. Ez a szélesség, ez a fiatalos tűz hiányzott a *Gabányi* Zubolyából. Oregebb volt a kelleténél. Nem volt olyan bohó és vidám, amilyennek Zubolyt képzeljük.

Gyönyörködve néztem és hallgattam *Beregi* Lizanderét. Amíg a többieknél helyenkint pongyolásgot, — sőt ami valóságos botrány — szerep nem tudást vettem észre: *Beregi* olyan lelkiismeretesen, annyit becsúgygyal és olyan fényes intelligenciával dolgozta ki ezt a csekély szerepet, mintha valami nagy feladatról lett volna szó. A többiek többnyire hanyagul és rosszul mondták el Arany rimes verseit. Ő volt az egyetlen, aki csonkittatlanul, folyékonyan és szépen adta vissza Arany János költői nyelvét. A költőt éppen úgy megbeesítte, mint önmagát. Ezért föltűnőbb nagyra becsülöm. És játékában igazi tűz, igazi lendület volt. Ha *Beregi* szerelmet játszik: hiszünk neki, mert érezzük a hevét. És ehhez a hévhez mindig több és több gondolkodás, emélyedés járul. Az öntekedésnek ez a neme biztosan viszi a színészt a nagy jövő felé.

A. E.

MŰVÉSZET

□ **Benczur ezredévi képe.** Az ezredévi ünnepeknek egyik legkimagaslóbb mozzanatát, az országgyűlés két házának a király előtt való hódolását, most örökíti meg a kormány megbízásából *Benczur* Gyula, a testő-mesteriskola igazgatója. Évekig tartó tanulmány után a művész most hozzáfogott annak végleges kiviteléhez. Az óriási terjedelmű vásznon már ott van I. *Ferenc József* király és *Erszék* királyi alakja. Előttük áll a hódoló beszédet mondó képviselőházi elnök: *Szilágyi* Dezős és gróf *Károlyi* Tibor, a főrendiház akkori elnöke, meg van örökítve *Vasváry* Kolos bibornok hercegprímás és *Schlauch* Lőrinc nagyváradi bíboros püspök alakja, a többi szereplő föltöltött képmásával együtt.

□ **A Műcsarnok téli kiállítása.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállítását a végleges megállapodás szerint pénteken november 14-én, délután nyitja meg dr. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter. Az ünnepi megnyitás napján a kiállító művészek és a sajtó képviselőinek meghívói, a társulati tagsági jegyek és az utóbbiakhoz eredetileg mellékelve volt családjegyek érvényesek. A nagyközönség 2 korona belépődíj mellett nézheti meg e napon a tárlatot. A megnyitás napján a képes tárgymutató is készen lesz és a jegypénztárnál darabonként 60 fillérért kapható lesz. A rendező 1 koronás belépő mellett a közönség a tárlatot e hó 15-étől, szombattól kezdve nézheti meg.

□ **A Modern Lakás kiállítása.** A Modern Lakás iparművészeti kiállítása holnap megnyílik a Ferenciek-tere 2. szám alatti helyiségben. A mostani tárlat méltóan sorakozik az előbbiekhöz, rendezése pedig feltűnően előszerűbb, mert az egynemű anyagból készült tárgyak egy csoportban vannak kiállítva. Bátor elenyésző kevés van, nagyon helyesen, mert a vállalatnak az a célja, hogy kisebb budgetű családok is megtalálhassák itt azokat a műipari tárgyakat, melyekkel lakásaikat díszíteni, vagy — így karcsonyan előt — a jó ismerősöket s rokonokat megajándékozni akarják. A vállalatnak azonkívül gondja volt arra, hogy lehetetjóns gyűjteményt állítson össze az iparművészet udjongságaiból, például a *kopenhágai* porcelánokból (bájós női szobrocskák, különféle állatok, halak, groteszk majmok, valamenyien tüneményes szépségű fehér glazúrral s bevégzett művészi plasztikával) és a párisi *Hoster* zsenialis terraotta tárgyaiból (művészi szűssenetek, scherzók), melyeket a közönség nagy része csak iparművészeti folyóiratokból

ismer, de amelyeknek illusztrációi természetesen nem hatnak oly közvetlenül, mint az originális darabok. A tálalt legszebb darabja egy szolid, logikusan kiismert íróasztal. Ez, valamint a hozzávaló készlet, préselt bőrportréleüle, s az egyszerű, de rendkívül elmés villanylámpa *Spiegel* Frigyes műépítész tervei szerint készült. Nem fog sokáig eladatlan maradni. Egy üveg-szekerényben *darmstadtii* ékszerek, etűk, ezüsttel kivert tárnák láthatók. az oxidált ezüstnek megfelelő egyszerű, de nemes ízlésű mintázással. Tizenöt-husz koronáért már gyönyörű dolgokat lehet közülük válogatni. Külön gyűjteményt képeznek a skót kalapáltréz tárgyak, teakészletek, pezsgőhűtők, szivardobozok, hamutartók, ismét külön csoportba vannak sorozva a nemes cin (angol) tárgyak, a rendkívül finom művi legyezők, szász porcellánok, néhány japáni bronzváza, hollandi batikok (nálunk eddig jóformán ismeretlen edzett asztalterítők), órák s azoknál annyi mindenféle, méltányos áru, s művészi becsű dísz tárgy, hogy a legkényesebb ízlést is kielégíthetik. A vásárlás már ma megindult s nem egy tárgyon látható a vásárlók-nak névjegye.

G.) lett. Futottak még Rafael, La Serine, Champ de Mars, Monsieur Lure, Mafára, Frigella és La Lionne. Totalizátor: 10: 20. Helyfoglalások: I. 10: 20, II. 10: 17, III. 10: 22. — A legiőbb kétévsek hiányoztak a versenyről.

Nyitlér.

Az előkelő körökben jó hírnévnek örvendő női-dívat-terem **FALUDI és Tsa.** helyiségeit Váci-utca 9. sz. alá, II. em. a volt Nemzeti szálloda épületébe helyezte át.

Dr. Kovács kézpasztája International szörpvesztő. Néhányzori használata után az arcáról és körülről a szőrt észrevétlenül eltávolítja. Egy üvegtégely ára 6 korona. **Fóráktár Dr. Kovács Ernő gyógyszer-tára** Budapest, VI., Gyár-utca 17. szám. Megjelent „Toilette-litok” kívánatra ingyen és bérmentve.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **A Budapesti Filológiai Társaság** ma délután *Heinrich Gusztáv* előnöke alatt előolvasó-ülést tartott, amelyen öt érdekes és tanulságos értekezést mutattak be.

Az első előolvasó dr. *Erdélyi Lajos* volt. aki nyelvjárásaink tanulmányozásának fontosságát hangsúlyozta és ennek érdekében egy tudományos társaság alakítását mondotta kívánatosnak. Aztán *Hegedűs István* olvasta elő *Révai Miklósnak* két údrözlő versét gróf *Szechenyi* Ferenchez, amelyeket Révai latin nyelven írt. Majd *Heinrich Gusztáv* mutatta be *König György* tanulmányát *Szirmay Antairól* (1747—1812), akinek ugy ellenszenves és ellenmondásos politikai pályáját mint sokoldalú és érdemes irodalmi munkásságát behatóan lejeggette. *Heinrich Gusztáv* egy magyar iskola-dramáról értekezett, mely a Böjös Nátán hatása alatt a vallásos türelem eszméjét dicsőíti. Címe: *Melyik már a nagyobb zsidó? és Szigethi Gy. Mihály* székelvudvarhegyi professzor írta 1803-ban tanítványai számára. Végül *Prónay Antal* olvasott fel érdekes és jellemző apróságokat *Dugonics* Andrásról, mint egyetemi professzorról.

○ **University Extension.** A népszerű *főiskolai tanfolyam* jogi előadásainak sorozatát ma este nyitotta meg dr. *Kemény Károly* egyetemi tanár magyar közjogi előadással, amelyet még további öt fog követni. A mélyen tudományos és mégis a nagyközönség ígényeibe is mért előadásban dr. *Kemény István* a magyar állam önállóságának, oszthatatlanságának és alkotmányosságának közjogi tételeivel foglalkozott. A központi tudomány-egyetem kupola-terében tartott előadáson sok száz löny közönség volt jelen, mely a kitűnő előadót végül lelkesen megjelöente. Dr. *Kemény* szerdán, november 19-ikén folytatja előadását.

○ **Irodalmi előadások nők számára.** Nagyérdékű irodalmi előadások kezdődtek tegnap az Országos Nőképző-Egyesület (Zöldia-utca 33.) tanintézetében. Dr. *Schmidt Mária* lélektanról és esztétikáról dr. *Láng Margit* a görög irodalomról tartott előadást, amelyet a művelt középosztályhoz tartozó nagyszámú női közönség nagy érdeklődéssel és élvezettel hallgatott. Az előadásokat, amelyeknek célja a hallgatók művészi és tudományos érzékének fejlesztése, minden kedden és pénteken délután 4 és 6 óra között tartják. még pedig pénteken a görög és a latin irodalomból, kedden a francia irodalomból és a lélektanból. Hallgatók az egyes tárgyakra külön is jelentkezhetnek.

EGYESÜLETEK

(A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézete) levelet intézett a budapesti társas-, gazdasági-, sport- és egyéb egyesületekhez és körökhöz, arra kérve hogy az intézetet évi hozzájárulásaikkal támogassák. E kérelem következtében máris a következő egyesületek szavazták meg támogatás címén hozzájárulásokat: Országos Orvosszövetség 200 koronát, Magyar Fővárosi Malomegyesület 200 koronát, Fővárosi Szegélygyermekkert-Egyesület 25 koronát, Magyar Karabalkókr 20 koronát.

SPORT

• **Nizza.** Nizzában ma kezdődött a sikkversenymegjert, amelynek első napján a kétévsek számára kiírt *Grand Critérium* (20.000 frank 1500 m.) volt a főtutam. Ezt a versenyt az amerikai *Vanierbitt* lova, *Alpha* nyerte meg. Lovasa *Thompson* volt. Második *Amicus* (Jones E.), harmadik *Quos Ego* (Stern

Minden külön értesítés helyett.
Augenstein Dávid és neje szül. Spatz Róza a maguk, valamint gyermekeik és az összes rokon-ság nevében fájdalomtól sújtott szívvel tudatják, hogy forrón szeretett, feledhetetlen drága fiuk, illetve testvérük, unokájuk és rokonuk

Augenstein Márk

életének 37. évében, az évi november hó 12-én délelőtt 11/11 órakor elhunyt. Drága halottunk földi maradványait a hó 14-én, délután 2 órakor kísérik a gyászházból (II. Margit-körút 37. sz.) a farkasréti izr. temetőbe és ott helyezik el örök nyugalomra.

Áldás emlékére! Nyugodjék békében!
Budapest, 1902. november 12.

Spatz József, nagypapa.
Augenstein Amália férj. Dr. Szabolcsi Izoldné, Augenstein Matild férj. Beck Adolfné, Augenstein Irma férj. Mandl Salamonné, Augenstein Ernesztin férj. Kolisch Fülöpné, Augenstein Iona férj. Goldberger Ernőné, Augenstein Regina férj. Dr. Reiner Mórné, nővérei, Augenstein Odón, testvéreccse, Dr. Szabolcsi Izidor, Beck Adolf, Mandl Salamón, Kolisch Fülöp, Goldberger Ernő, Dr. Reiner Mór, sógorai.

Feszl Géza könyve. Bűn és Napsugár.

— *Tollrajzok az ember világából.* —
Előszóval ellátta: **Vészi József.**
Az első kötet megjelenik november havában.
Előfizetéseket elfogad a Budapesti Napló kiadóhivatala vagy a Markovics és Garai könyvnyomtató-cég (VI., Lázár-utca 13.)

Feszl Géza érdekes fejtegetéseit a mindennapi élet nagy szanczióiról mindenki szívesen olvassa, mert mindenki észreveszi, hogy ezekben a fejtegetésekben gyönyörű harmoniába olvad az érzés és az értelem. Ezeket a fejtegetéseket, tárca alakban megírt oknyomozó történetét mindennapi életünknek **Bűn és Napsugár**-címen kötetbe foglalta a szerző.

Előfizetési ár: Első kötet 2 korona.

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A pénztáros tévedése.** Az Egyesült Budapest Fővárosi Takarékpénztár terézvárosi osztályának pénztárában a múlt év július 27-én 11.933 korona és 95 fillér hiányt talált az ellenőr. A bank igazgatósága felelősségre vona az intézet pénztárását, *Lamotte* Vilmost, aki azzal védekezett, hogy egy E. J. betűvel jelzett betéti könyvre 120 korona 55 fillér helyett tévedésből 12055 koronát fizetett ki. Az igazgatóság gyanusnak találta a dolgot s *Lamotte* Vilmost állásától felüggesszette. *Lamotte* a felüggesszítés után öngyilkossági kísérletet követett el. A vizsgálat folyamata alatt

kitűnt, hogy *Lamotte* pénzári könyvében törlések vannak s azon a bizonyos 120 korona 55 filléres, de *Lamotte* által kitörölt tételén egy „packa” van. Azonkívül nem egyezik a pénztáros könyve a napbiztos és ellenőr könyvével. Az ügyészség sikkasztásért emelt vádat *Lamotte* ellen. *Lamotte* azzal védekezett, hogy ellopott tőle a hiányzó összeget, hogy már mások is hiányos volt, vagy hogy tévedésből fizette ki másnak. A törvényszék az ügyész vádja alapján sikkasztásért egy *estendői* börtönrre ítélte. Felebezés folytán ma tárgyaata és ügyet a királyi tábla *Hérics Tóth* János előnökele a talt. A tábla *Istvánffy* Lajos táblbíró re erádája és *Vargha* Ferenc főügyész helyettes indítványa alapján *Lamotte* Vilmost a vád és következményei alól felmentette. Az ügyész és magánvádló megnyugodott az ítéletben.

§§ **Szerelm és vitriol.** Két esztlendón át tartott *Heilmann* Frigyes honvédermester boldogsága. A boldogságát Galabár Iona szakácsné idezte elő ki tizes lelke minden hováéval szerette a dalás örömsert. Galabár Iona egy napon meghalotta, hogy *Heilmann* Frigyes, noha százszor esküdött, hogy ő lesz a pár, a más lányanyt készűl az anyakönyves elé. Lotbot veitelt az elhagyott szerető szívében az indulat és anguszta 28-án éppen mikor *Heilmann* Frigyes Brassóból megérkezett, a pályavárban hirtelen elője toppant és egy üveg vitriolt öntött az arcába. A pusztító folyadékból kijutott az örmester veie volt barátának, *Leinhardt* Miksának is, *Heilmann* Frigyesnek pedig nemcsak az arcáról marta le a hús, de még a szemevilágától is megfosztotta a boldogtalan legényt. A ma megtartott tárgyaláson szerelmével és csalódásával védekezett Galabár Iona és kifejtette, hogy kész elartani a nyomorékká, csuffa tett szerencsétlen legényt, ha elveszi felesgűt. Az örmester szívében azonban nem volt se szerelm, se boosánat, nem ment bele az alkuba és megtörtént követeit, a mire a törvényszék két *estendői* fegyháza néte Galabár Ionát. Az ügyész súlyosbításért, az elítélt enyhítésért főbebezt.

§§ **Smolen Tont póre.** Az utóbbi időben sokat emlegették a *Smolen* Antal udvari lakájának nevét egy újabb közjogi sérelem kapcsán. A pórt, mely *Smolen* Antal lakáj nevét a nyilvánosság elé sodorta, ma tárgyalták az I—III. kerületi járásbírószék előtt. *Smolen* Antal udvari lakáj ellen nótáriás íránt keresetet indított a tőle 10 évi óta különváltan élő neje született *Hözl* Anna. A kereset ellen *Smolen* Antal ügyvédje illetékességi kifogást emelt azon a címen, hogy *Smolen* Antal mint udvari lakáj bécsi lakos és odaváló illetőségű. A járásbírószék helyt adott a kifogásnak és leszálította illetékességet az ügyben. A járásbírószék határozata ellen *Smolen* Antalné jogi képviselője felfolyamodást jelentett be, mire a törvényszék felebbezési tanácsa elrendelte, hogy kérdés intézendő a főudvarmesteri hivatalhoz az íránt, vajjon *Smolen* Antal szokott-e és teljesített-e Budapes'ten szolgálatot. A főudvarmesteri hivatal helyett az udvari főlovászmesteri hivatal válaszolt, tudatva, hogy *Smolen* Antal udvari lakáj, valahányszor az udvar sejourját Budapesten tartja, mindig teljesített és teljes szolgálatot. E válasz folytán a járásbírószék megállapította illetékességet s megkezdte az ügy érdemi tárgyalását. *Smolen*né előadta, hogy 10 év előtt azért nem követhette leírjét, aki akkor még mint örmester szolgált a hadseregben, Plojébe, innen pedig Pécsre, mert súlyos beteg volt. Állításainak igazolására becsatolta dr. *Bárony* János és dr. *Kézsmárcsiky* Tivadár orvosi szaktekintélyeknek bizonyítványait. Kérte a férjét havi 50 korona nótáriási díjban elmaras-tain. A járásbíró helyt is adott a jelperes kérelmének és *Smolen* Antal udvari lakáj havi 40 korona nótáriási díj megfizetésére kötelezte. Alperes felebbezett az ítélet ellen.

§§ **A székesfehérvári postalópás.** A budapesti büntetőtörvényszék ma tárgyalta *Popes* János postalószának lopási bűnügyét, aki a pragerho!—budapesti mozgópostán Kelenföld és Budapest között ez év március 4-én elkövetett 39.000 koronás lopásnak tettesa. A mai tárgyaláson, amelyen a károsult postalóknestár képviselőben dr. *Alay* Zoltán posta- és távirtdatanócs volt jelen, *Popes* töredelmesen beismerte bűnét s elmondta, hogyan lopta el a 39.000 koronát tartalmazó postaszakot. Eszeágában sem volt, hogy ennyi pénz lesz benne s csak akkor tudta meg, mikor otthon felbontotta. A pénzt cernára köve egy falbaépitett kályhalyukba, később pedig a világító-udvarra eresztette le. Örökös rettegés között élt a feleségével, minden percben rettege a detektívektől. Mikor már lélelme tetőpontra hágott, kiküldte feleségét a városligetbe, hogy ássa el a pénzt egy pléhdobozban. Az asszony el is ásta, de valaki megleszlette, mert másnap már hűlt helye volt a tengersok pénznek. *Popes* né is beismerte, hogy tudott leírjének bűnről. Minthogy a mai tárgyaláson *Popes* újabb lopásokkal is beismer, amelyekre a vizsgálat eddig kiterjesztve nem volt, a törvényszék elnapotta a tárgyalást s az ügy iratait — a vádtottak vizsgálati fogságának további fenntartása mellett — kiadni rendelte a vizsgálobíróknak.

§§ **A pozsonyi kéjgyilkosság.** A pozsonyi esküdőbírószék több napi tárgyalás után ma hozott ítéletet a kéjgyilkossággal vádolt *Rusznjak* bűnpörében. Az esküdtek este 1/7 órakor gyermekrablás, erőszakos fajtalanság és szánékos emberölés, ugyszintén

minden egyes esetben a beszámíthatóság kérdésére hétélnél több igennel felelték, minek alapján a törvény-szék *Rusznák* Jánost az összbüntetés legnagyobb mértékére, 15 évi fegyháza iránt. Enyhítő körülménynek csak a vádolt elhanyagolt nevelését vették tekintetbe, súlyosbítónak pedig nagyfokú elvetemültségét és brutalitását, ami Rusznák tevéiben nyilvánult. A védő, a vádoltot egyaránt megnyugdottak az ítéletben, mely, minthogy a védő a városban észlelhető közhangulat miatt a tárgyalás során bejelentett semmisségi panaszt visszavonta, azonnal jogerőssé vált.

TÁVIRATOK

Vatikáni nagykövetség a pápánál.

Róma, november 12. A pápa ma Gróf *Szécsen* Miklós vatikáni osztrák-magyar nagykövetet nejevel és leányával kihallgatáson fogadta.

A spanyol kormányválság.

Madrid, november 12. Minthogy *Tetuan* herceg és *Lopez Dominguez* tábornagy megtagadták közreműködésüket koncentrációs kabinet alakítása esetére, *Sagasta* megkísérli a kabinet megalkotását a kamara többségéből. A válság miatt a pénzügyminiszter elhalasztotta az arany-szindikátusra vonatkozó terv végrehajtását. A szindikátus érdekeltiségének gyűlését elhalasztották.

Az osztrák választások.

Salzburg, november 12. A mai tartománygyűlési képviselőválasztáson a nagybirtokosság öt német-konzervatív képviselőt választott.

A német császár Angliában.

Dersingham, november 12. *Vilmos* császár, *Edvár*d király és a *wallesi* herceg, gróf *Wolf-Metternich* német nagykövet és *Landisdowne* márkai államtitkár kíséretében ma délelőtti 10 órakor távoztak a sandringhami kastélyból és a király születésnapja alkalmából rendezett fánávdászatra mentek. Útközben a közönség tiszteletteljes üdvözölte az uralkodókat. Vadászat után reggeli volt.

Berlini nagykövetség útja.

Bécs, november 12. *Szőgyény-Marich* László berlini osztrák-magyar nagykövet ma Berlinbe utazott.

A belga trónörökös.

Brüsszel, november 12. Egy külföldi lap hírével szemben az *Étoile Belge* állítólóg jó forrásból arról értesül, hogy a *flandriai gróf* kijelentette, hogy ő lemond az esetleges trónöröklésről Belgiumban. E szerint most *Albert* herceg a presumpatív trónörökös.

Lárma a birodalomgyűlésen.

Berlin, november 12. A birodalomgyűlésen ma harmadikléts igen izgatott vita volt *Spahn* indítványa felett, hogy a holnapi ülés napirendjének első pontjaként tűzzék ki tárgyalásra *Aichbichler* (centrum) indítványát a névszerinti szavazások módjának megváltoztatása ügyében.

Singer szocialdemokrata tiltakozik ez ellen. A választások is nyilvánosak és szavazatlapok beadása által történnek.

Richter kijelenti, hogy pártja nem tartja helyesnek, hogy a házasbályok módosítására irányuló indítvány egy bizonyos javaslatok legyen szabva. A szabadelvű néppárt ezért *Spahn* indítványa ellen szavaz. Ellenben nem járulhat hozzá ahhoz a kiölgáshoz, mintha nem volna megengedett dolog, hogy ily indítványt a többség határozata alapján sürgősen tárgyaljanak. Egész eddigi 30 éves praxisomat — ugymond szónok — meghazudtolom, ha ma más nézetet vallanék. Tökéletes abszurdum volna, ha a többséget meg lehetne akadályozni, hogy a kezdeményezett indítványokat, bármely tetszészerinti napokon tárgyalják. Mint a ház egyik legidősebb tagja, kötelességemnek tartom lelkiismeretemre kijelenteni, hogy *Singer* házasbálmagyarzata téves.

Liebermann azt mondja, hogy ideje volna hogy a birodalmi gyűlés ne vezesse magát tovább *Singer* és *Stadhagen* társainak járságáig. (Lárma.)

Bebel a legélesebben megtámadja a többségi pártokat és azt mondja, ha *Aichbichler* indítványa törvénynyé válik, úgy a szocialdemokraták követelni fogják, hogy minden tárgynál, minden költségvetési tételnél határozatképesen legyen jelen. A 946 tartatételnél 700 névszerinti szavazást fog-nak indítványozni. Ha *Liebermann* pártja többségre jutna, akkor talán olyan állapotok állanak be, mint a bécsi *Reichsrathban*. A szónok így végzi: Önök a hatalom, mert többségben vannak. De ez brutális többség.

Liebermann azt válaszolja, hogy a bécsi *Reichsrathban* *Bebel* elvtársai csinálják a legnagyobb lármát. *Liebermann* és társai bizonyára jobban hangzik, mint *Singer* és társai. A utóbbi úgy hangzik, mint egy zsidóiskola. (Lárma és derűtség.)

Singer indítványát, hogy *Spahn* indítványa le-lett névszerinti szavazának, a szocialdemokraták, a szabadelvű pártgyűléslet és *Müller* (Meiningen) támogatják. *Spahn* indítványát ezután 187 szavazattal 67

ellenében elfogadták. A holnapi ülés napirendje tehát: 1. *Aichbichler* indítványa. 2. a vámtarifa javaslat tárgyalása.

Mascagni odisszeája.

Róma, november 12. Mint a *Tribuna* jelenti, *Mascagni* táviratot intézett *Zanardelli* miniszterelnökhez és abban a kormány intervencióját kérte a vexáció ellen, amelynek ki van téve. *Zanardelli* biztosította választásban *Mascagnit* a kormány érdeklődéséről és közölte vele, hogy kéri fogja *Prinetti* külügyminisztert, hogy foglalkozzék az ügygel. A *Tribuna* hozzáteszi, hogy *Prinetti* azonnal lépéseket tett.

A torinói kiállítás bezárása.

Torino, november 12. Az aostai herceg ma bezárta a nemzetközi iparművészeti kiállítást. A herceg beszédet mondott, amelyben a kiállítás sikerére utalt és köszönetet mondott az idegen kormányoknak közreműködésükért.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 12. A képviselőház közgazdasági bizottsága a határidőüzletről szóló javaslatot Iro összes indítványát elvetésével az urakháza szűvegezésében elfogadta.

Bécs, november 12. Az osztrák és a magyar vasgyárak végrehajtóbizottsága ma ülést tartott, amelyen sikerült a vaskartell megnyitásának akadályait elhárítani s így remélhető, hogy a legközelebbi napokban összehívandó közgyűlés ratifikálni fogja a kartell, amely 10 évre fog szólni.

Bécs, november 12. (A *Budapesti Napló* telefon-jelentése.) A malmok el vannak egyelőre látva árúval s azért gabonaművek iránt nem mutatkozott vásárlási kedv. A kínálat is csekély volt s a tulajdonosok ezzel szemben ragaszkodtak a teljes árhoz. Zab és tengeri ára nem változott, árpa iránzata nyugodt volt. A határidőpiacon a készvétel csekély.

Kötetlet: Buza tavaszra 7.54—7.55, rozs tavaszra 6.76, zab tavaszra 6.60 kor.

Lisztben csak némi eladás fordult elő, az árak nem változtak, korpa drágult.

Zárlatkor: Buza tavaszra 7.57, rozs tavaszra 6.78—6.79, zab tavaszra 6.92 korona.

New-York, november 12. (*Terményfőződe.*) (Zárlat.) *Gyapot*: New-Yorkban helyben 8.30 (8.30), Novemberre 8.02 (7.88), Február 8.95 (7.85), New-Orleansban helyben 7.1/2 (7.1/2). — *Pétroleum*: Stand white New-Yorkban 7.80 (7.80), Stand white Philadelphian 7.76 (7.75), Refined in Cases 9.10 (9.10), Credit Balances at Oil City 190.— (190.—). — *Zsír*: Western steam 10.5 (11.10), Rohe és Brothers 11.25 (11.50). — *Tengeri* iránzata szabálytalan. Dec.-re 55.1/2 (54.1/2), Január 50.1/2 (50.1/2). — *Májusra* 46.1/2 (46.1/2), *Buza* iránzata engedő. — *Piros* ócsi helyben 76.1/2 (75.1/2), Decemberre 78.1/2 (78.1/2), Márciusra — (—), Májusra 78.1/2 (78.1/2), Jul.-ra — (—), Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — *Kévé*: írártó 7. sz. 5.1/2 (5.1/2). — *Nov.* 4.70 (4.75), Február 4.90 (4.95). — *Liszt*: Spring Wheat clears 8—8.10. (8—8.10), *Cukor*: 2.1/2 (3.1/2). — *Őn*: 36.20—26.60 (26.05—26.25). — *És*: 11.50—11.70 (11.50—11.70). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 12. (*Terményfőződe.*) (Zárlat.) *Buza* iránzata engedő. — Dec.-re 72.1/2 (72.1/2), Jan.-ra — (—), — *Tengeri* iránzata szabálytalan. — Dec.-re 61.1/2 (50.1/2). — *Zsír*: Jan.-ra 8.40 (8.50), Máj.-ra 8.05 (8.15). — *Szalonna* short clear 10.12 (10.12). — *Sertés*us: Jan.-ra 15.10 (15.12). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Ketten.

Ketten ülnek hóféhér kis szobában, Rózsás újaid halk utembe lágyan Egy bús dalt vernek ki a zongorán S szemedbe titkon lassu köny szivárog, Beragyogva, mint harmat a virágot Napsugaras kikelet hajnalán.

Tudod, mit mond a köny, mely ott sugárzik?

Hogy minden szív a végső dobbanásig

Valami fájó rejtjeget,

Valami csodás szerelmeit várunk,

Amit a világon, bármire járunk,

Megtalálnunk ah! soha nem lehet.

Ó hagyd a dalt... s tometkezzél karomba,

Mintha már szemembe is köny ragyogna.

Oszzuk meg ketten közös bánatunk,

És míg lágy karjaid nyakamba fűzöd,

Sirassuk egymás keblén azt az üdvöt,

Amiről oly hiába álmodunk...

Vesszelei Károly.

— Mit kell egy fejedelemnek tanulni? *Keyserling* Helén írónő érdekes beszélgetést mond el egyik könyvében, amely egy látogatáson történt, amelyet apja és ő tett Bismarck hercegnél. Beszélgetés közben szó esett arról, hogy mit kell egy fejedelemnek tanulni? Mire Bismarck a következőket mondta:

— A hercegeket tulajdonképpen perzsa módra kellene nevelni. A hercegnek ugyanis e szerint a nevelési mód szerint lovagolni, vívni kell tanulni és ezenkívül főleg a következőket kell neki megtanulni: sokáig állani, minden idegennek kellemes frázisokat mondani és hazudni, kellemetlen igazságokat nem szabad a hercegnek mondani; ez a minisztereknek a feladata.

Végül a következőket jegyezte meg Bismarck:

— A mi királyunk sehogysem ért a hazugsághoz, mert meglátják rajta tiz lépésről, ha készületeket tesz erre.

— *Edison* műhelyében. A *Windsor* Magazine egy munkatársa érdekesen írja le hogy *Edison* mint szokott dolgozni. Laboratóriumában körül van véve minden e.képzeltetó szerzámmal és kiségitő eszköz-zel, tekintet nélkül arra, hogy mihez kerülnek. Van vagy kilencven asszisztense, rajzolója, vegyész, elektrikus, mérnöke, gépész, akiknek az a feladata, hogy az ő kísérleteinek a részleteit vigyék ki. Ritkán nyul valamelyik műszerhez, mert ő csak dirigál. A találmányokat ő eszeli ki, de a szükséges gépeket másokkal csináltatja és állítatja össze, úgy hogy egyszerre husz kísérletet is végeztet. Ha valamelyik gépezetre szüksége van, nagyjából le-rajzolja egy sárga papírra, nébány szónyi utasítással ellátja s átadja rajzolójának, *John* Otnak, ki már harminc éve dolgozik nála s aki a rajzot pontosan elkészíti egy ügyes gépszerszerző számára. A kütűzött határidőre azután megvan az új találmány. Sokszor több ember napokig dolgozik olyan géprezen, amelyet csak pár percig használ. Oriási laboratóriumának egy másik részében ügyes üvegmunkások üvegszerkezeteket készítenek; ismét másik részében famintákat készítenek, mert *Edison* minden találmányát lehetőleg jában vitéli ki, hogy a hibákat annál könnyebben kijavíthassa. Érdekes, hogy a kritika nagyon szereti s munkatársai közt időnkint díjakat szokott kütűzni az indokolt kritikákra. Ha valami találmányon tőri a fejét, akkor tolytonosan a könyveit bujja s olvas mindent, ami az ő problémájával legtovábbalról is összefügg. *Edison* nem elégszik meg azzal, hogy nagyszerű új találmányokat eszel ki, hanem mindjárt azon is tőri a fejét, hogy mint lehetne ezt az új találmányt legelőcsőbbben elő-állítani.

— *Ádám* születésnapjáról. A középkor tudósai is vitakoztak már azon, hogy mikor van *Ádám* ősapánk születésnapja, de nem tudtak megegyezni ebben a kérdésben sehogy sem. Most már egész biztosan megállapították, mikor született az első ember. Egy angol tudós tizenöt évet töltött el azzal, hogy ezt a tudományos problémát megoldja. Számos bibliai és más egyéb művek összehasonlítása és naptárak segítségével összeállított névszámadatok után megállapította, hogy *Ádám* 4004-ben *Krisztus* előtt született. Hogy azonban semmi hijsa se legyen a kísérletének, még azt is megállapította, hogy *Ádám* születése, ha ugyan annak nevezhetjük az első ember teremtését, kilenc órákor délelőtt történt.

— *Érdekes tévedés*. Wúrszurgban történt meg a következő történet: A város polgármestere közbe-pályolt tartott egy előkeő építész csapádjával. Egy nap, mikor a polgármesterék színházba mentek, a pályóban egy jól öltözött hölgyet találtak, akiről azt hitték, hogy az építészék rokona s így udvariasan beszélgetni kezdtek vele. de a hölgy csak rövid választ adott. A szünet alatt két tiszt látogatta meg a polgármesteréket s ezek sarkantyukat összeüve be-mutatták magukat a hölgynek. Egy kissé elkéve a polgármester is bemutatkozott a szép nőnek, aki erre elvörösödvé hebegte:

— Bocsnát, uraim. Önök tévednek; én nem vagyok a nagysága, én csak az építészék szobalánya vagyok.

— *A nép kösnye*. Nicaragua elnöke a minapában sajnálkozását jelezte ki, amiért a nép nem érdeklődik a köztügyek iránt. Három hét óta ugyanis semmiféle merényletet nem követtek el ellene.

— *As ok*.

— *De orvos ur*, ha egyszer azt mondja, hogy semmi remény sincs, hát akkor miért akarja megoperálni?

— *Kétszáz forintért*.

Drága harisnyák. A francia divathölgyek ruhadarabjai között nemcsak most, hanem már pár századdal ezelőtt is igen fontos szerepe volt a harisnyának. Ennek a toilette-cikknek is megvan a története. Mikor Erzsébet angol királynő ezeröttszázhatvanegyben egy pár selyemharisnyát kapott, nagyon csodálkozva jelentette ki, hogy azelőtt még nem hallott ilyen lényűzűséről és többé nem is akart más harisnyát viselni. Ezután már nem elégedtek meg a nők avval, hogy a selyemharisnyákat csak egyszerűen megcsudálják, hanem viselni kezdték. Különösen Franciaországban terjedt el a drága harisnyák viselete. XIII. Lajos francia király feleségének, ausztriai Annának olyan harisnyát ajándékozott, amelyen a Bourbon család címer aranyalapon gyönggyel volt kihimézve. Ehhez hasonló ajándékok adott XIV. Lajos Montepan asszonynak. A harisnyák drágakövekkel voltak kidolgozva, amelyek a hű uralkodó szerelmét szimbolizálták napját és annak tündöklő sugarait ábrázolták. Az egyik harisnyán a nap safrán-tengerből emelkedett ki, a másikon egy smaragdfehér mögött áldozott le. A király később sokkal egyszerűbb harisnyákat ajándékozott Maintenon asszonynak. Egyik pár harisnyán már csak egy Wateau festmény volt. A kép több urat és dámat ábrázolt, akik hódolatukat mutatták be a királynak és Maintenon asszonynak. Egy másik harisnyán, amelyet szintén Wateau festett jelenek voltak Racine *Enterjéből*. Angliában Lely Péter egy pár harisnyára drágakövekből alkotott körbe X. Károly francia királynak és kegyencnőjének Louise de Querouaillenek arcképét festette, melyet a király ötvösmunkával díszített harisnyakötéssel ajándékozott barátjának. Napjainkban is uralkodik a harisnyafestmény divatja Párisban. Némelyikéért ezer-kétezer irantok is fizetnek, ami nagyon magas ár, ha meggondoljuk, hogy csak kétszer-háromszor veszik fel a harisnyákat. Egy dalosarokokból ösmert dívának harisnyáján két olyan festmény van, amelyek közül az egyik a szinpadí, a másik utcai ruhában ábrázolja. A Variété egyik dívájának a harisnyáján egyik tisztelőjének arcképe van; harisnyakötői kigyóalakú hajlítható aranyból készülték és smaragdokkal, opálakkal és más drágakövekkel vannak díszítve. Azt beszélik, hogy ezek a harisnyakötők ötvözezer frankba kerültek. Nagyon gazdag nők alengoni osipkéből készült harisnyát viselnek, amelyeket még drágakövekkel is díszítenek. Otero kisasszonynak egy pár fekete osipkehárisnyája van, amelyen neve gyémánt- és rubinkövekből van kirakva, ezenkívül a pont fekete gyöngyökből. Londonban egy jelmészál alkalmával egy Lemmi nevű hölgy a pénzét jelképező kosztumban jelent meg. Rubnája és fejdíszje az összes népek pénzregeket utánzatával volt felékesítve. Harisnyái sűrű rétegekben több ezer lira értékű olasz bankjeggyel voltak díszítve. Egy liverpooli ember unokahúgának esküvője alkalmából egy pár selyemharisnyát adott,

amelyeknek térdébe egy-egy száz font sterlinges bankjegy volt beillesztve.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Fizetésképtelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Schwarz* Sámuel kereskedő *Gurahonc*, *Erdői és Tömör cég Csepléd*, *Konstantinóvits V. St. divatúró-kereskedő Pancsova*, *Hirschbein Lipót kereskedő Ipolydég*, *Gross Jakab fűszerkereskedő Szeged*.

Szösszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest* 88.50 korona pénzben, 87.— korona áruban. *Bécsben* a kontingentált készárú 88.— korona pénzben, 88.40 korona áruban.

Sertésfűszekvásár. (A székesfehérvári sertésvásár és kövágóhid intézősége) November 12-én. Főhajtás: Zsirsértés, egymint öreg I. rendű 850 kilogramm felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Husserítés egymint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 240—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhajtás összege 709 darab. Előző napi maradvány 534 darab. Összesen 1243 darab. Eladatott 754 drb. Maradvány 489 db. A vásár irányzata közepes. Az árak hanyatlóban. — Következő árak jegyzetetek: Zsirsértés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül — fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 84—86 fillérig, kanló — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 91—93 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 81—92 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 68—84 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Husserítés: Nehéz 300 kilogramm felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden letovonás nélkül kilogrammonként álsúlyban.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, november 12.

Nyugodt üzletmenet mellett 23.000 métermázsza buza került forgalomba változatlan árakkal. Rozsban tartott volt az irányzat. Zabban, tengeriben és árpában szilárd volt az irányzat.

Eladatott:

Buza, Tiszavidéki: 200 mm. 82 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 82 k. 8 K. 05 f., 300 mm. 82 k. 8 K. 05 f., 600 mm. 81.5 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 81.5 k. 8 K. 05 f., 400 mm. 81.5 k. 8 k. — f., 500 mm. 81 k. 8 K. 02 1/2 f., 100 mm. 81 k., 8 K. 02 1/2 f., 100 mm. 81 k., 8 K. 02 1/2 f., 100 mm. 81 k., 8 K. 02 1/2 f., 100 mm. 81 k., 8 K. 05 f., 350 mm. 81 k. 7 K. 95 f., 250 mm. 80 k. 8 K. — f.

Fejérmegyei: 1000 mm. 80 k. 7 K. 92 1/2 f., **Pestmegyevidéki:** 100 mm. 80 k. 8 K. 07 1/2 f., 800 mm. 80.2 k. 8 K. — f., 100 mm. 80.2 k. 7 K. 0 f., 800 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 800 mm. 79 k. 7 K. 87 1/2 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 87 f., 800 mm. 79 k. 80 f., 400 mm. 78.3 k. 7 K. 80 f.

Bácskai: 500 mm. 78.8 k., 7 K. 95 f., 200 mm. 77.5 k. 7 K. 85 f., 6100 mm. 77.5 k., 7 K. 75 f., 1300 mm. 77 k., 7 K. 77 1/2 f.

Szenttamási: 2500 mm. 77.2 k., 7 K. 90 f., 1800 mm. 76.8 k. 7 K. 90 f.

T.-Kassai: 1000 mm. 79 k. 7 K. 80 f., **Becskereki:** 8500 mm. 77.8 k., 7 K. 65 f., 100 mm. 77.8 k. 7 K. 65 f.

Mind három hónapra.

Ross: 650 mm. 6 K. 60 f., 800 mm. 6 K. 45 f., 150 mm. 6 K. 45 f., 200 mm. 6 K. 10 f.

Arpa: 145 mm. 5 K. 84 1/2 f., 100 mm. 5 K. 80 fillér.

Zab: 100 mm. 6 K. 65 f., 500 mm. 6 K. 55 f., 100 mm. 6 K. 47 f.

Tengeri: 100 mm. 6 K. 75 f. kocsira, 1000 mm. 6 K. 66 f., 820 mm. 6 K. 66 f. hajóba.

Készpénzesek mellett.

Buza, Karcsagi: 500 mm. 80 k. 8 K. 10 fillér 8 óra.

A készárú hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilós	Kilogramm ára	
		K-10l	K-1g		K-10l	K-1g
Tiszavidéki uj	76	0,—	0,—	80	7.70	7.60
"	77	0,—	0,—	81	7.85	8.00
"	78	7.00	7.75	82	—	—
"	79	7.50	7.85	83	—	—
Fehérmegyei	76	0,—	0,—	80	7.65	7.85
"	77	7.50	7.80	81	7.80	—
"	78	7.60	7.70	82	—	—
"	79	7.65	7.60	83	—	—
Pestvidéki	76	7.60	7.70	80	7.70	7.85
"	77	7.55	7.70	81	7.85	—
"	78	7.60	7.75	82	—	—
"	79	7.65	7.75	83	—	—
Bácskai	76	7.45	7.45	80	0,—	0,—
"	77	7.45	7.68	81	0,—	0,—
"	78	7.60	7.70	82	—	—
"	79	7.65	7.75	83	—	—
Becskereki	76	7.60	7.65	80	0,—	0,—
"	77	7.60	7.75	81	—	—
"	78	7.75	7.80	82	—	—
"	79	—	—	83	—	—

Egyéb gabonafajták		Kilós	Kilogramm ára	
			K-10l	K-1g
Ross	uj elsőrendű	70—75	6.50	6.15
"	másodrendű	—	6.80	6.60
Arpa	lakarmány	—	5.10	5.70
"	égetni való	—	5.30	5.50
Zab	szőlőszára való	—	4.00	4.00
Tengeri	bánási	—	6.65	6.65
"	másnapi	—	0,—	0,—
Repce	káposzta	—	10,—	10.50
Kéles	bánási	—	6.60	6.80

A határőrszolgálat folyamán a következő kitések történtek:
 Októberi buza 1902. : —
 Áprilisi buza 1903. : 7.47—7.44—7.46
 Októberi rozs 1902. : —

REGÉNY

ILICS IVÁN HALÁLA.

Irta: Toltszart Leo.

(13)
 S nem tudott megnyugodni s azon igyekezett, hogy ezt a hazug, helytelen, fájdalmas gondolatot elűzze s helyébe egészséges, okosabb dolgokat gondoljon, de ez a gondolat, — s nem annyira a gondolat, mint a valóság, újra feltámadt s felmerült benne.
 S gondolkodni kezdett lázasan, abban a reményben, hogy megnyugtathatja önmagát. Vissza akart térni régebbi eszméibe, melyek befedték a halál lehetőségét, de hiába!... Minden, ami azelőtt elrejtette a halál lehetőségét, mind eloszlott, megsemmisült s régi hatását nem idézhette fel.
 Idejét Ilics Iván ilyen töprengésekkel és törekvésekkel töltötte el s minden célja oda irányult, hogy a halál fogalmát magától távol tartsa. Így szólt magához:
 — Hivatalos dolgokkal akarok foglalkozni, hisz az az én életem.
 S a törvényszéki hivatalba ment s el akarta kergetni gondolatait. Beszélgetést kezdett hivataltársával s régi szokás szerint leült, fejét két sóvány kezére hajtotta s szórakozottan bámult szét a tömeg feje fölött. Azután áthajolt egyik karterásához, fülébe suttogott, miközben az iratosomót odább tolt, aztán hirtelen fölpillantott, felegyenesedett, elmondta a rendes megnyitási formulát s a tárgyalás megkezdődött.
 De később elfogta a fájdalom, minden arra való tekintet nélkül, mennyire haladt a tárgyalás s hogy néki igen sürgős dolga van.
 Ilics Iván megfigyelte a baját, majd gondolatait el akarta róla terelni, de a kin csak tovább bántotta, a rém eléje állott, rámeredt s ő szinte

megmerevedett, szeme elvesztette fényét s ujra kérdezte önmagától:
 — Hát valóság?
 S kollégái s alantasi csodálkozva tapasztalták, hogy egy olyan kiváló bíró, mint Ilics Iván, zavarodott lesz s hibákat követ el.
 Megrázkódott, eszmélethez akart jutni s ahogy tudta, oly jól végigvezette a tárgyalást, aztán hazament azzal a szomorú önvallomással, hogy hivatalos kötelességeinek teljesítése sem tudják tőle megszabadítani.
 S ami a legrosszabb volt, a rém magához vonta, nem hogy bajt okozzon néki, hanem csak hogy a szemébe nézzen s kinokat okozzon néki.
 S ebben az állapotban Ilics Iván más és más, újabb és újabb mentőernyőbe kapaszkodott, de mindhiába, minden igyekezet csődöt mondott s megbizonyosodott róla, hogy ő mindezen keresztültör s nem szabadulhat meg tőle.
 Egy napon a vendégszobába lépett, melyet ő maga rendezett be, oda, ahol megütötte magát, melynek berendezése, — mint égő fejjel gondolta — életébe került... Belépett s bosszankodva látta, hogy az asztalon egy karcolás van, melyet az asztalon levő albumnak felhajlított bronzszegélye okozott.
 Kezébe vette az albumot, mely igen kedves volt néki s melyet sok gondnal állított össze s igen bosszus lett, hogy lánya, vagy annak barátnői ily rendetlenséget okoztak.
 Az album kissé szakadozott volt s a benne levő arképek fel voltak forgatva.
 Gondosan rendbehozta megint s a keretet kiegyenesítette.
 S ekkor Ilics Iván arra a gondolatra jött, hogy a kis asztal, az egész berendezéssel a másik oldalra, a virágokhoz teszi át.
 A szolgát hívta, de felesége s lánya jött elő a hívásra.
 Az új rendben nem egyeztek meg, ellenkeztek, civódás kezdtek, Ilics Iván haragra gerjedt, de mégis jó kedvű volt, mert őt nem látta, ő nem bántotta.

De végül megszólalt a felesége, míg férje egyedül vitte a másik oldalra a holmit.
 — Hadd abba!... Az emberek majd elintézik... Ujra bajt okozol magadnak...
 S ebben a pillanatban ujra megpillantotta őt... Felvillant előtte, még bizott benne, hogy továtúnk, de hiába... Ott van az oldalában, ott marad s nem tudja elfelejteni; nem tud tőle szabadulni, ott áll a virágok mögött s rámered.
 Mirevaló mindez?
 — Igaz, hogy ennél a függőnyél, mint az élet valamely nagy viharában, elvesztettem az életemet... lehetséges ez? Mily borzasztó s mily ostoba! Ez lehetetlen, nem történhetik meg, nem igaz.
 Szobájába ment, lefeküdt s egyedül maradt vele. Szem zsembe nézett s még sem kezdhetett ki vele... Csak ránézett és megborzadt.

VI.

Hogy s miképpen fordult Ilics Iván állapota betegsége harmadik hónapjában, arról bővebben beszélni nem lehet, mert lépről-lépésre, szinte észrevehetetlenül történt a változás, de mégis odáig jutott el, hogy felesége, lánya, fiai, szegeli, ösmerték, az orvosok tisztában voltak vele és mindenekelőtt ő maga is tudta, hogy mindenki részvételének csak az az oka, hogy nemsokára mindenkinek megszabadít atól a nyomasztó hangulattól, melyet jelenléte ébreszt.
 Mindig kevesebbet aludt, opiumot adtak be néki, morfiumot feokendeztek beléje, de könnyebbülést semmi sem szerzett néki.
 Az a tompa zaiabadság, melyet féllalomban érzett, eleinte valami új, megnyugtató volt, de később éppen olyan, vagy talán még nagyobb fájdalomra változott, mint a valódi betegség.
 Az orvosok előírása szerint készítettek neki ételket, de ez étel is élvezhetetlenné, utálatossá váltak számára.
 (Folytatása következik.)

Áprilisi rozs 1908.	6.48—6.49
Októberi zab 1902.	—
Áprilisi zab 1908.	6.31—6.33
Májusi tengeri 1908.	5.75—5.74—5.75
Augusztusi reppce 1902.	—

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1902.	—
Áprilisi buza 1908.	7.46—7.48
Októberi rozs 1902.	—
Áprilisi rozs 1908.	6.48—6.50
Októberi zab 1902.	—
Áprilisi zab 1908.	6.32—6.33
Májusi tengeri 1908.	5.75—5.76
Augusztusi reppce 1902.	—

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza októberre 1902.	—
Áprilisi buza 1908.	7.47—7.48
Októberi rozs 1902.	—
Áprilisi rozs 1908.	6.50—6.51
Októberi zab 1902.	—
Áprilisi zab 1908.	6.35—6.36
Májusi tengeri 1908.	5.75—5.76
Augusztusi reppce 1902.	—

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde amerikai alacsonyabb jegyzésekre gyöngye irányzattal nyílt meg, később azonban, midőn Berlinből és Bécsből magasabb árfolyamok érkeztek, a forgalom némileg megéledt és az összes értékek javultak. A zárlat ismét csöndes maradt.

Valuta és ércváltó változatlan.

Előtőzsde, Csöndes üzlet mellett az árfolyamok gyöngültek.

Osztrák hitelrészvény 666.50—665.25. Osztrák-magyar államvasút 694.50—693.— korona.

Déli tőzsde, Berlini jegyzésekre az irány megszilárdult.

Osztrák hitelrészvény 665.75—667.25—666.50. Magyar hitelrészvény 701.—, Osztrák-magyar államvasuti részvény 693.75—695.—694.50. Rimamurányi vasúti 462.—, Magyar leszámítolóbank 440.—, Jelzálogbank-részvény 484.—465.50—465.—, Közuti vaspálya részvény 613.—613.50—613.25. Városi villamos-vasút 325.50—326.50—325.50. Magyar aranyárjárdék 120.40.— korona.

A helyi értékek piaca szintén javult. Kötött: Hazai bank-részvénytársaság 210.—, Pesti magyar keresk.bank 2580.—, Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsönös részvénytársaság 403.—, Magyar általános takarékpénztár 571.—, Magyar jég- és viszontbiztosító részv. társ. 305.—307.—305.—korona.

A prémiumútleben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.—korona, nyolc napra 10—12 korona, 1902. november hó végére 16—18 korona.

A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 668.50, Magyar hitelrészvény 703.—, Leszámitolóbank részvény 443.—, Rimamurányi vasúti részvény 482.—, Osztrák-Magyar államvasuti részvény 696.—, Közuti vasút részvény 616.—, Városi villamos vasút részvény 327.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szeronszerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: luocerna magyar 56.—62.—korona, vörös aprószemű 68.—63.—korona, vörös erdélyi —korona, vörös bánáségi —korona, középszemű 65.—67.—korona, nagyszemű 69.—72.—korona. Disznószár: budapesti 66.—66.50 korona, vidéki —korona. Táblaszalonna: légnaszárított vidéki —korona, városi 4 darabos 55.—55.50, korona, 3 darabos 57.—57.50 korona, füstölt —korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.—12.50 korona, 120 darabos —korona, 100 darabos 14.—14.50 korona, 85 darabos 17.50—18.—korona, azonnali szállításra, Szerbiai szokás szerinti minőség 11.—11.50 korona, 100 darabos 13.25—13.50 korona, 85 darabos 17.—17.50 korona. Szilvái: slavóniai 16.25—16.50 korona, szerbiai 14.25—14.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

As előtőzsdén kedvező volt a hangulat, az irányzat szilárd.

A déli tőzsdén a szilárd irányzat tartott, jó vételkedv mellett.

Zárlatkor szilárd maradt az irányzat.

Bécs, november 12. (Osztrák értékek zárlata.) 4% os aranyárjárdék 120.50. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 157.—, Magyar vasúti kölcsön esthétben —, Magyar keleti vasúti állami kötvény —, Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank —, Rimamurányi vasútvállalat 403.—, Magyar koronárjárdék 97.45, 4% os Magyar földtökelem. kötvény 97.40, Magyar hitelbank részvény 702.—, Magyar nyreményi kölcsön sorsjegye 201.20, Kassa-oderbergi vasúti részvény —, Magyar keresk.bank —, Magyar cukoripar —.

Bécs, november 12. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3% os papírjárdék 100.95, 4% os osztr. aranyárjárdék 120.80, 1860-os sorsjegye 150.60, Osztrák hitelsorsjegye 429.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegye 446.50, Osztrák-magyar bank 1586, Déli vasút 716.50, Dunagőzhajózási részvény 909.—, Dohányrészvény 338.—, Cászári és királyi arany 11.36, Német bankváltók 118.95, 4 2/3% os eszt. j. árdék 100.80, Osztrák koronárjárdék 100.05, 1864-iki sorsjegye 252.—, Osztrák hitelintézet részvény 666.50, Unionbank 528.—.

Osztrák Landerbank 388.—, Osztrák-magyar államvasút 694.75, Elbavölgyi vasút 453.—, Alpesi bányarészvény 356.50, 20 frank. arany 19.07—, Londoni váltó 239.20, Bécsi Tramway Lätt B., Bécsi Tramway Lätt A., Lapót köb —, Az irányzat nyugodt.

Bécs, november 12. (A Budapesti Napló tudósítójának teleteljesítése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 667.50, Magyar hitelrészvény 702.50, Angol-Osztrák bank 272.50, Bécsi bank-egyesület 447.—, Union bank 528.50, Landerbank 388.50, Osztrák-magyar államvasút részvény 694.75, Déli vasút 71.50, Elbavölgyi vasút 451.50, Eszaknyugati vasút részvény —, Dohányrészvény 636.—, Rimamurányi vasúti 462.—, Alpesi bányarészvény 356.50, Májusi j. árdék 100.95, Magyar korona j. árdék 97.45, 10rk sorsjegyek 1132.5, Német birodalmi márká 117.—, 117.02, Napoleon'or 1908

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 12. (Tőzsdei tudósítás.) A tőzsde megnyitáskor bank-, bányá- j. árdék-papírok nagyjából a tegnapi utolsó árfolyamoknál indultak meg. Csak a hajózási részvények továbbá hanyatlással — aminek oka az amerikai hajóstruktur bizonytalan helyzete volt — vonta maga után a forgalom megerősödését, de azért az árfolyamok tartották magukat. Vasutak csöndesek. Később behuromi részvények nyomottak voltak, egyebek alig változtak. Végül a tőzsde tartózkodó volt, a párisi és londoni jelentésekre várva. Magánkamatláb 3% o.

Berlin, november 12. (Zárlat.) 4 2/3% os papírjárdék —, 4% os osztrák aranyárjárdék 103.10, Elbavölgyi vasút —, Magyar koronárjárdék 98.30, Osztrák-magyar államvasút 149.50, Kassa-oderbergi vasút —, Bécsi váltó 85.40, Magyar vasúti beruházási kölcsön —, Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 187.—, Általános villamosági Edison 171.75, Gelsenkirchen 171.80, Laura-köb 167.80, 4 2/3% os eszt. j. árdék —, 4% os magyar aranyárjárdék 101.75, Osztrák hitelrészvény 210.60, Déli vasút 19.—, Károlyi Lajos vasút —, Orosz bankjegyek 216.50, 4% os uj orosz kölcsön 97.—, 10rk dohányrészvény —, Olasz j. árdék 103.25, Magyar hitelbank —, Dynamit Truszt —, Harpeni 165.60, Az irányzat csendes.

Berlin, november 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4% os magyar aranyárjárdék 101.75, Magyar koronárjárdék 98.30, Osztrák hitelrészvény 210.40, Osztrák-magyar államvasút 149.75, Déli vasút 19.—, Eszaknyugati vasút 216.50, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegyek készpénz —, Buschlehradi —, Orosz bankjegye —, (Ultimo) Lombard —.

Paris, november 12. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút 750.—, 4% os osztrák aranyárjárdék 103.—, Osztrák Landerbank —, 3% os francia j. árdék 99.77, Ottomank bank 589.—, 3 1/2% os francia j. árdék 98.87, Alpesi bányarészvény —, Déli vasút —, 4% os magyar aranyárjárdék 103.95, Párisi bankrészvény 107.2, Olasz j. árdék 103.10, Francia törleszt. j. árdék —, Osztrák földhitelintézet részvény 1270.—, 10rk dohányrészvény 363.—, Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, november 12. (Zárlat.) 4 2/3% os papírjárdék 101.40, 4% os osztrák aranyárjárdék 103.10, Magyar koronárjárdék 98.35, Osztrák-magyar bank 113.—, Déli vasút 18.80, Elbavölgyi vasút —, Londoni váltó 20.44, Bécsi bankjegye 113.—, Villamos részvény 120.—, 3% os magyar aranykölcsön 87.60, 4 2/3% os eszt. j. árdék 101.35, 4% os magyar aranyárjárdék 101.80, Osztrák hitelrészvény 210.80, Osztrák-magyar államvasút 149.70, Eszaknyugati vasút —, Bécsi váltó 85.25, Párisi váltó 81.35, Unio bank —, Alpesi bányarészvény —, Az irányzat gyenge.

Frankfurt, november 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januarra. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 210.70, Német bank 209.60, Disconto 187.10, Berlini kereskedelmi bank —, Gelsenkircheni 171.60, Harpeni —, Laura-köb —, Olasz j. árdék —, Az irányzat szilárd.

Hamburg, november 12. (Zárlat.) 4 2/3% os eszt. j. árdék 101.10, 1860. sorsjegye —, Déli vasút 18.75, 4% os osztrák aranyárjárdék 103.70, Osztrák hitelrészvény 210.65, Osztrák-magyar államvasút 150.—, Olasz j. árdék 103.—, 4% os magyar aranyárjárdék 101.50, Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 11. A sertésüzlet irányzata a következőkben: A Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 108—110 fillérig, Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 110—111 fillérig, Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 109—110 fillérig, Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig, Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig, Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, IV. Romániai eredeti (Stachl), Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig, — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 106—108 fillérig, Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 104—106 fillérig, Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 102—104 fillérig.

Sertésüzlet szám 1902. nov. 10. napján volt készlet 38 971 darab, — 1902. nov. 11. napján felbajtott 833 darab, — 1902. nov. 11. napján elszállított 805 darab, 1902. november 12. napjára maradt készletben 38 789 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 12. —

Kivételzés. A kereskedelmi miniszter Relle Iván végzett joghallgató a VIII. fejezeti osztály 3-ik fokozatú posta- és távirat-titkárát nevezte ki. — Az igazságügyminiszter Darvas Béla miskolci törvényszéki segédtelekőnyvezetőt a sajozsentpéteri járásbírószóghoz teletkőnyvezetővé nevezte ki. — A zalaegerszegi pénzügyigazgatóság Erményi József alsórendű lakot az alsórendű adóhivatalhoz díjjalau adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Athelyezés. Az igazságügyminiszter Vécsey Pál miskolci törvényszéki segédtelekőnyvezetőt a sajozsentpéteri és Hor-

váth Odón miskolci törvényszéki irnokot ugyancsak a sajozsentpéteri járásbírószóghoz helyezte át.

Pályázat. A székiudvarhelyi ügyészségnél altügyész, — a besztekercebányai pénzügyigazgatóságán titkár, — a dévai pénzügyigazgatóságnál fogalmazó, — a budapesti vidéki pénzügyigazgatóságnál fogalmazó-gyakornok, — a miskolci törvényszékű altjegyzői állásra két hét alatt, — a kézdvárszéki törvényszékű irnok állásra négy hét alatt, — a marosvásárhelyi földtáblánál bíró, — a debreczeni pénzügyigazgatóságnál szemléző, — a zalatnai főbányahivatal mellé rendelt számvevőszóghoz számtizsi állásra két hét alatt lehet a folyamodásokat benyújtani.

Napirend.

Napló: Csütörtök, november 13. — Római katolikus: Szaniszló. — Protestáns: Árkád. — Görög-ortodox: (október 31.) Epimák. — Zsidó: Marcheschvan 13. Cham. k. — Nap ká: 6 óra 47 percek. — Nyugszik: 4 óra 9 percek. — Hold ká: 2 óra 59 percek délután. — Nyugszik: 3 óra 40 percek éjjel.

A miniszterelnök mint belügyminiszter fogad d. u. 4 óraker.

A követségügyi miniszter fogad d. u. 4 óraker. A hódmezővásárhelyi miniszter fogad délelőtt 11 óraker.

As igazságügyi miniszter fogad délután 1 óraker. Nemzeti Múzeum. Természettörténeti (Csillag-utca 15. szám alatt). Nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig.

Megőszádasági Múzeum (Keresepet-ut 72. sz.) délelőtt 9-ól 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva 9—1-ig.

Szabadalmi leltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

A fődrosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, kőznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppanokon 9—12-ig.

As Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig. Múzeumi könyvtár d. e. 9—1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig. Egyetem könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig.

Délután 3 óratól 8-ig. Statisztikai hivatali könyvtára és térképgyűjteménye délelőtt 10—1 óráig.

Alattakeri a Városligetben nyitva egész nap, Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvtan, tudakozó osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 22. szám alatti. Hivatalos órák: délelőtt 9-ól 12-ig 12-ig és délután 3 óratól 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténet-gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőseg árusításokat is eszközöl) a városigeti ipart csarnokban nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzlet-vezetősege (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 22. szám alatti.

Időjelzés.

— As Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, november 12.

A levegőnyomás eloszlásában lényeges változás nincs. Európában az idő túlnyomóan száraz és a hőmérséklet változatlan. Beak Franciáország nyugati partjain fordultak elő. Nálunk az idő száraz maradt és a hőmérséklet alig változott.

Küldés: Lényegtelen hálvózással túlnyomóan száraz idő várható (helyenkint köddel).

Vizállás.

	Nov. 11.	Nov. 12.	Nov. 11.	Nov. 12.	
	méter	méter	méter	méter	
Duna	1.36	1.39	Tisza	0.15	0.16
„	1.25	1.25	„	0.05	0.05
„	1.39	1.23	„	0.28	0.29
„	0.74	0.77	„	0.28	0.29
„	1.04	1.04	„	0.28	0.29
„	0.12	0.12	„	0.12	0.12
„	1.26	1.26	„	0.41	0.42
„	1.17	1.13	„	0.06	0.06
„	1.88	1.89	„	1.85	1.60
„	0.27	0.29	„	0.42	0.48
„	0.11	0.12	„	1.09	1.08
„	1.84	1.80	„	0.66	0.70
„	0.01	0.01	„	1.05	1.07
„	0.28	0.25	„	0.11	0.14
„	0.21	0.23	„	0.17	0.28
„	0.04	0.08	„	0.26	0.31
„	0.02	0.02	„	0.04	0.04
„	0.27	0.25	„	0.16	0.16
„	1.73	1.73	„	0.50	0.40
„	0.82	0.80	„	0.28	0.21
„	0.81	0.80	„	0.86	0.86
„	0.12	0.12	„	0.80	0.88
„	0.88	0.88	„	0.28	0.28
„	0.39	0.30	„	0.23	0.24
„	0.16	0.16	„	0.18	0.18
„	0.08	0.08	„	0.08	0.08
„	2.24	2.40	„	0.22	0.20
„	0.21	0.23	„	0.14	0.14
„	0.81	0.84	„	0.00	0.00
„	0.28	0.28	„	0.07	0.07
„	0.12	0.14	„	0.50	0.58
„	0.14	0.16	„	0.76	0.69
„	0.04	0.08	„	0.42	0.44

KWIZDA féle Korneburgi marha tapper

Erősi és lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legelőn istállóban használatban van élvagy — hízva a rosz emésztésű, a tej javítására és a teneken leelőképeségének fokozására, emelőrekelésű. — hízó dros 1 korona 0 fillér, új dros 70 fillér. Csak a leni védegyeztetél valódi. Kapható minden győrszerződésben a győrszerződésben. Főváros: Kwizda Főváros János, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár lejedelmi udvari tanács, belvárosi győrszerződés, Korneburg, Bécs mellett.

Főváros: Török József győrszerződés, Károly-utca 12. és Andrássy-ut 26.

Központ:

VI., Teréz-körút 46/n.
a nyugati pályaudvar közelében.
Telefon: 24-27.

Fiók-üzlet:

V., Váci-körút 4. szám.
a Deák-tér közelében.
Telefon: 11-58.

Legfőbb idő

osztálysorsjegyek megrendeléséhez Magyarország legnagyobb osztálysorsjáték üzletében.

Az I. oszt. sorsjegyek árai:

$\frac{1}{8}$ sorsjegy kor.	1.50	TÖRÖK A. és TSA bankháza BUDAPEST Teréz-körút 46/n.
$\frac{1}{4}$ " "	3.-	
$\frac{1}{3}$ " "	6.-	
$\frac{1}{4}$ " "	12.-	

Az I. osztály huzása már

legközelebbi csütörtökön és pénteken.

T. C.!

Minden jó magyar állampolgárnak kötelessége közvetve vagy közvetlenül a magyar osztálysorsjátékot támogatni és ajánlani és pedig nemcsak egyedül gyakorlati, hanem pénzügyi okok miatt is, miután minden adófizető az osztálysorsjáték által pénzt takarít meg. Mert ha az állam nem rendelkezhetne az osztálysorsjátékból eredő közvetlen és közvetett, óriási bevételekkel, akkor az államháztartásban bizonyára gondoskodnának arról, hogy ezen bevételeket akár az adók emelésével, akár más módon, de mindenesetre pótolják. Ennélfogva az állam, illetve az adófizetők előnye, hogy az osztálysorsjáték révén hatalmas bevételhez jut az állampénztár.

Meg vagyunk róla győződve, hogy mindaz, amit mi az előző sorokban mondtunk, mindenki előtt ismeretes és nem is gondoltunk volna e következtetésre, ha nem tudnók biztosan, hogy honfitársaink közül sokan vesznek részt külföldi sorsjátékokon.

Pedig ha okos gazdasági irányt akarunk követni, akkor minden eszközt és módot meg kell ragadnunk, hogy minél több pénzt hozzunk be a külföldről, illetve lehetőleg tartózkodjunk attól, hogy pénzünk a külföldre menjen.

Világos dolog tehát az, hogy — nyíltan kimondjuk — külföldi sorsjegyekkel játszani vétek, először, mert külföldre küldjük pénzünköt, másodsor, a magyar államot s ezáltal polgártársaink érdekeit károsítjuk meg.

A felhozott okokon kívül hozzájárul a magyar osztálysorsjáték megérdemelt támogatásához még azon fontos körülmény is, hogy a tiltott külföldi osztálysorsjátékokhoz viszonyítva a mi magyar osztálysorsjátékunknál a nyeresési esélyek nagyszerűek.

Reméljük ennélfogva s bizunk abban, hogy ezen rövid fölvilágosítást olvasóink megszívlelik és úgy általánosságban mint részleteiben támogatásban fogják részesíteni óhajainkat nemcsak azzal, hogy a tiltott külföldi sorsjegyekkel való játékot megszüntetik, hanem azzal is, hogy mindenki a legjobb akarattal a magyar osztálysorsjátékot támogatja és ajánlja.

Kiváló tisztelettel

TÖRÖK A. és TÁRSA
bankháza
Budapest, Teréz-körút 46/n.

Fiók-üzlet:

IV., Múzeum-körút 11.
a politechnikával szemben.
Telefon: 20-67.

Fiók-üzlet:

VII., Erzsébet-körút 54.
a Royal szállóval szemben.
Telefon: 674.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 13-án.

Tannhäuser

és a wariburgi dalnokverseny.

Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard. Fordította id. Ábrányi Kornél.

Személyek:
 Ney D. Biterolf Ney B.
 Erzsébet Krammer T. Heinrich Kiss B.
 Tannhäuser Broulik Reinmar Kornai
 Wolfram Takács Vénus Kanu M.
 Walter Pichler Pásztorlú Payer
 Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 13-án.

A föld.

Színmű 3 felvonásban. Írták: Kemechev Jenő és Malonay D.

Személyek:
 Kovács Szacsvay Marossi Gál
 Zsuzsa Jászai Bódog Rózsahegyí
 Klári Márkus E. Susanne Deli E.
 Vékeyné Sz. Fricke K. Vékey Gyenes
 Gedeon Császár Bodza Gabányi
 Juliska Ligeti Gergő Körösmezői
 Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 13-án.

Loute.

Böhözát 4 felvonásban. Írta: Pierre Veber. Fordította: Heltai Jenő.

Személyek:
 Dupont Góth Echanguettené Hunyadi
 Casillon Hegedüs Renée, leánya Nógrádi
 Francolin Tanay Bruné Makrocyné
 Baburon Szerényi Chevrelné R. Rostagni
 Bru Vendrei Petibóisné Erdai
 Loute Varsányi Marchaisonné Nikó
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 13-án.

Niobe.

Énekes daljáték 3 felvonásban. Paulton után írta: Pásztor Árpád. Zenéjét szerzerette Stoll Károly.

Személyek:
 Dunn Péter Kovács M. Niobe Küry
 A feleség Siposné Mifton Helén Dory
 Hetty Ledoszky Kertész Deli
 Harry Szirmai Szobalány Holló
 Lord Tomkins Szabó A. Deborah Tallian
 Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 13-án.

A sötét kamra.

Énekes bohózát 3 felvonásban. Magyar színrő alkalmaszta Heltai Jenő.

Személyek:
 Adolph Boross Mangottoné Sziklainé
 Simoue Szelestey Ceiste Béres M.
 Tony Ráthonyi Maud Kornai
 Manuella Marosi Lona Nellie Perry
 Consuelo Mátrai A völégény Iványi
 Bardoine Giróth Menyasszony Hidvéginé
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 13-án.

A háboru.

Írta Ráth István.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1902. november hó 13-án.

A vasygáros.

Színmű 4 felvonásban. Irta Ohnet György. Fordította Fáy J. Béla.

Személyek:
 Beauliéoné Lendvayné Sophie, neje Nagy I.
 Claire, leány Török Derlay Mihályfi
 Octave fia Dezső Susanne Ligeti J.
 Bigny herceg Császár Mouliet Ujházi
 Préfont báró Hetényi Athenais Maróthy
 Kezdeté 7 óraker.

FOLIES CAPRICE

VI. ker., Révay-utca 18. szám.

Igazgató: Leitner és Kolosi

Ma

ÉJJEI SZOLGÁLAT.

(A karambol okai című bohózát folytatása.)

Bohózát a vasnapi délután, írta: Forgalmista.

végül:

A kis KOHN! Irta: Caprice.

A remek télikeren Munczy Lajos híres zenekara reggeli 6 óráig hangverseny.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Jancz igazgató
Nagymező-utca 17.

Látta már

Paul Martinetti

legujabb

némajátékát???

Az előadás 8 óraker kezdődik.

A télikeren reggel 5 óráig **Vörös Elek** előnyzenekara hangverseny.

Vigyázz! Saroküzlet!

Kiselejtezzünk

teljes jó karban kis égetési hibák miatt

Mesés olesó

áron november 25-ig
Complet 6 személyes dusan aranyozott, díszes kivitelű és hárször égettel

Étkező elegáns frt 5.50 Rocco, thea frt 3.50
 Etkező, modern „ 6.50 csak frt 3.50
 Rocco, díszes „ 8.50 Rocco, kávé „ 3.50
 csak „ 8.50 Rocco, Mocca „ 3.50

Díszes Rocco, 12 személyes, étkező 20, 25, 35 frt
Függő-lámpák minden áron, miután raktárunkat telje se felosztaljuk.

Ortner Rezső és Társa

Tercz-körút 32. sz., saroküzlet.

Videki rendelésnél kérjük a vasúttalómat.

Táncitanítás!

Ziegler József

tánctanintézetében, Andrassy-ut 25. sz.

(feljárt Dalszínház-utca 1. sz. alatt)

A jövő hónapban kezdődő III. csoportban résztvevni órájuk már most jegezethetik első magukat

Növendékek naponta d. n. 4-6 óra között végeznek fel.
Bővebb felvilágosítással személyesen szolgálók.

Posztó és Zybeline aljak

a legdivatosabb kivitelben 3 frtól, **Ponyolák** nagy választékban 3 frt 50 krtól

Rusnyák Dávidnál, Király-utca 21.

Az öröklámpa.

Ki né hallott volna arról a csodás mesebeli lámpásról, mely örökké ég és soha ki nem alszik? Ennek az örökké égő lámpának a titkát szeretnék megfajteni a tudósok, de még eddig nem sikerült. Egyszerűen meg kell előgredniök a tönnyel, hogy egy ilyen örökös lámpa létezzet valamikor és a többit rá kell bizoni a feltalálók és kutatók nagy segítő társára: a véletlenre. Epp így nem kell kútnai azt sem, hogy a Hecht-Bankház miért a szerencse kedvelte, hanem rá kell bizoni a véletlenre, hogy mi is meggyőződjünk róla és az ott vásárolt sorsjegyüket szintén főnyereménnyel húzzák ki, mint annyi sok másét, aki ott járszot, miért is vásároljon osztálysorsjegyet a Hecht-Bankháznál, a hol a legtöbb főnyereményt nyerték: Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás november 20. és 21. Egész sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor., 50 fillér.

Téli-Havelock K. 18.—, Velvet-sacco K. 24.—, téli öltöny K. 30.—, téli lóden-kabát melegben bélelve K. 13.— (mind tiszta gyapjú) Rothberger Jakab es. és kir. udvari szállítónál Budapest, Váci-utca 6.

Király-utca 71. RÉMI-MULATÓ. 71.

Rémi Tivadar, igazgató. Halmovici M., művezető

Pénztáryltás 7 óraker. Kezdeté 8 óraker.

A Mulató kitünően futte és huzatmentes.

Ma nagy előadás.

A kitünő novemberi műsor utolsó hete!

Előleges jelentés!

E hó 16-tól naponta teljesen új műsor!

Budapesten először!

Miss Marguerita

a világ legszezőleőbb orozslán-szezőlőfője. III Szeptentinnac az orozslánkerében!!!

Felülmulhatatlan! Femenális!

„EGY AFRIKAI LAKOMA“ az orozslán-csoport által, továbbá

Hadji Machamed

a regülő emberek, a kontinens legjobb arabs úrv akrobátái, úgy mint 11 előrangú művész feltepte és még eddig nem látott különlegességek.

Béleppőjegek elővetelben 70 kr., kaphatók: tőzade Andrassy-ut 38., tőzade Erzsébet-körút 51. (filipópalota) és tőzade Király u. 72.

Az előadás ma a téliker-külvárosban **Pécsi Hegedüs Gyula** előnyzenekara hangversenyre reggeli 6 óráig.

KÉZIMUNKÁK

huzó-, kőto-, horgoló-pamutok és selemek, nemkülönbön hímzőszervekkel rendelvül nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók

Béreci D. Sándor

kézimunka nagyiparosnál Budapest, Király-u. 4.

264 oldalú képes arjegyzékemet 2006 eredeti kézimunkavázzal ingyen és bérmentve küldöm.

Viktória-hímzőgép előadórendő korona.

Point-Lace szalagok rendelvül nagy választékban vannak raktárban. Miatkál szívesen szolgálók.

A legtöbb főnyereményt

Huzás november 20. és 21-én.

Sorsjegy-árak: Egész fél negyed nyolcad Korona 12.— 6.— 3.— 1.50

Hecht Bankház, Budapest,

Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32.

Legszebb könyvtárt berendezek,

havi 2-3 korona részletfizetéssre:

Szépnyadalom, szaknyelvek bel- és külföldi, díszművek is, karácsonyi és újvi ajándékokra. Cím: **Kellemen Gyula, Budapest VII., Dob-utca 91. sz. 11. em. 15. levezelőlap elegendő.** (Videkéről válaszbélyeg meléklendő.)

Használjon Kerpel-féle Kézfinomító

folyadékot, mely a kezét 3 nap alatt báronysimává és hófehérré teszi. 1 üveg 90 fillér. Kerpel győgyárt, Budapest, V., Lipót-körút 28. 4 üveg rendelésnél franco.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	VI. színház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Nincs előadás	A Strike	Loute	Casanova	Nőemancipáció
Szombat	Ongin	Halálós csönd	Loute	Niobe	Nőemancipáció
d. n. Vasárnap este	Ördög Robert	Halálós csönd	Loute	Niobe	Nőemancipáció
		Coriolanus	A esőkon szerzett völégény	Egy görbe nap	A sötét kamra

Használjon Kerpel-féle Kézfinomító folyadékot, mely a kezét 3 nap alatt báronysimává és hófehérré teszi. 1 üveg 90 fillér. Kerpel győgyárt, Budapest, V., Lipót-körút 28. 4 üveg rendelésnél franco.

Butor

csak jó minőségű.

Hálószoba, kredenz, szényegdivány, asztal, székek, idaratók, könyvszekrény, urali fotelök, otoman, szalonberendezés, tükrök, úgy egyenkint is, nagyon olcsó. Aladás nagyban és kicsinyben. Vidékre gondosan csomagolva, biztosítva. Csak VI. Tercz-körút 40. szám **Steinberger Hans** bútorgyárosnál

KIS KÖNYVTÁR

Szerkesztő **Benedek Elek.**

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedése

BUDAPEST, VI., Andrassy-ut 21.

A legkedveltebb ifjúsági gyűjtemény 8-13 éves fiúk és lányok számára, izlases kiállításban, czimképek kötésben művelés képekkel. A legújabb magyar ifjúsági írók munkáit tartalmazza. Ára 1-21 számkonak szomonként 40 fillér. A 32 számszob nagyobb alkau, díszesebb kiállításban egy-egy szám ára 60 fillér.

Melegen ajánlható mindazoknak, a kik gyermekekkel vagy tanítványokkal kezdte sziv- és léleknevelést, magyaros, kitünő olvasmányokat akarnak adni.

1. Jókai Mór: A cseregyermek.
2. Benedek Elek: Mesék és történetek.
3. Gaál Mózes: Egy plajbász története.
4. Erdős János: Irta Ábrányi Árpád: A szabad ég alatt.
5. Sziklay János: Ház és iskola története.
6. Sebesházi Károly: Fráter György élete.
7. Gaál Mózes: Két falusi történet.
8. Benedek Elek: Várhogyi történetek.
9. Somogyi Béla: A legnagyobb magyar.
10. Gaál Mózes: Az urfi.
11. Kerecsy Pál: A szunogkirály fia.
12. Földes Géza: Dinka és Darinka.
13. Márkus Miksa: A kis utazók.
14. Bóná János: Regék és mesék.
15. Földes Géza: A beszélő arany.
16. Vernal Sándor: Az árva.
17. Böngyök János: Az állatok beszélnek.
18. Sebesházi János: Apró történetek.
19. Földes Géza: Szibériai képek.
20. Sziklay János: Arany 16 rőtörték.
21. Gaál Mózes: Sabos.
22. Benedek Elek: Több-sincs királyfi.
23. Bóná János: Történetek az iskolából.
24. Gaál Mózes: Vig elbeszélések.
25. Varsányi: Apró elbeszélések.
26. Varsányi: Apró elbeszélések.
27. Csulak Lajos: Székelyföldön.
- 28-29. Gyulainé Bakasy Julia: Tündérmesék.
30. Gaál Mózes: Két ifjúsági album.
31. Benedek Elek: Két történet.
32. Mordassy Imre: Ut az igaznyon.
33. Ery György: Bohókás történetek.
34. Benedek Elek: Történetek az igaznyon.
35. Csulak Lajos: Mikor iskolába jártunk.
36. Mordassy Imre: A király könyve.
37. Benedek Elek: Budapesti gyermekek.
38. Ery György: Erdőmese.
39. Gerd: Az igazság diadala.
40. Marcell: Virág Jankó.
41. Tóth: A rászó.
- 42-43. G. A.: Aranyalvó.
44. K. Simó Ferenc: Három fiú története.
45. Mordassy Imre: Két olta.
46. Csulak Lajos: Három Gámp története.
47. Lendvai Elek: Egy falusi tanító naplójából.
48. Lengyel Laura: Történetek, mesék.
49. Krudy Gyula: Kun László.
50. Földes Géza: A 10 barátok.
51. Fráter Ákos: Leánykák.
52. Tóth Elek: Történetek kis leányokról.
53. Tábori Róbert: Történetek és mesék.

Megrendelhető együtt vagy egyenként a Kispál Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkereskedésében Budapest, VI. Andrassy-ut 21.

Páris 1900 aranyérem.

A világon a legjobb.

Pekarek China theája

Mindenkinek, ki egészségét becsüli és barátja egy valóban jó, kitűnő esze theának, fontos, hogy csak Pekarek valódi eredeti csomagolási china-theáját használja „Pekarek“ felirattal. Kapható minden jobb fűszer-, csemege- és droguakereskedésekben.

Dr. MULLER főorvos-éle
injekció és labdacskok
 a legjobb és leghatásosabb eszköz új és régi húgyvesztésnél — húgycsőgyulladások és folyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóhatók nélkül. — Pontos használati utasítás minden megrendelésben mellékelve. Egy edig ára friss bjaknál kor. 3.20, idült régi bjaknál kor. 5.—, postán külföldre csomagolásért 60 fillérel több, portó nélkül. A valódi készítmények forráskára:
Török József gyógyszerátára
 Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám.
 Balvevkedjék ezen hírdelést kiválni és megörizni.

Ideg- és nemi gyengeségi állapotok
impotentia,
 alapos gyógyítására páratlan sikerről gyógyhatással folytat a legmelegebben ajánljuk
dr. Mitzger Tivadar
 hírneves hidro-elektrotherapiai intézetét
BUDAPEST,
Teréz-körút 41., I. em.
 Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulást után íszethető.
 Rendelés délelőtt 8-1-ig, délután 2-8-ig.

Segitsetek!!
Ki rajtam segít, magán segít!
 Hogy munkássimnak, a kik gyáramban alkalmazva vannak, állandó munkát biztosíthatnak, kénytelenem vagyok sok ezer pár sajtóközleményű csizmamat és cipőmet saját előállításán árban eladni, hogy vevőkörömet minél jobban kiterjeszhessem.
 Halina-csizma, terág érő, köröskörül bagariabórral 5.—
 Bagaria-csizma egy dróbból, vizáttalán, 3-szoros talppal 7.—
 Viz borjúbőr, fényes tisztított vald, kemény v. puha szárral 9.—
 Oroszlakk csizma kemény vagy puha szárral 9.—
 Fücsizma 15-20 évesnek 4.50, 10-15 évesnek 2.20, 4-10 évesnek 1.—
 Női halina-csizma, köröskörül bőrről és fűszálbéléssel 4.50
 Az összes csizmak báránybőr-béléssel 1.00 fittal, cipő 60 krral több.
 Uraknak posztó, köröskörül bagariabórral, igen vastag vizáttalán talppal 3.20
 Uraknak posztó, köröskörül oroszakkal, igen vastag vizáttalán talppal, cugos v. fűzés 3.50
 Bagariabőr borított cipő, vizáttalán, dupla talppal 3.—
 Viz borjú, fényes, tisztított vald boritva vagy anélkül 3.50
 Szalonlakk cugos v. fűzés elegáns 3.50
 Chevreaux cugos, vagy fűszálval gavaliróknak 4.—
 Fagyott lábakkak szarabőr 3.50
 Alacsony posztó csizma, fűz- és bőrtalppal picótereknek is igen ajánlatos 2.50
 Valódi pétervári gummi galonai uraknak 1.50, nőknek 1.40 kemény talppal 20 krajcárral drágább.
 Nőknek: Posztó, zerge-borítással v. fűszálval 3.—, orosz lakk-borítás 3.30
 Box cugos vagy fűzés 3.50
 Chevreaux cugos, fűszálval vagy gombos 3.60
 Posztó zergebőr orítással, báránybéléssel 4.—
 Posztó (schlinges) 2.20
 Arjegyek több 100 ábrával ingyen.
Agulár Dávid BUDAPEST VII. KER., Erzsébet-körút 6. sz.
 Vidéki megrendelések lelkilegeselezen lesznek teljesítve. Nem tetszőt visszaszedek, kicserélek vagy visszaszám a pénzt!

SAGRADA BARBER
 gyomorerosító hashajópasztillák
 orvosilag kiütéses véleményesít, klinikailag is kipróbált, különösen ajánlató karibad és marindbad elő- és utókorinál, a belek laakantságánál, heveny és idült
székrekedésnél.
 10-12 óra alatt biztosan és enyhén hatnak. Huzamosabb használatnál a székletet tartósan szabályozzák. Egy dózsa ára 2.40 kor. Vidékre 2.85 kor. előzetes beindulása mellett bérmentve, próbádózs 70 fill. Kapható majdnem az összes gyógyszerárakban.
 Forrásk: **Török József gyógyszerátára**
 Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

Titkos betegségek
 gyógyítására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján
Dr. Kajdacsy
 v. es. és k. ezredorvos és kórházi főorvos.
 Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít: húgy-csőfolyást, hólyagbajt, szeptikét, syphilit, bór-bajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is electro Massage vagy Psychropor által. Ünfer-tóztást és annak utóhatjait: ideg- és hátgerinez-bajt és minden női bajokat.
 — Rendel: 9 órától 4-ig és este 7-8-ig. —
Budapest, Kigyó-utca 5.
Clotild-palota (I. emelet).
 Atjáró ház. — Lift használat.
 Levelekre válaszol, gyógyszererekről gondoskodik.
 Levél útján is biztos gyógyosiker.

A m. kir. államasutak, budapest-jobbparti üzletv 38163. szám. I.
 Pályázati hírdetmény
 A m. kir. államasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége, a vonalir 6-szére 1903. évben szükséges pályafentartási fák szállítására nyilvános pályázatot hírdet az 1903. évi megközelítő szükséglet, mely a megrendelés alkalmával korlátlanul felemelhető, vagy leszállítható, alább van felsorolva, a végleges megrendelés, mely alkalmával az 1903. évben szállítandó fák pontos mennyisége és méretei szállítással közöltetni fognak, folyó évi december hó végeig fák meg-törénni.
 112 köbméter jegenye fenyődeszka, 45 kbm. luc fenyődeszka, 11 kbm. vágott lucenyőfa, 88 kbm. jegenye fenyőpalló, 34 kbm. luc fenyőpalló, 42 kbm. tölgyfa, 118 kbm. faragott puhafa, 164 kbm. faragott tölgyfa, 36 kbm. puhaszálfa, 29,000 folyóméter vágott puhafaleg, 153,000 drb. fedőszindely, 4,100 drb. kemény kerítési oszlop.
 A fák szállítása 1903. évi február hóban kezdendő meg a 1903. évi április hó végeig fejeződő be.
 A fák 2 csoportra osztott részletes mérőjegyzékeket, melyek egyzsersmind ajánlati úrlapokat képeznek, a pályázati feltételekkel együtt a budapest-jobbparti üzletvezetőség (Budapest, Kúlsőkeresepi-ut, nyugdíj házcsoport 2. szám) anyagbeszerzési-osztálya szolgáltatja ki díjtalanul, esetleg küldi meg posta útján.
 A pályázati feltételek értelmezés kiállításánál ajánlatok inekint egy korona magyar bélyeggel ellátva 1902. évi november 27-én déli 12 óráig nyújtandók be, a bánatpénz 1902. évi november 26-án déli 12 óráig teendő le.
 Budapest, 1902. október hóban. Elkészve beadott vagy táviratlag tett ajánlatok, valamint pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.
 Az üzletvezetőség. (Utányomás nem díjazt.)

Gyümölcs-, főzelék és husconservákat,
 aszalt főzeléket ajánl a legjobb minőségben az
„Első Kecskeméti Conservgyár”
 Kecskeméten.
 Arjegyzedek ingyen és bérmentve.

Diplôme d'honneur avec insigne et médaille d'or.
Anna Csillag
 Kiténtetve: Diszkovéllel Diszkereszttel, és Párisban aranyéremmel.
 Exposition internationale, D'Hygiene, 1902.
Én Csillag Anna
 a 185 ctm. hosszú óriási loreleyhajammal, ezt önmagam által feltalált hajkenőcsöm 14 hónapi használata után kaptam. Ez mint a legjobb szer a haj ápolására, a haj növéseinek előmozdítására a fejbőr erősítésére elismertetett, elősegíti uraknál az erőteljes telt szakálmóvást és már rövid idei használat után ugy a hajnak mint a szakálmak természetes fényt és tömörséget kölcsönöz és megmenti őket az idő-előtti őszüléstől a legmagasabb korig.
 Egy tégely ára 1 frt, 2 frt, 3 frt és 5 frt.
 Postal szétküldés naponta az ár előre való beküldése vagy utánvét mellett az egész világba a gyár-ból, havá min: on megbízás küldendő.
CSILLAG ANNA
 Bécs, I., Graben 14. sz.
 Berlin, Friedrichstr. 56.

DÓCZI MÓR czipész
 Budapest, Kerepesi-ut 10.
 Sehoh jobb, olcsóbb, elegánsabb és tartósabb cipőt nem kaphat, mint fenti jóhírnevű cégénél.
 E férfai:
 Posztó, cugos, bőrről 3.20, oroszakkal 3.50
 Derby, borjúbőr angol bakancs 3.50
 Borjúbőr v. vizes, fűzés 3.20, cugos 3.—
 Elegáns francia savró-cipők 4.50
 Amerikai box-bőrcipők 3.40
 Lakk vagy box angol bakancs 4.50
 Szalon- vagy oroszakkal-cipők 4.—
 Női:
 Posztó, cugos, bőrről 3.—, oroszakkal 3.40
 Zerge, fűzés vagy cugos 3.—, gombos 3.30
 Amerikai box, fűzés, gombos v. cugos 3.50
 Savró, fűzés, gombos vagy cugos 4.—
 Szalon v. oroszakkal fűzés v. cugos 3.40
 Lakk, kivágott 1.50, keresztöltés 2.—
 Gyermekcipő 1.—, flu- vagy leánycipők 2.—
Csizmák, teljesen vízmentesek
 Halinából, körül bőrről, dupla talppal 4.50
 Vadász-csizma, halinából, bőrről körül 6.—
 Bagariabőrű, erős háromszoros talppal 7.—
 Kéntesek vagy gázdisszókknak 9.—
 Bagariabőrű, erős háromszoros talppal 7.—
 Gyermek-csizmák, bőr- v. lakkuszárral 20-30 v. 34-36 v. 38-40.
 Előszendő gummi-sárcipők: férf 1.50, női 1.30, gyermek 1.—
 Képes nagy árjegyzedek, csomagolás és szállítással ingyen. Vidéki rendelések pontosan és lelkilegeselezen eszékölthetnek. 10 frton felül bérmentve. Nem megfelelő árú készséggel kicserélek.

AZANKER
 élet- és járadékbiztosító-társaság.
 Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapított 1858.
 Összes vagyon 145 millió korona
 Biztosítási állomány 511 millió korona
 Eddigi kifizetések 242 millió korona
 A nyerevény részesüléssel biztosítottak vegyes és haláleseti biztosításoknál A osztálykeret szerint — ugy mint 26 év óta állandóan — az évi biztosítási díj 250/0-át kapták készpénzben kifizetve, míg a vegyes és takarékpénztári biztosításoknál B osztálykeret szerint (évenként emelkedő osztály) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak 300/0-a, ugymint a biztosítási tartam
 3 év, 4 év, 5 év, 6 év, 7 év, 8 év után
 60%, 120%, 150%, 180%, 210%, 240%
 fizetettelt ki készpénzben.
 Előnyöskiházatisítási és vegyes biztosítások.
 Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

